

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostili. Od 5. do 17. se-
ptembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Doberdob«
v Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija« pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnjeni Evropi.

primorski

dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 460894 PD 1
Fax 040/772418
GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 83382 - 85723
ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Postnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.000 lir - Leto XLV. št. 114 (13.345)

Trst, četrtek, 18. maja 1989

Demonstraciji so se včeraj solidarnostno pridružili milijoni Kitajcev

Študenti še ne verjamejo obljubam

Njihov protest zasenčil Gorbačova

Univerzitetnim študentom so se pridružili tudi delavci in uradniki
Gorbačov potrdil »demilitarizacijo« najdaljše državne meje na svetu

PEKING — Zahteva kitajskih študentov po demokraciji, svobodi in temeljiti politični reformi je včeraj gotovo dosegla višek. Na trgu Tianamen, kjer že peti dan na tisoče študentov vztraja z gladovno stavko, in na bližnjih ulicah se je zbralo na milijone ljudi in uprizorilo brez dvoma največjo manifestacijo v zgodovini Kitajske, verjetno pa tudi največjo, kar jih je kdaj bilo na svetu.

Študentom so se pridružili delavci, uradniki, ministrski uslužbenci, delovno mesto so za nekaj ur zapustili celo uradniki strogega poslopja, kjer ima svoj sedež kitajska partija. Iz raznih krajev so prispele delegacije univerzitetnih študentov, v bolj oddaljenih industrijskih centrih pa je na tisoče delavcev podpisalo poziv kitajskemu vodstvu, v katerem piše, da bodo tudi sami stavkali, v primeru da bodo oblasti nasilno prekinile študentsko demonstracijo. Študentje vztrajajo pri svojih zahtevah in vse kaže, da ne bodo sprejeli poziva generalnega tajnika KP Zhao Ziyanga, naj zapustijo osrednji pekinški trg. Zhao Ziyang je med drugim obljubil, da ne bo uvedel novega kazenskega ukrepa in da bo partija upoštevala zahteve študentov

ter skušala izdelati konkreten načrt političnih, gospodarskih in šolskih reform. Partijski tajnik je še obljubil, da bo skušal ustvariti vse možnosti, da se zgradi »čista« in poštena oblast. Študentski odgovor na Ziyangov poziv pa je bil, da se bodo začeli umikati s trga šele, ko bo vlada preklcala obtožbe o spodbujanju k neredom in uničevanju socializma, ki jih je strankino vodstvo izreklo že prvi dan demonstracij.

Študentski protest pa je bil včeraj tudi glavna vest vseh največjih kitajskih občil, šele na drugem mestu so bili članki posvečeni obisku Gorbačova in celo njegovemu govoru, ki bi v drugačnih okoliščinah gotovo zavzel odločno večjo politično težo. Tiskovno konferenco Gorbačova so morali organizatorji preseliti v poslopje Ljudske skupščine z nemajhnimi težavami. Pred tem pa je sovjetski voditelj govoril 550 članom centralnega komiteja KP Kitajske o uspehih in težavah pri uresničevanju perestrojke ter o možnostih splošnega sodelovanja med LR Kitajsko in SZ po tolikih letih »zamrznitve« odnosov. Uspeh obiska na Kitajskem pa predstavlja predvsem Gor-

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Socialistični kongres se bliža svojemu političnemu višku

De Mita umaknil svojo grožnjo

Evropske volitve so pomembnejše

IVAN FISCHER

MILAN — Nad socialističnim kongresom visi Damioklejev meč tako imenovanega preverjanja, ki ga je Craxi zahteval od demokratstjanov in ki ga je De Mita zajahal ter zagrozil, da bo sicer šel na preverjanje, da pa krščanska demokracija ne bo pristala na nobene spremembe v vodstvu vlade in da bo raje šla na predčasne volitve, kot spustila iz rok predsedstvo vlade. Njegove besede so izzvenele zelo grozeče, vendar je takoj posegel tajnik KD Forlani, ki je predsednika vlade opozoril, da nekatere odločitve sodijo v pristojnost tajništva stranke.

Forlani in De Mita sta se včeraj sestala in pogovor je trajal približno polduro uro. Ob koncu je predsednik vlade, odhajajoč iz palače Chigi, dejal novinarjem, da bo preverjanje na dnevnem redu takoj po zaključku socialističnega kongresa. S tem v zvezi naj omenimo, da je De Mitov glasnik Mastella skušal opravičiti naglico, s katero je De Mita zajahal in si prisvojil zahtevo po preverjanju, češ da je predsednik vlade mislil, da se kongres konča v sredo. V nobenem trenutku De Mita ni hotel vplivati na potek kongresa, pravi Mastella, tako da je povsem logično, da bo predsednik vlade počakal na zaključke, do katerih bodo prišli socialisti in komaj zatem odprl razpravo o nadaljnjem sodelovanju. Kar zadeva možnost svojega odstopa pa je bil De Mita včeraj kar se da odrezav: »O tem bomo še govorili,« je dejal. Z njim je bil tudi Angelo Sanza, nekdanji pod-

tajnik zadolžen za varnostne službe, ki je moral odstopiti zaradi nekaterih svojih nerodnih izjav. Sanza je dejal, da je politični položaj zelo delikaten in da je zato preverjanje nujno. V zvezi s to potrebo ni različnih gledanj znotraj krščanske demokracije, pravi Sanza. Skratka, De Mita se je moral umakniti s svojega položaja in o morebitni vladni krizi bo govor po evropskih volitvah, saj si nihče ne more privoščiti, da bi povzročil vladno krizo v polni volilni kampanji.

Medtem ko KD in PRI zanikata, da bi govorila o vladni krizi, pa se je sestalo komunistično vodstvo, ki je odobrilo dokument, v katerem zahteva takojšen odstop vlade, ki naj

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

V Etiopiji se nadaljuje vojaški upor

NA 2. STRANI

Kljub odločnemu nastopu slovenskih predstavnikov

V CK ZKJ po Kosovu

v ospredju Slovenija

BOGO SAMSA

BEOGRAD — Nova maratonska razprava na zasedanju centralnega komiteja ZKJ ni prinesla nič bistveno novega. Potrjena je bila dosedanja politika represije in diferenciacije na Kosovu, še bolj so se zaostrili mednarodni odnosi, do take mere, da se je že javno in uradno pričelo govoriti o nujni razpravi o slovenskem separatizmu. Izvolili so tudi novega predsednika predsedstva Milana Pančevskega. Makedonca, ki je nadomestil Hrvata Stipeta Šuvarja, katerega so v ponedeljek izvolili v državno predsedstvo; po novem partijskem statutu sta namreč obe funkciji nezdružljivi.

Prvi del razprave se je začel dopolne z obsežnim poročilom črnogorskega člana predsedstva Perka Vukotića, ki je zahteval jasno in enotno podporo sedanjim politikom na Kosovu, kosovskemu partijskemu vodstvu in torej nadaljevanje sedanje politike diferenciacije in represije. Vukotić je svoje poročilo pričel z orisom novembrskih do-

godkov in je takratne manifestacije seveda ocenil že kot izraz albanskega iredentizma in separatizma, nato pa seveda tudi vse druge, tako da je bila po njegovi verziji nujna razglasitev izrednih ukrepov. Ti ukrepi naj bi bili uvedeni zato, da se stanje izboljša, toda Vukotić pravi, da ni mimo nevarnost, da se varnostni položaj še poslabša, o čemer pričajo številna znamenja. Povečala se je dejavnost separatistov, več je njihovih propagandnih akcij doma in v tujini, naraščajo diverzantske in teroristične akcije in ni mogoče izključiti možnosti novih demonstracij. Na Kosovu je izredno težak politični in psihološki položaj, gmotne posledice za pokrajino so strahotne, hkrati pa zelo resne za vso Jugoslavijo. Noben Srb ali Črnogorec se ni vrnil na Kosovo, prav nasprotno, izseljevanja je še več in se pospešeno nadaljuje.

Vukotić je zastavil povsem pravilno vprašanje: Zakaj je lahko postal albanski nacionalizem tako močan in zakaj se ne uresničuje politika ZKJ na Kosovu?

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Napoli osvojil pokal UEFA

Od leve Ferrara, Siguvinnsson in De Napoli so bili protagonisti sinočnjega srečanja, ki se je v Stuttgartu zaključilo z izidom 3:3

Generalni sekretar KPI Occhetto obiskal washingtonski Capitol

WASHINGTON — Časi se spreminjajo tudi v ZDA, kjer so do nedavnega celo v Disneyevih ateljejih sestavljali protikomunistične risanke. Včeraj je voditelj italijanskih komunistov prestopil celo prag »templja ameriške demokracije« in si mirno ogledal tajne ameriškega kongresa.

Acchille Occhetto je bil včeraj deležen sprejema na Capitolu, kjer je njegova, njegovega sodelavca Giorgia Napolitana in italijanskega veleposlanika Rinalda Petrignanija pričakal znani demokratični senator Alan Cranston, ki vodi demokratično večino ameriškega senata.

Razgovor med sekretarjem KPI in zastopnikom »liberalne« Amerike je bil izredno prijateljski, ameriški gost pa je Occhetto izjavil, da se je komunistična partija v marsičem spremenila, saj je izgubila značilnosti marksistično-leninistične politične linije. Cranston je sicer priznal, da ni do po-

tankosti preučil politične platforme italijanske komunistične partije, je pa pozitivno ocenil Occhettovo stališče glede novega kurza v Sovjetski zvezi in do reform, ki jih v imenu potrebne perestrojke uvaja Mihail Gorbačov.

Generalni sekretar KPI je Cranstonu objasniti stališče partije v zvezi z Evropo, ki ji bo leto 1993 zarisalo nove meje. Glede enotnega evropskega gospodarstva se stališča KPI in ZDA ne križata, je z zadovoljstvom ugotovil senator Cranston, o tem vprašanju pa se bo Occhetto razgovarjal tudi s svojimi današnjimi sogovorniki. Sekretarja KPI bodo namreč še danes sprejeli Lee Hamilton, predsednik komisije predstavnika doma za evropska in bližnjevzhodna vprašanja, Thomas Foley, ki vodi demokratično večino predstavnika doma, ter Claiborne Pell, predsednik senatne komisije za zunanje zadeve.

Pri Osoppu med urjenjem umrl nabornik

VIDEM — Na vojaškem strelišču pri Osoppu blizu Vidma je včeraj popoldne prišlo do smrtnesreče. 20-letni nabornik alpincev Alessandro Trentin, doma iz Padove, je po končanem urjenju v streljanju hotel odložiti puškomitraljez, ko se je nenadoma sprožil strel in ga zadel v grlo. Hudo ranjenega so ga prepeljali v huminsko bolnišnico, kjer se je še nekaj ur boril s smrtjo. Vsako prizadevanje zdravnikov je bilo zaman.

O tej poslednji nesreči v italijanskih vojašnicah, podobnih dogodkov je, žal še vedno preveč, so pristojne vojaške oblasti obvestile tudi obrambnega ministra Zanoneja. V sodelovanju s sodnimi oblastmi bo sedaj stekla preiskava. Staršem mlade žrtve je Zanone poslal sožalno brzojavko.

Vaclav Havel bo predčasno zapustil zapor

PRAGA — Praški sodniki so dramaturgu in aktivistu za človekove pravice Vaclavu Havelu odobrili prošnjo za predčasno izpustitev iz zavora.

Havel je policija aretirala 16. januarja, ker se je udeležil prepovedane manifestacije v spomin na študenta Jana Palaha. Sodniki so ga takoj obtožili protivladnega ščunjanja in upiranja organom javne varnosti in ga obsodili na devet mesecev zavora druge stopnje. Po prizivu so Havelu zmanjšali kazen na osem mesecev zavora prve stopnje, kar mu je omogočilo, da po petih mesecih prestane kazni vložijo prošnjo za izpustitev. Včerajšnja odločitev sodnikov, ki jim je predsedovala Eva Kvetenská, bo stopila takoj v veljavo in Havel bo lahko zapustil zapor takoj ko bodo opravljene vse birokratske formalnosti. Vest o Havelovi osvoboditvi je takoj odjeknila v češkoslovaških demokratičnih krogih in v tujini, kjer so številne organizacije podprle napor za spoštovanje človekovih pravic.

Kljub trditvam Adis Abebe, da so zadušili poskus državnega udara V Etiopiji se nadaljuje vojaški upor Voditelj Mengistu prekinil obisk v NDR

ADIS ABEBA — Položaj v Etiopiji se po torkovem poskusu državnega udara, v katerem so ubili dva golpistična generala, načelnika generalštaba vojske Meriuda Negusieja in poveljnika letalstva Amha Desta, ponovno zapleta. Diplomatski viri navajajo, da so v Adisu Abebi ob starem vojaškem letališču v teku srčiti spopadi, občasno streljanje s puščicami in v teku srčiti spopadi, občasno streljanje s puščicami in v teku srčiti spopadi, občasno streljanje s puščicami.

Do vojaškega puča je prišlo le tri ure potem ko je etiopski voditelj Mengistu Haile Mariam odpotoval z ženo in s svojim spremstvom v Nemško demokratično republiko. Radio Adis Abeba je včeraj navajal, da Mengistu nadaljuje svoj obisk v NDR, tiskovne agencije pa so sinoči sporočile, da se je etiopski voditelj že vrnil v Adis Abebo. To nesporno dokazuje, da se položaj nevarno zapleta. Po trditvah osvo-

bodilnih organizacij v Tigreju in v Eritreji so se režimu že uprle garnizije v Nazarethu, Avasi, Asmaru in Bahr Daru. V Adisu Abebi pa so helikopterji trosili letake s proglasom upornih generalov. Ta proglas pa po trditvah opozicije ponavljajo tudi razne krajevne radijske postaje, ki so v rokah upornih vojakov.

Uporniki zahtevajo konec Mengistujevega režima in ljudske demokracije, sestavo nove demokratične in pluralistične vlade, ki jo bi sestavljale vse etiopske demokratične sile, takojšen konec vojne v Tigreju in v Eritreji ter federalno ureditev države, ki bi napravila konec vsemkim in plemenskim bojem.

Po vsem sodeč je bil upor skrbno pripravljen, pučiste je le presenetil žilav odpor realističnih sil. Obračun izgub ni znan. Po prvih neprotih vesteh je v prvih spopadih padlo na ducate vojakov, med njimi tudi obrambni minister Haile Goirgis Habte Mariam.

Politični opazovalci se sedaj sprašujejo, kaj je sprožilo ta upor in kakšne bodo posledice. V glav-

nem se vsi strinjajo, da so vojaki siti 29 let trajajoče vojne z Eritreji in da se zavedajo brezupnega družbeno-gospodarskega položaja v državi. Prisilna kolektivizacija v poljedelstvu ni obrodila zaželenih sadov, da pa bi bila mera polna se je celo narava zrekla, saj se številna območja zaradi večletne suše spreminjajo v pravo puščino. Vojaške avanture od Ogadena do Eritreje so dobrega izsušile državne blagajne, ena najrevnejših držav Črne celine pa je od strmoglavljenja cesarja Haile Selasieja podesetila svoje izdatke za oborožitev.

Mengistu je pred tedni priznal, da je bila gospodarska razvojna politika zgrešena. V Adisu Abebi so začeli sramežljivo načrtovati reformo sistema v upanju, da bodo nekako zaježili ljudsko nezadovoljstvo. Za svoj obstoj je režim do sedaj zaupal predvsem vojski, ki je v etiopski stvarnosti prevzela vlogo neke vrste privilegirane kaste. Po vsem sodeč pa so sedaj tudi vojaki siti take situacije, saj si drugače ne moremo razložiti sedanjega upora.

Lech Walesa v Bruslju

Lech Walesa se mudi na dvodnevem obisku v nekaterih državah članicah Evropske skupnosti. V Bruslju je bil gost Mednarodne zveze svobodnih sindikatov, sprejel pa ga je tudi šef belgijske vlade Martens. Tudi na tem potovanju je Walesa prosil predvsem za finančno pomoč, saj meni, da bi poljska gospodarska kriza lahko kompromitirala doslej dosežene uspehe na političnem področju.

Zaskrbljujoči podatki za Italijo Uživanje mamil se naglo širi

RIM — V zadnjih letih se v Italiji bliskovito in zato izredno zaskrbljujoče širi poraba mamil. Po pravkar zaključenih raziskavah so izvedenci ugotovili, da se večja števila drogiran- cev, da se prav tako večja števila trgovcev in prekupevalcev z mamili, viša se starostna doba zasvojenec in seveda tudi srednja starost oseb, ki so umrle zaradi uživanja mamil.

Leta 1986 je bilo uradno prijavljenih 9.823 zasvojenec z mamili, leta 1987 pa je to število naraslo na 14.228. Policija in karabinjerji so ugotovili 1986. leta 18.040 prekupevalcev z mamili, leta 1987 pa jih je bilo že 22.9367. Srednja starost uživalcev mamil niha med 25 in 30 leti, to pa so tudi leta, ko so statistike poročale o največjem številu mrtvih.

Na področju mamil se sicer širijo tudi socialno-zdravstveni posegi, ki so vsekakor prešibki, da bi lahko predstavljali koristno podporo vsem, ki se borijo, da bi se rešili zasvojenosti. V Italiji je bilo do 30. junija 1988 prijavljenih 831 javnih ali zasebnih struktur, ki nudijo pomoč zasvojenec z mamili,

li, ker čedalje več drogiranecv pristopa k strukturam, ki ponujajo tečaje za rehabilitacijo.

Država je vsekakor še vedno v vidnem zaostanku, saj nudi ustanovam, ki se ukvarjajo z drogiranci, sorazmerno malo sredstev. Vlada bo v kratkem pričela razpravo o novih zakonskih osnutkih za boj proti mamilom, vprašanje zasvojenosti in bliskovitega širjenja porabe pa ni izključno stvar svobodnih državljanov. Zanimivi in obenem zaskrbljujoči so podatki o širjenju narkomanije v zaporih. Leta 1986 je bilo 6.102 zapornikov na 31.403 zasvojenih z mamili, do 30. avgusta lani pa se je razmerje prevesilo na 7.209 zasvojenecv na 34.259 zapornikov. Zenske so na boljšem, saj beležijo le 519 primerov, najbolj razširjeno mamilo pa je heroin.

Poglavje zase bi zahtevale tudi zaplembe mamil, ki se količinsko prav tako večajo in postavljajo Italijo na sam vrh lestvice evropskih držav, v katerih so zaplenili rekordne količine hašiša, heroina in kokaina.

Banke v boju proti mafiji

RIM — Od 1. julija dalje bodo tudi banke prispevale svoj delež v boju proti mafiji in organiziranemu kriminalu. Predlogi, ki so jih pred časom iznesli Banca d'Italia in finančna straža, da bi pri bančnih okencih natančneje pregledovali vse sumljive operacije, od pologov do prevzemov večjih vsot ter vnovčenja čekov, bodo postali »operativni«.

Bančni zavodi bodo morali predvsem sestaviti seznane strank, pozornejši pa bodo morali biti do novih strank, ki nameravajo odpreti bančni račun z začetno kvoto 10 milijonov lir. Bančni uradniki bodo morali preveriti tudi verodostojnost vseh vrst plačil, od najemnin do poravnavanj vseh stanovanjskih stroškov, ki presegajo normalne, zmerne vsote. Zaenkrat pa se banke in finančna straža še niso dogovorile o novih ukrepih v zvezi z bančno tajnostjo.

Weimarska republika v Cannesu

CANNES — Sedmi dan 42. filmskega festivala v Cannesu je nudil obiskovalcem priložnost, da so na Croisetti srečali zvezdnika Christoph Lamberta, ki je pravkar podpisal pogodbo za snemanje nadaljevanke *Highlanderja*, obenem pa so si lahko ogledali svojevrstno razstavo posvečeno pradedom današnjih avtomobilov.

Poleg tega pa je v filmski palači vzbudilo veliko zanimanja delo avstrijskega režiserja Bernharda Wickija, ki je za nemško produkcijsko hišo posnel triurni film *Das Spinnennetz* (Pajčevina), iz katerega so že pripravili tudi 6-urno televizijsko nadaljevanje. Film je bil posnet po istoimenskem romanu Josepha Rotha, govori pa o razburkanem političnem življenju pred nastopom nacizma. (ef)

Na sliki: posnetek iz filma *Das Spinnennetz*

● V CK ZKJ

NADALJEVANJE S 1. STRANI

vu? Po njegovem mnenju je odgovor v policijsko-politični krivdi prejšnjih vodstev, ker niso odkrili vseh sovražnikov in organizatorjev, ker so bila oportunistična in ker je bilo čutiti omahovanje znotraj CK ZKJ. V tej zvezi je omenjal tudi tisk v »nekaterih okoljih« in posamezna dejanja, ponovno v »nekaterih okoljih«, vendar v njegovem poročilu ni bil direktno omenjen Cankarjev dom.

Ustavne spremembe so omogočile Srbiji, da uvede red, mir in normalno stanje na Kosovu, toda delovanje separatistov in iredentistov je povzročilo, da se je položaj še poslabšal, celo za Srbe in Črnogorce, saj ne morejo normalno delati, šolati svoje otroke, niti normalno živeti.

Na koncu je Vukotić obsežno obravnaval enotnost ZK na vseh področjih, kar naj bi pomenilo izhod iz kosovske krize, seveda na temelju že omenjenega, pri čemer je samo mimogrede omenil tudi možnost nekaterih pojavov srbskega in črnogorskega nacionalizma.

Celotni analizi in predvsem izhodiščem se je uprl slovenski član CK ZKJ Sergej Kraigher, ki je dejal, da je ocela novembraških dogodkov enostranska in da ni pravilno argumentirana. Zato se ustvarja frontalna fronta obso- db in se potiska množico ljudi na stran nasprotnikov, veliko maso pa pa-

sivizira. Prav tako se ni strinjal z načinom razčiščevanja z onimi posamezniki, ki so med razpravo o ustavnih spremembah izrekli pomisleke. Posledice so izredno škodljive tudi zaradi mednarodnega odmeva in zaradi odnosov na Balkanu. Ta kritična stališča ne pomenijo rušenja enotnosti, je poudaril Sergej Kraigher, saj je resnično enotnost mogoče ustvariti samo z ustvarjalnimi in kritičnimi prizadevanji vseh družbenih in še posebej političnih subjektov. Samo tako pridejo na dan najboljše politične in ekonomske rešitve, ni pa mogoče z administrativnimi ukrepi preprečiti sprejemanja stališč.

Seveda pa to ni bil prevladujoči ton v razpravi, temveč se je prav nasprotno večina razpravljalcev zavzemala za dosledno izvajanje diferenciacije in vsega tistega, kar je z njo povezano, čeprav pogosto v različnih otenkih. Pokrajinski predsednik kosovske partije Rahman Morina je govoril dobre pol ure v izredno ostrem tonu, morda še nekoliko zaostrenem v primerjavi z izjavo Tanjugu. Zavzel se je za nadaljnjo diferenciacijo kot edino rešitev, zato bi morali narediti konec dezinformacijam »v nekaterih delih države«.

Seja je postajala že kar dolgočasna, saj je bilo slišati po večini že znana in večkrat ponovljena stališča, ko pa je nastopil znani vojvodinski jurišnik Stanko Radmilović, je govoril o nacionalni homogenizaciji. Pozitivna naj bi bila v Srbiji, saj se na njenih temeljih

krepi Jugoslavija, rešujejo problemi Kosova. Po drugi strani se je v Sloveniji prav tako ustvarila nacionalna enotnost, toda s separatističnimi izhodišči in nanjo bi moral na posebni seji govoriti CK ZKJ.

Takoj je protestiral tajnik predsedstva Štefan Korošec, češ da razpravlja CK o Kosovu in ne o separatizmu in da bi o tem govoril samo, če bi bila na to sklicana posebna seja.

Takoj pa je to iztočnico povzel srbski član Dobrovoje Vidic, ki je zahteval tako razpravo in sklic posebne seje CK o slovenskem separatizmu, češ da se za lažno demokracijo v Sloveniji skrivajo separatistične sile.

Slovenski predstavnik Borut Šuklje je razpravo o Sloveniji odločno zavrnil z besedami, da je bistveno vprašanje, ali jugoslovanski komunisti sploh še zmorejo miren demokratičen razgovor, in da za takega ni potrebna posebna seja.

Do večernih ur se je razprava nadaljevala v precej razgretem ozračju in napovedanih je bilo več kot trideset govornikov, med njimi tudi veliko slovenskih. Očitno je bilo, da bo seja trajala v pozne nočne ure.

Prvi del seje je vodil še Stipe Suvar, drugi del pa že Makedonec Milan Pančevski, izvoljen na zasedanju predsedstva, ki se je sestalo med opoldanskim odmorom. Glasovali so za dva makedonska kandidata: Milan Pančevski je prejel 17 glasov, Vasil Tuprovski pa 5; en glas ni bil veljaven.

● Študenti ne verjamejo

NADALJEVANJE S 1. STRANI

bačova napoved o umaknitvi sovjetskih čet s sovjetsko-kitajske meje. »Ta meja, ki je najdaljša državna meja na svetu, bo čez kako leto popolnoma brez vojaškega nadzorstva in orožja«, je napovedal Gorbačov. V dialogu z gostitelji in novinarji pa Gorbačov ni nikoli neposredno omenil impozantne študentske manifestacije, pač pa je o kitajskih študentih na splošno govoril v zelo pozitivnem tonu. »Dogodke teh dni pa mora oceniti najprej kitajska komunistična partija, predvsem pa mora ustvariti ustrezen in konstruktiven dialog z mladino,« je ugotovil sovjetski gost. Večkrat pa je poudaril, da so prav reforme in demokratizacija edina pot, po kateri lahko napreduje socializem.

● De Mita umaknil grožnjo

NADALJEVANJE S 1. STRANI

bi jasno pokazala, da ni kos položaju in da nima več podpore strank, ki jo sestavljajo in niti njihovega zaupanja. V takem položaju, pravi komunike KPI, ima vlada dolžnost, da takoj odstopi. Komunisti se pri tem sklicujejo na podobno zahtevo, ki so jo postavili pred dnevi, ko so zahtevali zaupnico za vlado, vendar so jih stranke vladne večine preglasovale.

Zjutraj je za komuniste sledil delu kongresa član vsedržavnega vodstva Aldo Tortorella. Podčrtal je nekatere nedoslednosti v izvajanju marksistkega socialističnega govornika. Po njegovem mnenju socialisti upravičeno kritizirajo delo vlade in krščanske demokracije, vendar ne dajejo nobene alternative tej vladi, prav tako je predlog za neposredno izvolitev državnega poglavarja v nasprotju z dejstvom, da niso izdelali zakonskega osnutka za spremembo volilnega zakona.

Omeniti je treba tudi glasove, ki prihajajo z radikalnega kongresa v Riminiju. Tudi tam je bil govor o socialističnem kongresu in o pozornosti, ki mu posveča tako tisk kot televizija. Nam je televizija v zadnjem letu posvetila pičlih 5 minut in 16 sekund, se je v svojem posegu vehementno pritožil Panella ter obtožil socialiste, da ogrožajo demokracijo ter opozoril komuniste, da bodo socialisti, če se polastijo oblasti, vse pozapirli in poslali v konfinacijo. Nič novega torej, v izjavah Marca Pannelle, ki mu oznaka Vincenza Balzama, češ da trpi za paranojo, vedno bolj pristaja.

Za govorniškimi odrom na socialističnem kongresu so se včeraj vrstili nekateri vidni predstavniki stranke. Delegati so toplo dočakali starega strankinega veljaka Giacoma Mancinija, ki je svoj po-

seg osredotočil v glavnem na vprašanja italijanskega Juga. Zjutraj so spregovorili še tajnik CGIL Ottaviano Del Turco, načelnik socialistične skupine v senatu Fabbri, predsednik RAI Manca, glasnik tajništva stranke Intini, ki je zaključil jutranji del. Popoldne so posegli minister za delo Formica in podpredsednik vlade De Michelis. Za danes so napovedani posegi Craxijevega namestnika Martelli, ki je danes zanikal, da bi med njim in De Michelisom obstajali spori ali razlike v gledanjih. Z Giannijem se razlikujeta edino v tem, da De Michelis ljubi moderno glasbo, jaz pa klasično, je rekel Martelli. Danes bi moral spregovoriti tudi ubežnik iz PSDI Romita ter eden najvidnejših predstavnikov levevice v stranki Claudio Signorile. Ko smo že omenili levico, naj povemo, da so se njeni predstavniki sestali v torek zvečer in zahtevali, da jih večina prizna kot manjšino, ne kot opozicijo znotraj stranke. Levica ima predvsem 3 zahteve: hoče, da stranka izbere in se odloči med politiko leve alternative in sodelovanjem s KD (slednjo možnost je minister za okolje Ruffolo označil kot pravo katastrofo); da si stranka prizadeva ob predlogu za neposredno izvolitev predsednika države tudi za okrepitev parlamenta; in končno, da pride do reforme znotraj stranke.

Pa vrnimo se k včerajšnji razpravi. Preveč je bilo govornikov, da bi jih lahko tudi samo omenili v celoti. Alma Capriello je spregovorila o vlogi ženske v današnji družbi in znotraj socialistične stranke ter o pozornosti, ki jo stranka posveča problemom žensk. Poudarila je, da nikakor ni naključje, da je Craxi v svojem uvodnem poročilu najprej spregovoril prav o ženskem vprašanju. Del Turco je govoril o novi vlogi sindikata danes v Italiji ter o potrebi po večji davčni pravičnosti, da ne bi morali za tikete prispevati predvsem tisti, ki že plačujejo davek na zdravstvo in prispevajo s svojimi davki k državnemu proračunu, se pravi delavci. Sicer pa niti včerajšnji govorniki niso bili prizanesljivi do krščanske demokracije in do komunistične partije. Problem odborov kot je tisti v Palermo je bil večkrat v ospredju. Marsikdo je ponovil potrebo po hitrejših reformah institucij, področje, na katerem je država kar se da počasna, predvsem zaradi zaviralne akcije KD. Še zlasti oster je bil Formica, ki je dejal, da so njeni voditelji dolga leta skušali spremeniti KD v moderno konservativno stranko. Ta poskus jim je povsem spodletel: poskušal je tudi De Mita in pri tem zapravljal 7 let in se postalar. Propadel je tudi poskus komunistov, da bi se prelevili v moderno evropsko socialdemokratsko stranko, saj se niso zavedali, da se je socialdemokracija v teh letih spremenila. Kljub vsemu pa, pravi Formica, razvoja KPI ni mogoče zankati.

Ob odločni zahtevi po takojšnji odpravi fašističnih zakonov

Sodni postopek proti trčmunskemu župniku izzval splošno ogorčenje

Nastopi svetovalcev Budina (KPI) in Brezigarja (SSk) — Obsodba tudi iz vrst KD

TRČMUN — Kakor smo pisali včeraj, je čedajski pretor po prijavi karabinjerjev iz Špetra Slovenov poslal trčmunskemu župniku Božu Zuanelli sodno sporočilo, ker da je s procesijo 25. aprila letos kršil 25. člen fašističnega zakona št. 733 iz dne 16. junija 1931, po katerem je treba kvestorju napovedati verski obred zunaj cerkve vsaj tri dni poprej (župnik je obred opravil v slovenskem jeziku). Nezaslišani dogodek je izzval seveda hudo ogorčenje med krajevnim in okoliškim prebivalstvom, sicer pa je odjeknil po vsej Furlaniji-Julijski krajini in celo v vsedržavnem tisku ter sprožil vrsto negativnih reakcij.

Deželni svetovalec KPI Miloš Budin je naslovil predsedniku deželnega odbora vprašanje, ali se mu ne zdi dolžnostno izraziti solidarnost s trčmunskim župnikom in ali se mu ne zdi umestno, da bi tudi deželna uprava z vplivnim nastopom zajamčila občanom in vernikom trčmunске župnije, da bi v miru in ob spoštovanju tradicij opravljali tudi verske obrede. Sodni postopek je povsem nerazumljiv tudi glede na dosedanje prakso, saj so se procesije vselej odvijale v slovenščini, ki je jezik krajevnega prebivalstva; to prebivalstvo, ki sicer nima nobenih juridičnih jamstev glede svobodne rabe materinščine v javnosti, pa bo zaradi tega dogodka zdaj še ob eno redkih priložnosti, ob katerih lahko po starem običaju uporablja svoj jezik javno.

Načelnik deželne svetovalske skupine SSk Bojan Brezigar je prav tako naslovil na deželni odbor vprašanje, v katerem označuje preiskavo proti župniku kot dejanje, ki je naperjeno proti verskim običajem Nadiških dolin in posebej proti verskim slovesnostim, ki se odvijajo v celoti ali deloma v slovenščini. Sodni postopek je po njegovem v popolnem nasprotju z ustavnimi določili in notranjimi ter mednarodnimi listinami o civilnih in verskih pravicah državljanov. Brezigar sprašuje deželni odbor, ali se mu ne zdi dolžnostno zavzeti uradno stališče v bran civilnih in verskih pravic deželanov in ali ne namerava formalno opozoriti predsednika ministrskega sveta ter predsednika obeh vej parlamenta na nujnost takojšnjega preklica fašističnih zakonov, ki se še danes uporabljajo za pritisk na ljudi, ko se ti poslužujejo temeljnih državljanskih pravic.

Podobno so uglasene izjave načelnika deželne svetovalske skupine KD Roberta Dominicia, deželnega tajnika te stranke Bruna Longa in zastopnika demokristjanov iz Nadiških dolin Romana Specogne. Dogodek soglasno obsojajo, govorijo o "pretirani vnemi pri izvajanju okostene- lih zakonov", sicer pa naglašajo potrebo po odpravi fašistične zakonodaje, o kateri se vprašujejo, kako je sploh mogoče, da ta še obstaja, potem ko imamo v Italiji že več kot 40 let demokratično ureditev. Župniku Zuanelli pa tudi v strankinem imenu izražajo globoko solidarnost.

Proti preštevanju narodnosti

Popis prebivalstva v Jugoslaviji 1991. leta naj bi, tako kot predhodni, znova spraševal tudi po narodnostni pripadnosti državljanov in njihovem maternem jeziku. To pa seveda omogoča preštevanje pripadnikov posameznih narodov in narodnosti, lahko dopušča različne razlage dobljenih statističnih podatkov in prav tako tudi zlorabe. V vrstah avtohtone italijanske narodnostne skupnosti na slovenski Obali takemu popisovanju in z njim preštevanju nasprotujejo! Še vedno je namreč aktualno razmišljanje, da bi narodnostim v vsej državi odmerjali posebne pravice v odvisnosti od njihovega števila in koncentriranosti v narodnostno mešanem prostoru. Gre za znana predloga zveznih zakonov o javni rabi zastav in jezikov narodnosti, za kar je pobuda prišla iz Srbije v neposredni povezavi s kosovskiimi razmerami.

V Sloveniji in v obeh narodnostnih skupnostih, italijanski na Obali in madžarski v Pomurju, so bili glasno proti napovedanemu zveznemu poseganju v narodnostne pravice in v zmanjševanje dosežene ravni narodnostne zaštite v tej republiki. Zato tudi ne morejo mirno čakati na prihodnji popis prebivalstva, saj so bile izkušnje s predhodnim preveč boleče. Dostoj je bilo izrečenih veliko besedi, ugotavlja Giuseppe Debernardi, predsednik obalne samoupravnice interesne skupnosti za kulturo in prosveto pripadnikov italijanske skupnosti, narejenega pa še nič. Slišati je bilo tudi predloge za dodatne republiške popisne vprašalnike in razmišljanja o tem, da bi na sporni vprašanji, če v zvezni popisnici vendarle ostaneta, pripadniki narodnostnih skupnosti ne odgovarjali. Dokončno se o tem še niso dogovorili, vsekakor pa bi bilo smiselno enako ravnanje celotne italijanske skupnosti na območju Istre in Reke, torej v obeh republikah.

Število pripadnikov neke manjšine nikakor ne sme biti osnova za pridobivanje pravic, ocenjujejo tudi v komisiji za narodnosti pri obalni konferenci SZDL v Kopru. Zavzemajo pa se za posebno demografsko raziskavo prostora, vendar v rokah strokovnih znanstvenih ustanov. Nujno bi bilo tudi poenotenje s sosednjimi hrvatsko, kajti le tako bi prišli do celovitih podatkov. V družbenem svetu Slovenije za vprašanja družbenega razvoja so se na zadnjem delovnem srečanju v Ljubljani, ob pogovoru o amandmajih k slovenski ustavi, ki zadevajo obe avtohtoni narodnosti v republiki, dotaknili tudi popisa prebivalstva. Predsednik sveta Milan Gaspari je v zaključnih mislih poudaril, da tako dobljeni podatki niso realni, da bi navzočnost narodnosti morali ugotavljati posredno, da pa število njenih pripadnikov ne sme biti osnova za odmerjanje pravic.

O tematiki so doslej govorili tudi v organiziranih vrstah slovenske mladine. V svetu za mednarodne odnose so sprejeli naslednji sklep: "Izhajajoč iz prepričanja, da je obstoj, vsestranski razvoj in napredek manjšin (tudi nacionalnih) pogoj in znak demokracije, svobode in pravičnosti, se zavzemajo za to, da se vprašanje narodne, etnične in jezikovne pripadnosti pri statističnih preštavanjih prebivalstva nujno rešuje v dogovoru in s strinjanjem manjšine..." V ZSMS so tudi predlagali, naj v primeru, da bi prihodnje štetje prebivalstva pomenilo izhodisce za krnjenje pravic narodnosti, mladinska organizacija sproži akcijo v smislu solidarniziranja večinskega naroda z manjšino.

Bo pred 1991. letom moč doseči primere- ren dogovor ali bo kot edina sprejemljiva možnost ostalo neizpolnjevanje sporne- ga dela popisnice? Nenazadnje, v 170. členu jugoslovanske ustave piše, da občan ni dolžan izjaviti, kateremu nara- du ali narodnosti pripada!

MIRJAM MUŽENIČ

V soboto ali nedeljo na pobudo KD

Sestanek med večinsko koalicijo na Deželi

VIDEM — Včeraj se je pod pred- sedstvom tajnika Bruna Longa sešlo deželno predsedstvo KD. V navzoč- nosti predsednika deželne vlade Bia- suttija je obravnavalo politične raz- mere, ki so nastale zaradi odločitve odbornika Gonana, da zapusti PSDI in se vključi v novo, avtonomno po- litično gibanje, kar je deželnemu so- cialdemokratskemu tajništvu nare- kovalo zahtevo po zamenjavi Gona- na s svetovalcem Cisilinom. Vodstvo KD je potrdilo veljavnost zdajšnje politične ureditve, "ki je v teh letih omogočila rast celovite deželne skupnosti in ustvarila pogoje za po- membno fazo modernizacije". Seda- nja večina - je bilo rečeno - je spo- sobna odločno se spopasti s številni- mi odprtimi problemi, katerih reše- vanje pa zahteva politično stabil- nost, kakršna lahko ohrani posebno avtonomijo in mednarodno vlogo dežele. V tem okviru KD jemlje na znanje pripravljenost prej omenje- nega novega političnega gibanja, da pristopi k večini, in pripravljenost odbornika Gonana, da vrne mandat.

Na seji je bil seveda tudi govor o nezaupnici deželnemu odboru, ki so jo predlagale KPI in druge opozicij-

ske sile in ki bo na dnevnem redu torkove seje deželnega sveta. Vod- stvo KD je v tej zvezi pozvalo Bia- suttija, naj predtem skliče sestanek večinskih strank, da se na njem pre- veri, kakšni so pogoji za potrditev političnih in programskih okoliščin, ki so omogočile nastanek zdajšnje večine. Sestanek bo pojutrišnjem ali v nedeljo: če bodo na njem sprejeli odstop Gonana in potrdili veljavnost obstoječe politične koalicije ter po- sledično sklenili zavrniti predlaga- no nezaupnico deželnemu odboru, tedaj bo šele utegnoli priti do poli- tičnega preverjanja kot takega. In v nasprotnem primeru? Biasutti bi od- stopil in to bil formalni začetek krize.

■ SAN GIORGIO DI NOGARO (VI- DEM) — V prostorih tukajšnjega tr- govskega tehničnega zavoda bo drevi razprava o predlogu deželne svetoval- ske skupine KD, da se za območja Červinjana, Latisane in Palmanove, ki štejejo vsega skupaj 33 občin in pri- bližno 109.000 prebivalcev, ustanovi novo, ločeno volilno okrožje. Predlog temelji na 26. členu deželnega statuta Furlanije-Julijske krajine.

Pojutrišnjem bo v Trseku odkritje spominskega obeležja padlim borcem

V spomin na skupni protifašistični boj Slovencev in Italijanov ter pripadnikov drugih narodnosti bomo v okviru praznovanja koprskega občinskega praznika izro- čili namenu spominsko obeležje v soboto, 20. maja, 17.00 uri v Trseku. To bomo storili po več kot dveletnem prizadevanju predstavnikov krajeвне skupnosti Marezig, vaščanov Trseka, skupnosti borcev Istrskega odreda in drugih partizanskih enot, ki so se borile na območju slovenske Istre in severnega dela hrvaške Istre. Spomins- ko obeležje je posvečeno 11 padlim borcem: 4 domači- nom (Kristjanu Kozloviču-Štefanu, Karlu Kozloviču, Andreju Kozloviču in Albinu Pavliču), 4 borcem Istrskega odreda (Flaviu Lazzariniju (17-letnemu Tržačanu itali- janske narodnosti, ki je junaško padel v boju z Nemci), Pietru Dellavaleju (Koprčanu italijanske narodnosti), An- tonu Perosi-Stanislavu (Tržačanu slovenske narodnosti) ter Cvetki Glavinovi (borki 1. bataljona IO iz Črnomlja) in trem borcem neugotovljenih enot, padlim med nem- ško oktobrsko ofenzivo 1943. leta (Ivanu Beržanu iz Šma- rij pri Kopru, Dragu Fabrisu in Danilu Marinu).

Trsek je sodil že pred prvo svetovno vojno med manjše istrske vasi, saj je 1910. leta živel v njem 189 ljudi. Preživljali so se pretežno s poljedelstvom, živinore- jo in dninarstvom. Po osvoboditvi se je zaradi zapostav- ljanja hribovitega kmetijstva število prebivalcev do l. 1961. zmanjšalo na 116 (za 39%). V svoji politični oprede- litvi so bili Trskovci že 1921. leta narodno zavedni in protifašistično usmerjeni, saj so se, kot je 1972. leta pri- povedoval Peter Kozlovič-Žerjav, ob marežganskih do- godkih - 15. maja 1921 so se mladi možje in fantje iz Trseka in sosednjih naselij postavili v zasedo pri trus- kovski kapelici, oboroženi z vilami, sekirami, koli in drugim orodjem, da bi preprečili fašistom, da iz Marezig nadaljujejo agresivni pohod v sosednje slovenske vasi. Med NOB (1941-1945) so se Trskovci, zlasti po kapitula- ciji Italije, skoraj povsem enotno opredelili za vključitev v Osvobodilno fronto slovenskega naroda in s tem v oborožen narodnoosvobodilni boj, saj je vstopilo v enote NOV in POJ 25 vaščanov. V političnih organizacijah in organih oblasti pa je aktivno in organizirano delalo 17 vaščanov. V mladinski organizaciji (ZSM) je bilo od 27. decembra 1943 vključenih 30 članov, v ZKMJ (SKOJ) pa od 15. 2. 1944 22, medtem ko jih je bilo v KPS (ZKS) včlanjenih 12. V poletju 1944 je bilo v 14 vaseh 5. rajona 268 članov SKOJ. Približno tako kot Trskovci, kjer je bilo od marca do septembra 1944 nenakšno središče ali oporišče 1. bataljona Istrskega odreda, so se opredelili

tudi prebivalci sosednjih vasi in zaselkov: Popetra, Boča- jev, Loparja, Zabavelj, Vršiča, Jurasev idr. Svoje življenja pa so, kot že rečeno, v boju za svobodo žrtvovali štiri trskovski borci, med njimi tudi cenjeni vaški organizator NOB in okrožni aktivist JPO Kristjan Kozlovič-Štefan, ki je padel 26. oktobra 1944 pri Domju blizu Trsta.

V razvoju NOB v Trseku in okolici so opazna 4 ob- dobja: 1. priprave za splošni oborožen odpor v poletju 1943 do nemške oktobrske ofenzive; 2. nemška ofenziva in velike žrtve NOG ter njegovo obnavljanje do konca 1943. leta; 3. tretje obdobje je najpomembnejše zato, ker so se v tem vključile v org. NOB vse sile in sredstva (zlasti se je v enote NOVJ uvrstilo okoli 3.000 novih borcev Istranov); 4. za 4. fazo (avg. 1944 - april 1945) je značilen bistveno okrepljen in sistematsko voden sov- ražnikov pritisk z več kot petkrat večjimi silami v pri- merjavi s prejšnjim obdobjem (med 20. 12. 1944 in 10. 1. 1945 je bilo v Slov. Istri 8.144 sovražnih vojakov). Za uvod v to sovražnikovo teroriziranje istrskega ljudstva štejeemo ofenzivo Globočnikovega pomočnika, policij- skega SS majorja Ernsta Lercha, imenovano "Prien", z okoli 1100 vojaki med 8. in 11. avgustom 1944. 8. avgusta 1944 je v spopadu z Nemci na Ravencih blizu Pavličev padla borka 1. bataljona IO Cvetka Glavina, huje ranjen pa je bil bataljonski pisar Slavko Zupančič. Naslednji dan zvečer so Trskovci na svojem pokopališču Cvetko pokopali, njeni soborci so ji zapeli v slovo žalostinko "Kot žrtve...", aktivistka Joža Korošec pa ji je v slovo napisala pesmico. Jeseni 1944 so se spopadi s sovražniki vse pogostje vrstili. Za domače aktiviste in istrske pre- bivalce se je kritično obdobje začelo v začetku septem- bra, ko so sovražniki odkrili nekatere pomembne doma- če organizatorje NOB in jih sistematično, a zaman iskali. Pritisk okupatorjev je trajal do začetka aprila 1945. V njem so istrski aktivisti in borci dokazali, da so njihove korenine v istrski zemlji globoke in trdne, zato se ne pustijo izruvati. Kajti Kljub Nemcem in fašistom ni uspe- lo izslediti aktivistov. Zato so jim ropali imovino in tr- pinčili starše, otroke in druge sorodnike. Toda aprila 1945 je nastopila bujnocvetoča pomlad. Že v začetku meseca so se v Istro vrnile partizanske čete in skupaj z istrskim ljudstvom v veličastnem zamahu pregnale okrutne fašistične in krvočelne nacistične osvajalce. Prvi maj, praznik delavcev nikoli poprej ni bil v Istri tako svobodno in veličastno praznovan - kot 1945. leta.

MAKS ZADNIK

MANJŠINSKI MOZAIK

Razgledi po manjšinski teoriji in praksi

Piše: Pavel Stranj

Manjšine v Evropski skupnosti

Bližajo se tretje volitve za evropski parlament. Dogodek zadeva preko 320 milijonov prebivalcev, med katerimi naj bi bilo po raznih ocenah približno 42 milijonov pripadnikov jezikovnih manjšin. To je občuten delež volilcev in Ev- ropska skupnost mu posveča vedno več pozornosti. V zadnji mandatni dobi so razni organi skupnosti objavili nekaj seznamov manjšin, ki živijo v enajstih od dvanajstih držav članic. Brez manjšin kaže, da je le Portugalska. V istem obdobju je nekaj neuradnih organizacij (kot na primer katalonska CIEMEN) objavilo tudi svoje jezikovne zemljevide Evrope, ki pa se niso izkazali kot zelo zanesljivi. Trenutno je na delu skupina izvedencev, ki pripravlja bolj uradno verzijo tega zemljevida, vendar ni še znano, po kakšnih kriterijih določa jezikovne manjšine, in še manj, po kakšnih podatkih zarisuje njihovo prostorsko razširjenost.

Najbolj zanesljiv pokazatelj poznanja in seveda tudi stališč organov Združe- ne Evrope do obstoja manjšin je seznam 36. jezikovnih skupnosti, ki sta ga objavila Komisija Evropske skupnosti (leta 1985) ter Evropski parlament (leta 1986). Seznam je tu objavljen in potrebuje nekaj osnovnih pripomb.

Navedenih je 36 manjšinskih jezikov. Nekateri od teh so seveda ponekod tudi uradni, državnii jeziki. Taksi so primeri nemščine ali francoščine. Po tem seznamu in tudi po dejanskem stanju izhaja, da med državami članicami EGS samo štirje jeziki ne poznajo manjšinskega položaja: angleščina, italijanščina, španščina in portugalsčina.

MANJŠINSKI JEZIKI V EVROPSKI SKUPNOSTI

JEZIKI	DRŽAVE ČLANICE	JEZIKI	DRŽAVE ČLANICE
albanščina	IT GR	furlanščina	IT
nemščina	B DK FR IT	škotščina	UK
alzaščina	FR	irščina	IR UK
aragonščina	ES	gališčina	ES
aromunščina	GR	valijanščina	UK
»bable«	ES	grščina	IT
baskovščina	ES FR	ladinščina	IT
bretonščina	FR	luksemburščina	B D FR
»carinthien«	IT	mohenščina	IT
katalonščina	ES FR IT	nizozemščina	FR
cimbrščina	IT	okcitanščina	ES FR IT
korziščina	FR	poljščina	D
hrvaščina	IT	»pomak«	GR
danščina	D	romščina	v vseh 12
francoščina	IT	sardinščina	IT
frankoprovensalsčina	FR IT	slovenščina	IT
frizijščina	D NL	turščina	GR
kornovalščina	UK	walserščina	IT

LEGENDA:

B	Belgija	ES	Španija	IR	Irska	NL	Nizozemska
DK	Danska	FR	Francija	IT	Italija	PO	Portugalska
D	Nemčija	GR	Grčija	LU	Luksemburg	UK	Anglija

Nadaljnja ugotovitev je, da seznam izredno natančno obravnava nekatere države, manj natančno pa druge. Tako so na primer navedene vse italijanske manjšine, tudi razne variante nemških jezikovnih otokov, medtem ko je merilo obravnavanja ostankov keltskih jezikov bolj površno. Tako manjka jezik otoka Manx; manjka pa tudi jezik otoka Faer Oeer.

Original navedenega seznama je avtor našel v francoskem jeziku. V njem sta dve nejasnosti in sicer oznaki za jezika: "bable" in "pomak". Noben francoski slovar ne navaja teh dveh imen; prvi pomeni kreolščino, za drugim pa se morda skriva makedonščina. Izraz "carinthien" pomeni dobesedno "koroščino" in verjet- no predstavlja tri nemške jezikovne otoke v deželi Furlaniji-Julijski krajini: Trbiško kotlino, Timau in Sauris.

Vsekakor, če seznam drži, vsaj vemo, koliko jezikov živi v dvanajstih drža- vah: 40. Brez upoštevanja vseh variant nemščine pa se število zniža na 35.

45. obletnica letalskih prekomorskih enot NOVJ

PORTOROŽ — Odbor skupnosti le- talcev-prekomorcev v sklopu Zveze združenj borcev NOV bo skupaj z Obalnim letalskim centrom priredil 21. maja na letališču Portorož v Sečov- ljah proslavo v počastitev 45-letnice ustanovitve letalskih prekomorskih enot NOV Jugoslavije (letalska pilot- ska šola, 1. in 2. lovška eskadrilja NOVJ, letalska mehanična četa, 1. pa- dalski bataljon, 1. mladinski letalski bataljon, letalski odred NOVJ pri RAF itd.). Spored proslave (Dan letalstva in protiletalske odbrane JLA) bo sledeč:

- ob 10. uri zbor skupnosti letalcev-prekomorcev (izvolitev organov zbora skupnosti, poročilo o opravljenem šti- riletnem delu 1985/89, program dela za prihodnja štiri leta 1990/94, volitve odbora, nadzornega odbora in delega- tov ter razno);
- ob 12. uri skupna slavnostna seja skupnosti letalcev-prekomorcev in članov Obalnega letalskega centra v počastitev Dneva letalstva in protile- talske odbrane JLA (slavnostni govor, podelitev nagrad in priznanj itd.).

Sledil bo priložnostni letalski pro- gram, ki ga bodo izvajali člani Obal- nega letalskega centra. Proslava se bo končala s skupnim tovariškim sreča- njem medvojnih letalcev-pripadnikov NOVJ in sedanjih članov Obalnega letalskega centra.

Istega dne ob 11. uri bo na beograjs- kem letališču Surčin slovesnost ob odprtju Muzeja letalstva. Razstavljena bodo tudi letala, s katerimi so bile oborožene letalske prekomorske eno- te, tj. letala Spitfire, lovec-bombnik, Hurricane, lovec-raketnik, in Tiger- Moth ter Harvart, ki so jih uporabljali v novo formirani pilotski šoli v Zadru (marec 1945). Slovesnosti ob odprtju muzeja se bo udeležila tudi delegacija nekdanjih medvojnih letalcev iz Slo- venije.

Živahen torkov večer v Slovenskem klubu

Manjšinski prostor ne spodbuja mlade h kritičnemu razmišljanju

Slovenska manjšina je podobna neke vrste topli gredi, ki obvaruje svoje pripadnike pred zunanjimi vplivi in jim večkrat onemogoča stike ter odnose s stvarnostjo, ki jo obdaja. Mladi so večkrat "jetniki" te tople grede, za kar nosijo določeno krivdo tudi naše organizacije (stranke itd.), ki spodbujajo kulturo "pristaštva" manjšini ter zanemarjajo kulturo izbiranja in kritičnega pristopa do realnosti. O teh in o podobnih vprašanjih, ki zanimajo mlade, a tudi vso našo skupnost, je tekla beseda na torkovnem večeru Slovenskega kluba z naslovom "Mladi slovenski subjekt med retrospektivo in perspektivo", ki sta ga po uvodnih besedah predsednice Barbare Gruden uvedla sociologa Emidij Susič in Darko Bratina. Škoda le, da je bila razprava tematsko nekoliko preobširna in zato ni v ključnih trenutkih dovolj poglobila nekaterih problemov, o katerih se v naši sredi malo govori in razmišlja.

O viziji manjšine kot tople grede, ki spominja na nekoliko širši družinski okvir, je govoril Bratina, ki se je vprašal, kje so razlogi, da mladina ne igra vloge protagonista v našem javnem življenju. Manjšinski prostor s svojo specifično in s svojimi vsakdanjimi težavami ustvarja mladim probleme, manjšinske organizacije pa jim v zameno nudijo zelo malo. Mladi v Ljubljani so verjetno bolj podobni vrstnikom iz Milana kot iz Trsta, je dodal ravnatelj SLORI, ki je mnenja, da manjšinska družba včasih onemogoča mladim generacijam sprostitev in jih ne spodbuja h kritičnemu pristopu do vsakdana. Za mnoge slovenske dijake predstavlja vstop na univerzo pravo travmo, ker se znajdejo v popolnoma novem in neznanem okolju.

Susič, ki se je kot družboslovec večkrat soočal z mladinsko problematiko, pa je predstavil nekatere izsledke socioloških raziskav na državni in deželni ravni. Mladi se danes angažirajo in mobilizirajo predvsem za konkretne

stvari in cilje ter ne več za meglene ideale, verjamejo v vrednote dela in tudi v družino, ki jim nudi gotovost in varno okolje.

Razprava je bila živahna in odkrita, morda le, kot rečeno, nekoliko preobširna. Do izraza je prišlo, da ima naša mladina precej široko in dinamično vizijo tega obmejega prostora, do najhujših težav pa pride prav znotraj manjšinskih organizacij in struktur. Na zatožni klopi je bila spet šola, ki pa ne sme postati grešni kozel za vse napake in pomanjkljivosti naše skupnosti, ki so precej enakomerno porazdeljene. Nekateri dijaki so povedali, da jim slovenska šola ne nudi pogojev za prosto in svobodno izbiranje, medtem ko je na univerzi realnost povsem drugačna. Drugi pa so bili mnenja, da mladi pogosto molčijo, ker enostavno nimajo kaj povedati, večkrat pa se bojijo z besedo na dan, ker je šolski ambient preveč občutljiv in ranljiv ter ni navajen kritik. Slovenci v zamejstvu imamo vsekakor navado iskati krivice in ustvarjati žrtve, ne znamo pa (ali nečemo) popravljati napak, ki se jih vsi dobro zavedamo. To apatičnost ob-

čutijo posebno mladi, ki so večkrat razočarani in zato iščejo oblike udejstvovanja izven ozkih manjšinskih meja.

Debatu je potem nanesla na vprašanja, ki zadevajo nekatera bistva našega manjšinskega vsakdana. Tudi glede tega smo slišali različna, če že ne nasprotna mnenja. Slovenci se moramo normalno obnašati v "nenormalnih" tržaških in goriških okoliščinah, zato moramo skušati doživljati našo posebnost povsem normalno, v nasprotnem primeru tvegamo neke vrste kolektivno nevrozo. V naši sredi prevladuje sistem "omejevalne samoobrambe", delamo po starih kalupih in se bojimo tudi najmanjših novosti. Vsi pa niso bili tega mnenja. Mladost je res sol našega življenja, analiza dogajanj pa večkrat temelji izključno na naših krivdah, kar nas močno obremenjuje. Tak pristop predstavlja nevarnost, da se kar sami onesposobimo in da bo v nas prej ali slej prevladal občutek ne- moči.

S. T.

Na sliki (foto Magajna) pogled v Gregorčičevo dvorano med torkovnim večerom Slovenskega kluba.

Hala je na območju nekdanje Vetrobela Novembra že proizvodnja v obratu družbe Pittway

Tržaško združenje industrijcev je včeraj priredilo krstno slavlje in predstavilo tisku dete, ki bi lahko v prihodnje postalo pomemben dejavnik v mestni gospodarski stvarnosti. Pred koncem leta bo namreč na področju nekdanje tovarne Vetrobela začel delovati nov obrat Pittway Tecnologica za proizvodnjo elektronsko vodenih protipožarnih alarmnih naprav. Botra na krstnem slavlju sta bila predsednik tržaške zveze industrijcev Piero Tore-sella in podpredsednik deželne vlade Gianfranco Carbone, glavni slavljeneč pa seveda predsednik družbe Pittway Tecnologica Vincenzo Nociti.

Pittway Tecnologica spada v ameriški multinacionalni koncern Pittway Corporation iz Chicaga (družba ima nadzorni delniški paket), ki s svojimi 20.000 uslužbenci in letnim prometom 1.000 milijard lir sodi med 500 največjih podjetij na svetu. Pittway Corporation deluje na področju elektronskih protipožarnih naprav, plastične embalaže in založništva tehničnih knjig in revij in nadzoruje okoli 50 družb v vseh državah sveta. Na prvih dveh področjih je priznan svetovni leader. Tržaški obrat bo prvi proizvodni obrat, ki ga Pittway Corporation gradi izven ameriške celine.

Zakaj se je ameriški velikan odločil prav za Trst? Kot so pojasnili na včerajšnji tiskovni konferenci, je k tej odločitvi prispevalo več razlogov. Trst je geografsko vzeto strateška lokacija za izvoz proizvodnje novega obrata, poleg tega pa so bili pogoji, ki jih je nudilo mesto, zelo ugodni tako zaradi prispevka za naložbo, ki ga je družba dobila iz paketa za Trst, kot tudi zaradi sredstev za znižanje bremena pasivnih obresti, ki ga je Pittway tehnologija dobila od rotacijskega sklada za gospodarske pobude Frie. Na pomoč pa je priskočila tudi deželna finančna družba Friulia Lis, ki je poskrbela za urbanizacijo in usposobitev proizvodne hale.

Obrat Pittway Tecnologica je zrasel na območju nekdanje tovarne Vetrobela. Do konca letošnjega leta znaša naložba v stroje in halo 4,5 milijarde lir, v tovarni pa bo zaposlenih okoli trideset ljudi. Če bosta proizvodnja in prodaja obetavni (v kar je vodstvo novega podjetja prepričano) bo do leta 1991 družba podvojila naložbo in proizvodno halo, število zaposlenih pa naj bi naraslo na okoli 60 ljudi.

V tovarni, ki bo začela redno obratovati novembra, bodo proizvajali predvsem protipožarne alarmne naprave tako za stanovanja kot za večje obrate, kompjuterizirane kontrolne sisteme in dodatni pribor, kot so svetlobne in akustične opozorilne naprave. Za proizvodnjo je tovarna kupila izredno sodobne in tehnološko zahtevne stroje za avtomatsko sestavljanje elektronskih komponentov. Vodstvo računa, da bo okoli 30 odstotkov proizvodnje prodalo na italijanskem trgu, 70 odstotkov pa bo izvozilo predvsem na Bližnji vzhod in v Indijo, za komercializacijo pa bo skrbela matična hiša.

»Pittway Tecnologica«, je dejal na tiskovni konferenci predsednik industrijcev Tore-sella, »je lik podjetja, ki lahko prispeva k reindestrializaciji Trsta, saj gre za podjetje sorazmerno majhnih razsežnosti, vendar tehnološko zelo razvito in usmerjeno predvsem k izvozu.« Carbone pa je poudaril prispevek dežele in njenih ustanov, obenem pa dodal, da odslej ne bo treba skrbeti le za privabljanje industrijskih pobud v mesto, pač pa bo treba upoštevati te potrebe pri usmerjanju izobraževalne politike. S tega vidika bo Pittway Tecnologica zanimiv test, ki bo pokazal, ali kadrovske profile, ki so v mestu, ustrezajo potrebam in zahtevam sodobne proizvodnje.

Z marsikaterega vidika je novi obrat za mesto in njegovo proizvodno strukturo zanimiv izziv. Vprašanje je ali bodo znali vsi ustrezni dejavniki na ta izziv ustrezno odgovoriti.

V Centru za znanstvene raziskave

Podpisali pomemben sporazum za raziskovanje softwarea

Včeraj sta Center za znanstvene raziskave pri Padričah in družba za informatiko Bull Information Systems Italia podpisala pomemben sporazum za nove raziskave o prenosu softwarea.

Družba Bull Italia zaposluje 4.700 delavcev in tehnikov, lani pa je zabeležila promet v znesku približno 950 milijard lir. Prav gotovo je med vodilnimi podjetji v Italiji na področju informatike, saj izdeluje od osebnih računalnikov do velikih računalniških sistemov. V Pregnani Milanese ima podjetje največji raziskovalni center na področju informatike v Italiji, v katerem je zaposlenih preko 600 tehnikov. Preko mednarodne družbe Bull sodeluje Bull Italia pri izvajanju najpomembnejših evropskih znanstvenih načrtov, kot sta projekta Esprit in Eureka.

Osebnostna »izkaznica« podjetja Bull Italia daje že sama po sebi pomen sporazumu s Centrom za znanstvene raziskave pri Padričah. Sodelovanje bo trajalo pet let, dopolnjevali pa ga bodo tudi s sprotimi dogovori za nova dela. V osnovni sporazumu pa je izvedba načrta Install 1-HB, ki predvideva realizacijo posebne sistema za prenos računalniških programov. Pri raziskavah bo sodelovalo približno 30 raziskovalcev, med katerimi bo tudi 10 študentov, ki jih bo najel Center za znanstvene raziskave. Načrt bo predvidoma stal 7 milijard lir. Sporazum pa predvideva tudi vrsto drugih raziskav in študijskih srečanj. Tako se bosta že 30. t. m. sestali delegaciji Centra za znanstvene raziskave in družbe Bull Italia.

Po podpisu sporazuma je predsednik Centra za znanstvene raziskave Domenico Romeo dejal, da bo sodelovanje pomenilo pomembno etapo v razvoju Centra. Predsednik podjetja Bull Italia je poudaril, da vlagajo v raziskave preko 65 milijard lir letno, mednarodna družba Bull pa je lani vložila v raziskave kar 612 milijonov dolarjev.

Po podpisu tako pomembnega sporazuma sta se podpisnika srečala s tržaškim županom Richettijem, podpredsednikom Dežele Carbonejem in odbornikom za finance Rinaldijem.

Katoliški dnevnik objavil članek v slovenščini in italijanščini

»Avvenire« naklonjeno o Slovincih

V zadnjih časih smo Slovenci v Italiji bili večkrat predmet zanimanja italijanskega vsedravnega tiska, žal pa nismo vselej bili deležni tudi ustreznega razumevanja. Spomnimo naj le na dokaj strupen napad, ki ga je naša zahteva po globalni zaščiti nedavno doživela na straneh milanskega dnevnika »Il Giornale«. Prav zato s toliko večjim zadovoljstvom beležimo objektivnejše in do nas bolj naklonjene prikaze naše problematike, kakršne smo v zadnjih časih lahko zasledili na straneh časopisa »Avvenire« iz Milana.

Le-ta si kot edini katoliški dnevnik v Italiji (L'Osservatore Romano sicer izhaja v italijanščini, vendar je glasilo Vatikanu) že dalj časa prizadeva, da bi razširil krog svojih bralcev. Da bi se jim približal, vsako nedeljo posveti nekaj svojih strani oziroma posebno prilogo posameznim škofijam. Tako je 30. aprila objavil prilogo o Gorici, 7. maja pa dve posebni strani o Trstu — in v obeh primerih je tudi posvetil posebno pozornost slovenski prisotnosti.

Goriška priloga je objavila članek o Gorici kot stičišču romanskega, germanskega in slovanskega elementa izpod peresa župnika v Godoviču in duhovnega asistenta za mladino Vinka Kobala, ki je poudaril predvsem posebno poslanstvo, ki ga Cerkev mora opravljati v krajih, kot je Gorica, kjer prihajajo v stik različni narodi in kulture.

Se lepše presenečenje pa je »Avvenire« pripravil tržaškimi Slovincem, saj jim je posvetil šestkolonski članek, in sicer v slovenščini in italijanščini. »Mislim, da je to prvi primer, da vsedravnji italijanski časopis poroča o Slovincih z dvojezičnim člankom,« nam je povedal škedenjski dušni pastir Dušan Jakomin, ki je članek napisal. Kaže, da se je za to osebo zavzel tržaški škof Lovrenc Bellomi, ki je tudi napisal uvodnik za posebni tržaški strani.

Jakomin v svojem članku na kratko prikaže položaj tržaških Slovencev, o katerih uvodoma pove, da v teh krajih živijo že najmanj 14 stoletij, in poudari, da tvorijo edino pravo narodnostno manjšino v Trstu, saj so tržaški Judje, Grki, Srbi in drugi le narodnostne oziroma verske skupine. Članek nato nekoliko podrobneje spregovori o cerkvenem življenju tržaških Slovencev ter poudari, da je sožitje med Italijani in Slovenci še vedno odprto vprašanje. Jakomin zaključuje svoj dvojezični prispevek z ugotovitvijo, da je za rešitev tega perečega vprašanja tržaška Cerkev pod vodstvom škofa Bellomija napravila marsikateri pomemben korak.

CONVIVENZA La città posta sul confine accoglie diverse nazionalità e gruppi etnici ma un'unica minoranza che qui vive da 14 secoli

La comunità slovena a Trieste

Trieste, città posta sul mare e sul confine, accoglie nel suo seno diverse nazionalità o gruppi etnici: sloveni, italiani, serbi, croati, ma un'unica minoranza, che qui vive da 14 secoli. In questo numero sono presentati i risultati di un'indagine condotta dalla città di Trieste, che ha chiesto ai suoi cittadini di esprimere le loro opinioni sulla convivenza delle diverse nazionalità che abitano nella città. I risultati sono stati raccolti e analizzati dal Centro di studi e ricerche sulla convivenza delle nazionalità, che ha sede presso il Comune di Trieste. L'indagine ha mostrato che la maggioranza dei cittadini triestini ritiene che la convivenza delle diverse nazionalità sia un fatto positivo e che contribuisce allo sviluppo della città. Tuttavia, ci sono ancora alcune criticità, come la mancanza di spazi comuni e la difficoltà di integrazione per i nuovi arrivati. Il Centro di studi e ricerche sulla convivenza delle nazionalità si impegna a lavorare per risolvere questi problemi e a promuovere la convivenza pacifica tra tutti i cittadini triestini.

pismo uredništvu - pismo uredništvu

Med tržaškimi VIP Slovinci bolj slabo zastopani

Priznam. Pritegnila me je reklama, da sem zapravil 5.500 lir in kupil za 210 strani zajetno revijo »Il piacere« (Užitek) s pomenljivim podnaslovom »kako doseči najboljšo v življenju« (Založnik Rusconi, leto VI, št. 5, maj 1989). Ker se avtorsko ukvarjam z nečim podobnim, me je torej pritegnila reklama, ki je v sklopu reportaže »A Trieste sbarca il futuro« (V Trstu se je izkazal prihodnjik, avtor Guido Gerosa) najavljala seznam petstotih tržaških VIP (zelo pomembnih osebnosti).

Seznam je razdeljen na šest oddelkov in sicer, najprej spisek t. i. profesionalcev (arhitekti, novinarji, odvetniki, notariji, zdravniki, modni stilisti, lekar-narji itd.), dalje imenski seznam kulturnikov, politikov, industrijskih in finančnih mogotcev, seznam osebnosti, ki se ukvarjajo s športom in prireditvami (sport e spettacolo, po anahronističnem italijanskem binomu, ki daje telesno in miselno kulturo v en koš) in prav na koncu se seznam t. i. osebnosti (personalità).

Resnici na ljubo je teh tržaških vipov več kot 500, natanko 532 jih je, od teh pa le 34 Slovencev oz. »naših ljudi«, čeprav je v oddelku »sport in prireditve« tudi ime Bogdana Stanjeviča, trenerja košarkarske ekipe »Stefanel«. Pa naj bo tudi Stanjevič naš, zato da ohranimo vsaj tistih slabih 7 odst. »naših« very important persons.

A pogledjmo, kdo je od »naših« v seznamu »Petsto imen, ki v Trstu nekaj pomenijo« (Cinquecento nomi che contano a Trieste). Najbogatejši smo na ljudeh,

ki se ukvarjajo s športom in prireditvami. Od 61 imen jih je kar 11 naših, čeprav ni med njimi, razen že omenjenega Stanjeviča, niti enega športnika. Ti pa so (beležim jih tako, kot so zapisani v omenjeni reviji): Jože Babic, regista - Nora Jankovic, soprano - Boris Kobal, regista - Lidia Koslovic, attrice - Miroslav Kosuta, direttore SSG, teatro stabile sloveno - Sveto Grgic, direttore Glasbena Matica - Pavle Merku, compositore - Jasna Merlak Corrado, arpista - Adrian Semen, presidente Glasbena Matica - Crto-mir Siskovic, violinista - Bogdan Stanjevic, allenatore Stefanel basket.

Sledi seznam 10 kulturnikov (na skupnih 106 imen). Naši kulturni VIP so naslednji: Darko Bratina, sociologo, presidente Slori - Sergio Grmek Germani, critico cinematografico Terza rete Rai - Ace Mermolija, poeta, presidente ZSKD - Klavdij Palcic, pittore, presidente SKGK - Joze Pirjevec, presidente Teatro stabile sloveno - Milan Pahor, direttore della Biblioteca nazionale degli studi slovena - Alojz Rebula, scrittore - Luigi Spacal, pittore e critico d'arte - Franco Vecchiet, gallerista - Aljosa Volcic, direttore dipartimento di scienze matematiche.

Najzajetnejši je seznam industrijskih in finančnih mogotcev. Kar 131 jih je, od teh le 6 Slovencev. V čigavih rokah sta zamejska industrija in financa? Po abecednem redu je na prvem mestu Stanko Bolé, delegazione triestina Camera Italo-Jugoslava di Milano. Sledijo pa mu Dario Cupin, presidente com-

missione economica dell'Unione economica-culturale slovena - Stanislav Jazbar, commercio legnami - Paolo Milic, presidente Casa rurale di Opicina - Vito Svetina, presidente Unione regionale economica slovena, direttore Trzaska Kreditna Banka - Banca di credito di Trieste - Guido Zidaric, presidente dell'Istituto di credito Cassa rurale di Aurisina.

Naše mesto premore kar 53 politikov, od katerih le štirje zagovarjajo »naše pravice«. Ti pa so: Bojan Brezigar, consigliere regionale Unione slovena - Alessio Lokar, funzionario, segretario provinciale Unione slovena - Dario Tersar, consigliere comunale PSI - Stojan Spetic, senatore PCI.

Na predzadnjem mestu je seznam t. i. profesionalcev, svobodnih poklicev. 96 Italijanov proti 2 Slovincema (Silvio Taucar, direttore società editrice ZTT-EST - Marko Waltritsch, direttore del quotidiano Primorski dnevnik).

Najbolj deficitarni pa smo pri osebnostih, saj nas med 85 Italijani predstavlja le ena osebnost (Filibert Benedetic, responsabile struttura programmi sloveni sede regionale RAI).

Komentar naj se bere sam. Meni je pa le prijetno, da je v seznamu 34 Slovencev nekaj dobrih prijateljev in veliko neprijateljev, zelo neprijetno pa mi je, da veliko iskrenih ljudi (Slovencev in Italijanov) ostaja tako kot zmeraj na anonimnem obrobju slehernega tržaškega dogajanja, saj bo smrt za mnoge edini dokaz, da so živeli.

Sergej Verč

Giorgio Rossetti s tržaškimi gospodarstveniki Obračun petletnega dela v evropskem parlamentu

Tržaška gospodarska stvarnost ima velike razvojne možnosti in lahko z dokajšnjim optimizmom gleda v bodočo združeno Evropo, a pod pogojem, da se bo znala posodobiti in sprejeti izzive, ki prihajajo predvsem s severa, v zadnjih letih pa tudi iz nekaterih vzhodno-evropskih držav. O teh in o podobnih vprašanjih je tekla beseda na sinočnjem javnem srečanju med dosedanjim komunističnim poslancem v evropskem parlamentu Giorgiom Rossettijem in skupino tržaških gospodarstvenikov, posebno s področja špediterstva, prevoznih in pristaniške dejavnosti. Rossetti, ki je bil pet let edini tržaški poslanec v Strassbourgu, je izkoristil včerajšnje srečanje v hotelu Savoia, da je podal obračun svojega petletnega mandata ter da je iz ust ekonomistov in predstavnikov gospodarskih ustanov slišal predloge, kritike in sugestije o delu in o pozornosti, ki jo je evropski parlament v zadnjih letih namenil Trstu in naši deželi.

Komunistični predstavnik je podčrtal, da je Evropska skupnost pokazala veliko pozornost do tržaške stvarnosti in njene vloge v srednje in vzhodnoevropskem prostoru, pri tem pa je večkrat naletela na brezbržnost in pasivnost pri deželnih in drugih krajevnih organih. Zgovoren primer takega nejasnega in tudi nevhvaležnega odnosa so milijarde, ki jih je skupnost pred štirimi leti namenila krajevemu ladjedelništvu v hudi krizi. Te investicije so dolgo časa ostale neizkoriščene v blagajnah skupnosti in šele v zadnjih mesecih se je nekdo v Italiji in v naši deželi spomnil na ta denar in ga komaj sedaj začel smotno izkoriščati. Na sestanku je bilo dosti govora o pristanišču in o špediterstvu, tudi v luči načrtovanega prosto-carinskega režima, ki bi precej prispeval k razvoju tržaškega pristanišča.

Rossetti, ki je spet med kandidati za Strassbourg, in njegovi sogovorniki so poglabili tudi mednarodne perspektive tržaškega gospodarstva, posebno v okviru sodelovanja s sosednjo Jugoslavijo in s širšim vzhodno-evropskim prostorom. Zelo pomembno vlogo igra v tem okviru

protokol o sodelovanju med Jugoslavijo in Evropsko skupnostjo, pri čemer bi moral igrati Trst bistveno povezovalno funkcijo, kar se do sedaj ni dogajalo. Posodobitev pristanišča in prevoznega sektorja sta bistvena elementa, katerima bo treba v bodoče nameniti veliko pozornost. Evropski parlament bi moral po Rossettijevem mnenju posodobiti in vsebinsko dopolniti protokol gospodarskega sodelovanja z Jugoslavijo, pri čemer bo treba vzeti v pretres vso politiko tranzitnega prevoza skozi sosednjo državo, vprašanje cestnin in železniških povezav. Nenazadnje pa se bodo morali v Strassbourgu sporazumeti za politiko, ki bo prispevala k enostavnejšim skupnim investicijam za gradnjo infrastrukture in velikih javnih del v sosednji državi, pri čemer ne gre pozabiti na nujnost enostavnejših obmejnih operacij. Beseda je tekla tudi o načrtovani rečni poti Soča-Sava-Donava in o potrebi po italijansko-jugoslavanskem sodelovanju za zaščito Jadrana.

V razpravi so gospodarski delavci in špediterji opozorili Rossettija še na mnoga neresena vprašanja krajevnega ekonomske stvarnosti. Spet je bil govor o še vedno slabih železniških povezavah z Avstrijo in Nemčijo, ki močno bremenijo razvoj tržaškega pristanišča ter njegove zaledja ter o vlogi, ki jo bo v tem okviru odigralo načrtovano železniško središče v Cervignanu. Evropsanec je opozoril tudi na razvoj letališča v Ronkah, ki se vendarle počasi odpira za mednarodni promet, posebno z Avstrijo in Nemčijo, v načrtih pa ima tudi redne letalske proge z Budimpešto in z Dunajem.

Marsikdo od razpravljalcev se je dotaknil tudi zakonskega osnutka za gospodarski razvoj obmejnih območij naše dežele, ki ga je poslanska zbornica že odobrila, razprava v senatu pa je že nekaj mesecev popolnoma ustavljena. Rossetti je bil glede tega kritičen do vladnih strank in jih je obtožil, da skušajo vsebinsko in politično izvoliti ta pomemben predlog, za katerega vlada v tržaških in deželnih gospodarskih krogih veliko pričakovanje. (ST)

Pogovor s funkcionarjem ravnateljstva za zdravstvo dr. Drabenijem V novem zdravstvenem načrtu F-JK ustreznejše obravnavanje alkoholizma

»V zadnjih sedmih letih smo na področju boja proti alkoholizmu dosegli precejšnje uspehe. Nastalo je veliko klubov bivših alkoholikov, ki delujejo na prostovoljni osnovi, v okviru krajevnih zdravstvenih enot obstajajo centri za zdravljenje alkoholizma, delo pa usklajujejo posebni operativni odbori. Ta struktura sedaj doživlja delno krizo in v novem deželnem zdravstvenem načrtu jo bo treba prilagoditi novim potrebam in novim razmeram z iskanjem pravičnega ravnesja med strokovnimi posegi in prostovoljnimi delom.« Tako je poudaril dr. Drabeni, funkcionar deželnega ravnateljstva za zdravstvo, ki zelo pozorno sledi problemom narkomanije in alkoholizma. Dr. Drabeni sicer ni poznal v podrobnostih problemov tržaškega centra za zdravljenje alkoholizma, ki so bruhili na dan v teh dneh, menil pa je vsekakor, da gre najbrž za posledico krize rasti, ki jo doživlja služba v tem času. Zato je v svojem izjavljanju večkrat šel časovno precej nazaj.

Dežela Furlanija-Juljska krajina je leta 1982 odobrila zakon, s katerim je postavila temelje za preprečevanje zasvojenosti s psihotropnimi snovmi. V ta okvir sodi tudi problem zdravljenja alkoholizma. Že pred tem pa je zagreb-

ški profesor Hudolin na vabilo deželne uprave imel vrsto konferenc in simpozijev o svoji metodi zdravljenja alkoholikov. To so bili temelji, na katerih je postopno zrasla služba za boj proti narkomaniji in alkoholizmu. V vsaki od 12 deželnih krajevnih zdravstvenih enot deluje poseben operativni odbor, ki usklajuje vse posege na tem področju. Metoda zdravljenja pa je v bistvu tista, ki jo je izoblikoval prof. Hudolin in ki upošteva poleg alkoholika tudi družbeno okolje, v katerem alkoholik deluje in živi. Zato zdravljenje alkoholikov ne sodi več v sklop psihiatrije, pač pa ima večstranski pristop: od strogo zdravniškega do psihološkega in družbenega, v teh posegih pa sodelujejo zdravniki, psihologi, psihiatri in družbeni delavci, bistven pa je tudi prispevek klubov bivših alkoholikov. V Furlaniji-Juljski krajini so klubi razširjeni po vsem deželnem ozemlju, v okviru nekaterih bolnic pa so zrastle tudi centri za zdravljenje alkoholizma.

»Vsa ta struktura,« je poudaril dr. Drabeni, »je zrasla ob pomoči Dežele. Dežela je financirala tečaj za usposabljanje voditeljev klubov, zdravniškega in drugega osebja. Dežela je do-

volila, pa čeprav to ni bilo povsem v skladu z zakonom, da so se nekatera središča za zdravljenje alkoholizma spremenila v prave terapevtske skupnosti. To je primer centra, ki deluje v San Danieleju.« In podoben je primer centra, ki deluje v okviru bolnice za ostarele pri Sv. Ivanu v Trstu. Na osnovi potreb se je središče, ki je imelo sprva nalogo, da zagotovi zdravniško pomoč v akutnih primerih alkoholizma, razvilo v popolnejšo strukturo, skorajda v terapevtsko skupnost, ki nudi nujno zdravniško pomoč, psihološko pomoč alkoholikom in njihovim družinam, razvija preventivo na teritoriju.

Kaj sedaj? Ali bo relativna avtonomija, ki so si jo zagotovile te strukture, okrnjena? Ali bodo alkoholiki plačali z manj ustreznimi storitvami, ki ne bodo zadovoljile vseh potreb, racionalizacijo službe?

Dr. Drabeni je bil glede perspektive meglen. »V novem deželnem zdravstvenem načrtu bomo upoštevali te potrebe in bomo predlagali ustrežnejše financiranje celotne službe. Očitno pa je, da bo treba oblikovati strukturo, ki bo postavila pravilno razmerje med prostovoljnimi delom klubov in profesionalnim delom.« V tem okviru ni izključil oblikovanje dveh ali treh središč v deželi, ki naj bi delovala kot vodilna struktura za zdravljenje in preprečevanje alkoholizma. Ni pa še jasno, kje bodo ta središča, kot je tudi težko predvideti, kdaj bo osvojen novi deželni zdravstveni načrt. Deželno ravnateljstvo že pripravlja ogrodje ukrepa, problem pa je, koliko časa bo potreboval prej deželni odbor in nato deželni svet, da ga odobri. Dokler ne bo nobenega načrta, pa najbrž ni mogoče pričakovati bolj organske rešitve problema. In tržaško, kot tudi ostala deželna središča za zdravljenje alkoholikov, bo izpostavljeno bolj ali manj restriktivni interpretaciji obstoječih pravil. (vt)

Jutri mednarodni posvet MIB

Jutri ob 9.30 se bo v zborni dvorani tržaške univerze začel simpozij, ki ga pod naslovom »Globalizacija tržišč in procesi internacionalizacije podjetij« prireja Konzorcij za Master in International Business (MIB) v sodelovanju z Deželo FJK, z njeno finančno družbo Friulia in nekaterimi drugimi podjetji in bančnimi zavodi iz Furlanije-Juljske krajine.

Po uvodnih pozdravih rektorja tržaške univerze Fusarolija in župana Richettija, bosta posegla predsednik deželne vlade Biasutti in predsednik Konzorcija MIB Cogolo, nato pa se bo začel strokovni del posveta. Uvedel ga bo znanstveni ravnatelj Konzorcija MIB Vladimir Nanut, za njim pa bodo nastopili strokovnjaki iz Italije, Francije, ZDA, Velike Britanije, Avstrije, Japonske in Madžarske. Simpozij bo v popoldanskih urah zaključil član komisije ES Carlo Ripa di Meana.

Gianfranco Viatori še naprej predsednik družbe Trieste Consult

Gianfranco Viatori, generalni sodirektor zavarovalnice Lloyd Adriatico, je bil potrjen za predsednika družbe Trieste Consult, med katere člani so zavarovalnice Generali, RAS, Sasa in Lloyd Adriatico, Tržaška hranilnica, Trgovinska zbornica Trst in Združenje industrijskega pokrajine.

Na sestanku upravnega sveta družbe so za podpredsednika izvolili Paola Di Paolija, za člane pa Ernesta Audolya, Sergia Lupa, Giovannija Maianija, Giuliana Pavesija in Paola Sadocha. Za predsednika nadzornega odbora je bil imenovan Francesco Romani, medtem ko sta bila za člana izvoljena Ignio Vascotto in Licio Abrami.

Pred volitvami novih upravnih organov družbe Trieste Consult, ki deluje na področju storitev in svetovanja, so delničarji odobrili tudi pozitiven obračun lanskega poslovanja.

Najnovejša dejavnost družbe Trieste Consult pa je nedvomno še posebno zanimiva, ker jo označuje diferenciacija področij poseganja in ozemeljska razširitev delovanja, k čemer je pripisovalo tudi tesno sodelovanje z univerzama v Trstu in Vidmu.

V Krožku za kulturo in umetnost

Pomemben večer posvečen slikarju Lojzetu Spacalu

Včeraj je bil v tržaškem Krožku za kulturo in umetnost (CCA) večer posvečen slikarju Lojzetu Spacalu. Mojstra je za nazornim filmom predstavil Aljoša Žerjal, o njegovem delu pa so spregovorili ravnatelj Muzeja moderne umetnosti in Diamantni palači v Ferrari Franco Farina, ravnateljica celovške galerije Carinthia Irmgard Bohunovskyy in umetnostni kritik Milko Rener. (Foto Magajna)

Pismo deželnih sindikalnih tajnikov

Tovarno IRET naj rešijo vlada, IRI in Dežela

Tržaško tovarno IRET je mogoče rešiti le v okviru restrukturacije celotnega italijanskega elektronskega sektorja, zato se morajo v ta namen zavzeti vlada in državne udeležbe. Deželni sindikati CGIL, CISL in UIL, ki so že pred časom prišli do tega zaključka, potem ko vsi dosedanjí naporí podjetja za izhod iz krize niso rodili vidnih rezultatov, so zdaj sklenili uradno poseči, da bi se tako vlada kot IRI in deželna uprava lotile vprašanja IRET. V ta namen so deželni tajniki treh sindikatov Pasqual (CGIL), Giustina (CISL) in Trebbi (UIL) pisali samemu ministru za državne udeležbe Fracanzaniju, predsedstvu IRI in predsedstvu deželnega odbora razčlenjeno pismo, v katerem zahtevajo čimprejše srečanje vseh zainteresiranih strani, da bi se vprašanje IRET končno premaknilo z mrtve točke.

Sindikalisti v pismu uvodoma navajajo razloge, ki so svoj čas privedli do krize tovarne: IRET je izdeloval radijske oddajnike in sprejemnike za vojaško uporabo, ki so bili po-

večini namenjeni izvozu. Odlok takratnega ministra Formice, ki je prepovedoval izvoz vojaškega materiala, je praktično blokiral proizvodnjo. Od takratnih 280 delavcev jih sedaj dela le okrog 40 do 50, drugi pa so v dopolnilni blagajni, če si že niso našli druge zaposlitve. Od takrat so minila že tri leta, vodstvo podjetja je v tem času iskalo možne rešitve, seveda preko diferenciacije proizvodnje, vendar konkretnih rezultatov še ni videti.

Sindikati so pri tem mnenja, da predstavlja sedanji ustroj lastništva podjetja šibko točko in se bolj ali manj jasno zavzemajo za vstop javnega partnerja v družbo IRET. Od tod tudi poudarek, da naj se vprašanje reši v okviru javnega elektronskega sektorja.

Vsekakor deželni sindikalni tajniki v pismu zahtevajo, naj bi o vprašanju podjetja IRET razpravljali na bližnjem sestanku med IRI, Deželo in sindikalnimi organizacijami in na poznejšem srečanju z ministrom za državne udeležbe Fracanzanijem.

Izšla je knjižica o tržaški otroški bolnici Burlo Garofolo

Kdor bi se želel seznaniti z zgodovino in z dejavnostmi tržaške otroške bolnice Burlo Garofolo, bo odšel lahko segle po lični knjižici. Naslov ji je »Amico Burlo« (Priateljica Burlo), uredil pa jo je Carlo Milic, ki jo je včeraj predstavil časnikarjem skupno s predsednikom Burla Mariom Bercejem, ravnateljem Sergiom Nordiom in s članom upravnega sveta Fulviom Sosijem.

Burlo je danes eden izmed najpomembnejših pediatričnih centrov v Italiji, nastal pa je pod staro Avstrijo, in sicer leta 1856. Za njegov današnji status je zelo pomembno leto 1968, ko je bil uradno priznan kot znanstveni

zavod. Na svojem področju dosega odlične in naravnost zavidljive rezultate, med temi najnižjo stopnjo umrljivosti novorojenčkov na svetu. V zadnjih časih je posebno izpopolnil službo dnevne hospitalizacije (»day hospital«) ter beleži pomembne dosežke v presajevanju mozga. »Vse to bi ne bilo mogoče brez požrtvovalnosti ljudi, ki pri nas delajo,« je na včerajšnji predstavitvi povedal Berce, ki je poleg tega poudaril pomen posebne »kulture« Burla, ki temelji na pojmihi učinkovitosti, zadostitve potreb in humanih odnosov z malimi pacienti in njihovimi sorodniki.

Na včerajšnji tiskovni konferenci pa so prišli do izraza tudi problemi, s katerimi se tržaška otroška bolnišnica danes spopada. Med temi je pomanjkanje ustreznih prostorov, pa tudi dokončna ureditev osebja, število katerega bi od sedanjih 960 moralo pasti na 850.

■ Tržaški župan Richetti je včeraj sprejel novoimenovanega predsednika pomorske družbe Tržaški Lloyd Roberta Juccijs, ki je bil dolgo časa vrhovni poveljnik karabinjerjev. Jucci je Richettija seznanil z razvojnimi načrtom pomorske družbe.

Povožili so ga v Ul. Flavia

Pridržana prognoza za upokojenca

Na nevrokirurški oddelku katarinske bolnišnice so včeraj okrog 8. ure jutraj pripeljali 56-letnega upokojenca Guerrina Pisa iz Ulice Mascagni, ki je imel hud lobanjski pretres, zlomljeno čeljust in druge poškodbe, zlasti po glavi, zaradi česar so si zdravniki pridržali prognozo.

Upokojenec je bil namreč malo prej žrtev prometne nesreče v Ul. Flavia, kjer ga je z avtomobilom austin rover podrl Milččan Mario Siman. Avtomobilist je nato izgubil oblast nad vozilom in trčil v nasproti vozeči mini minor, ki ga je upravljala Tržačanka Adriana Babez.

Malček s helikopterjem v Burlo

Komaj dveletnega dečka Diega De Angelisa, doma iz Termolija, so včeraj nekaj po 14. uri v spremstvu staršev nezvestnega pripeljali v Trst s helikopterjem alpske reševalne službe iz Bassana del Grappa, ki ima za tovrstne posege konvencijo s Krajevnim zdravstveno enoto. Helikopter, ki je malčka pripeljal iz bolnišnice v Cortini d'Ampezzo, je pristal na hipodromu pri Montebellu, od koder so ga reševalci tržaškega Rdečega križa prepeljali v otroško bolnišnico Burlo Garofolo. Ko smo proti večeru govorili s primarijem tamkajšnje pediatrične klinike prof. Francom Panizonom, nam je ta prijazno povedal, da se je deček že vrnil k zavesti in da mu gre na bolje. Neznani pa za sedaj ostaja vzrok, ki je malčka privedel skoraj na rob smrti. Prof. Panizon je med možnimi vzroki omenil injekcijo antibiotika, ki bi bila lahko povzročila tako hudo reakcijo.

Mladeniču je odpovedalo srce

Nič ni zaleglo, da so v Sesljan št. 21/4 včeraj nekaj po 11. uri z vso naglico prispeli reševalci Rdečega križa tako iz Trsta kot iz Tržica. Ko so komaj 28-letnega Livia Chiattija pripeljali v tržaško glavno bolnišnico, njegovo srce namreč ni več bilo. Mladenič, ki je že dalj časa bolehal na srcu, je umrl za srčno kapjo.

† Za vedno nas je zapustil naš dragi

Sergio Cucchini

Pogreb bo jutri, 19. t. m., ob 12. uri iz mrtvašnice glavne bolnice naravnost v cerkev sv. Jerneja na Opčine.

Žalostno vest sporočajo mama Fani, sinova Maurizio in Gianfranco, brat Aldo z družino, teti Zora in Iva ter drugo sorodstvo.

Opčine, 18. maja 1989

† Zapustil nas je naš dragi

Francesco Zudettich

Pogreb bo jutri, 19. t. m., ob 12.15 iz vhoda pokopališča pri Sv. Ani.

Žalostno vest sporoča hčerka Jolanda z možem Edijem in Karimom.

Trst, 18. maja 1989

(Pogrebno podjetje Zimolo)

ODBOR SKUPNOSTI BORCEV 30. DIVIZIJE

vabi vse borce in borke, ki so bili februarja 1944 na pohodu v Beneško Slovenijo in so se že prijavili, ter prav tako svojce tečaj padlih in umrlih, da pridejo 20. maja ob 10. uri v Dom JLA v Ajdovščino, kjer bodo prejeli spominsko kolajno, svojci padlih in umrlih pa spominsko plaketo.

Obisk svetoivanskih šolarjev

Šolsko leto se že približuje koncu, v našem uredništvu pa se vrstijo še zadnji obiski šolarjev, ki jih zanima vedeti, kako časopis nastaja. Zadnji so nas obiskali učenci IV. razreda svetoivanske osnovne šole Oton Zupancič, ki jih je naš fotograf posnel, ko so si ogledovali rotacijo. (Foto Magajna)

Od 5. junija cepljenje psov proti steklini

V ponedeljek, 5. junija bodo v tržaški pokrajini pričeli s cepljenjem psov proti steklini. Lastniki lahko peljejo pse, ki so starejši od treh mesecev, v naslednje kraje, kjer bo veterinar opravil cepljenje:

Tržaška občina: od 5. do 31. junija bodo cepili pse v občinskem pesjaku (ob delovnikih od 9. do 11. ure) in v zasebni klavnici na Proseku (vsak četrtek od 11. do 13. ure.)

Miljska občina: od 5. do 30. junija bodo cepili pse v občinski avtobusni remizi (vsak torek od 10. do 11. ure in v petkih od 17. do 18. ure.)

Dolinska občina: od 5. do 30. junija bodo cepili pse na občini (v torkih od 12. do 13. ure in v petkih od 19. do 20. ure.)

Devinsko-nabrežinska občina: od 1. do 31. julija bodo cepili pse v javni klavnici (vsak ponedeljek od 11. do 12. ure in vsako sredo od 11. do 12. ure.)

Zgoniška občina: od 1. do 31. julija bodo cepili pse na občini (od 13. do 14. ure.)

Repentabska občina: od 1. do 31. julija bodo cepili pse na občini (od 13. do 14. ure.)

Pri cepljenju morajo imeti psi nagobčnik. Cepljenja so oproščene breje psice in živali, ki so jih ravno kar cepili proti drugim boleznim.

razstave

V TK Galeriji, Ul. sv. Frančiška 20, razstavlja še danes, 18. t. m., svoja dela slikar PETER WALDEG.

V galeriji Bassanese - Trg Giotti 8 - bo do 6. junija odprta razstava Bruna MUNARIJA. Urnik: ob delavnikih od 17. do 20. ure.

V studiu PHI - Ul. S. Michele 8/1 - je do 26. t. m. na ogled fotografska razstava FABIANA MAZZARELLE.

V galeriji S. Michele - Ul. S. Michele 8, je do 24. t. m. na ogled razstava VESNE BENEDETIČ. Urnik: ob delavnikih od 10. do 12. ure ter od 17. do 22. ure, ob praznikih od 10. do 13. ure.

V galeriji Rettori Tribbio 2, je do 26. t. m. na ogled razstava slikarke LIDIE LOTTI.

V galeriji Al Corso - Korzo Italia 9 - je do 31. t. m. odprta razstava slikarja GIACOMA CIRAMIJA.

V galeriji Malcantoni - Ul. Malcantoni 14/A - bodo v soboto, 20. t. m., ob 18. uri odprli razstavo slikarja HAMA ČAVRKA iz Zagreba.

SLOVENSKO
PLANINSKO
DRUŠTVO
TRST

priredi
danes, 18. t. m.,
predstitev knjige

ALPI CARNICHE

o kateri bo spregovoril avtor ATTILIO DE ROVERE. Predstavitve bo v Gregorčičevi dvorani v Ul. sv. Frančiška 20 z začetkom ob 20.30.

Obvestilo Sindikata slovenske šole

Sindikat slovenske šole obvešča, da bodo pismene naloge za dve mesti nadzornika na slovenskih osnovnih šolah v Gorici in Trstu v dneh 25., 26. in 27. septembra 1989 na prosvetnem ministrstvu v Rimu.

Tajništvo SSŠ

gledališča

VERDI

Spomladanska simfonična sezona 1989 - Danes, 18. t. m., ob 20.30 (red A) bo na sporedu KONCERT pianista JEAN-IVESA THIBAUDETA. Dirigent Arturo TAMAYO. Na sporedu bodo skladbe Bonata, Liszt in Mussorskega. Ponovitvi jutri ob 20.30 (red B) in v soboto ob 18. uri (red S).

ROSSETTI

Danes ob 20.30 - KONCERT godbene skupine občinskega rekreacijskega centra.

Od 23. do 28. t. m. bo Teatro Stabile Furlanije-Juljske krajine uprizoril Pirandellovo TRILOGIJO. Režija Giuseppe Patroni Griffi. V abonmaju odrezek št. 7. ŠEST OSEB IŠČE AVTORJA - 23. in 25. t.m. ob 20.30 ter 24. t. m. ob 16. uri; VSAK PO SVOJE - 26. t. m. ob 20.30; NOČO IMPROVIZIRAMO - 27. t. m. ob 20.30 in 28. t.m. ob 16. uri.

CRISTALLO - LA CONTRADA

Nocoj ob 20.30 bo na sporedu predstava Carpinterija in Faragune DVA PARA DUNAJSKIH SVILENIH NOGAVIC. Režija: Francesco Macedonio. Ponovitve si bodo sledile do 21. maja po običajnem urniku.

koncerti

VERDI

Spomladanska simfonična sezona 1989. Pri blagajni gledališča Verdi (tel. 631948) je v teku vpisovanje novih in potrditev starih abonmajev.

SAZGO

vabita na

I. COUNTRY MEETING

19., 20. in 21. maja v Zgoniku

Jutri, 19. t. m.: PLAVA TRAVA ZABORAVA
v soboto, 20. t. m.: EDOARDO COUNTRY ROCK
v nedeljo, 21. t. m.: HAPPY DAY

Vse dni tekmovanje v jahanju bizona in druge zabavne igre.

V primeru slabega vremena bo prireditve v zgoniški telovadnici.

razna obvestila

SKD Barkovlje sporoča, da bo danes, 18. t. m., ob 20.30 odborova seja.

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu (Ul. Donizetti 3) vabi v ponedeljek, 22. t. m., ob 20.30 na srečanje in razgovor z uglednimi predstavniki SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE ob prvi obletnici njene obstoja.

razne prireditve

Zbori Vesela pomlad z Opčin vabijo na KONCERT DEKLIŠKEGA PEVSKEGA ZBORA Srednje pedagoške šole iz Kromeriza pri Olomoucu na Češkem, ki bo jutri, 19. t. m., ob 20.30 v Prosvetnem domu na Opčinah. Sodelujejo MPZ, DPS in FPS Vesela pomlad.

Godba na pihala iz Ricmanj vabi na PROMENADNE KONCERTE v Ricmanjih - Žrebčevu. V soboto, 20. t. m., ob 20. uri bosta nastopili godbi Filarmonica di S. Barbara (Milje) in Filarmonica G. Verdi - Lavariano (Videm) in v nedeljo, 21. t. m., ob 18. uri bosta nastopali godbi Banda Cittadina G. Verdi (Trst) in Papirniški pihalni orkester Vevče in ljubljanske mažoretke.

Slovenski kulturni klub, Ul. Donizetti 3, bo v soboto, 20. t. m., predvajal na platnu film "THE LORD OF THE RINGS" (Il signore degli anelli) po istoimenskem romanu J. R. R. Tolkiena. Začetek izjemoma ob 18. uri.

KD Lonjer-Katinara in ŠD Adria prirejata v soboto, 20., in nedeljo, 21. maja, RAZSTAVO DOMAČIH VIN. V soboto ob 16. uri ex tempore za otroke, zvečer ples z ansamblom Bivša klapa. V nedeljo ob 17. uri nastop MePZ Skala iz Gropade, nato ples z Veselimi godci iz Boljunca.

kino

ARISTON - 18.30, 22.00 Once more, dram., Fr. 1988, r. Paul Vecchiali, i. Jean-Louis Rolland, Pascale Rocard, □□

EXCELSIOR - 17.30, 22.15 New York stories, r. Allen/Coppola/Scorsese, i. Woody Allen, Mia Farrow, □

EXCELSIOR AZZURRA - 17.45, 21.45 Le relazioni pericolose, i. Glenn Close, Michelle Pfeiffer, □

NAZIONALE I - 16.15, 22.00 La mosca II, fant., ZDA, r. David Cronenberg, i. Jeff Goldblum, □

NAZIONALE II - 16.15, 22.15 Fantasm da legare, r. Neil Jordan, i. Peter O'Toole.

NAZIONALE III - 16.15, 22.15 Notti pccaminose, porn., □□

NAZIONALE IV - 16.00, 22.15 Sur. GRATTACIELO - 17.00, 22.00 Il libro della giungla, Walt Disney.

MIGNON - 16.00, 22.15 I diavoli, r. Ken Russell, □□

EDEN - 16.00, 22.10 Josephine la porcacciona, porn., □□

VITTORIO VENETO - 16.00, 22.00 Fatal Temptation, er., □□

CAPITOL - 16.30, 22.00 Sotto accusa, i. Jodie Foster, □□

LUMIERE FICE - 18.00, 22.00 Salaam Bombay, r. Mira Nair, i. Shafic Syed, R. Yadan.

ALCIONE - 16.30, 22.10 Bagdad Café, dram., ZRN 1987, r. Percy Adlon, i. Marianne Sägebrecht, Jack Palance.

RADIO - 15.30, 21.30 Intime fantasie del sesso, porn., □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

včeraj - danes

Danes, ČETRTEK, 18. maja 1989

MLADICA

Sonce vzide ob 5.30 in zatone ob 20.32-
Dolžina dneva 15.02 - Luna vzide ob 18.36 in zatone ob 3.55.

Jutri, PETEK, 19. maja 1989

VITOSLAVA

PLIMOVANJE DANES: ob 3.20 najnižja -49 cm, ob 9.36 najvišja 20 cm, ob 14.38 najnižja -17 cm, ob 20.47 najvišja 51 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 20,3 stopinje, zračni tlak 1020,5 mb narašča, veter 26 km na uro severozahodnik, burja s sunki 50 km na uro, vlaga 57-odstotna, nebo oblačno, morje razgibano, temperatura morja 16,8 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI STA SE: Arianna Bizzotto in Carlotta Oleotto.

UMRLI SO: 58-letna Licia Chersovan, 80-letni Eugenio Ferluga, 72-letna Maria Zugna por. Gombac, 80-letni Giuseppe Manzin, 67-letna Susanna Flego, 70-letni Giuseppe Rossi, 75-letni Albino Millo, 86-letna Eugenia Longo vd. Feraco, 71-letni Gregorio Tessaris, 74-letni Francesco Rossi.

DNEVNA IN NOČNA SLUŽBA LEKARN

Od ponedeljka, 15., do sobote, 20. maja 1989

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30

Ul. Settefontane 39, Trg Unità 4, Ul. Commerciale 21, Trg XXV. aprila 6 (Naselj sv. Sergija), Lungomare Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica (tel. 422923) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30

Ul. Settefontane 39, Trg Unità 4, Ul. Commerciale 21, Trg XXV. aprila 6 (Naselj sv. Sergija), Drevored XX. septembra 4, Ul. Bernini 4, Lungomare Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica 3 (tel. 422923) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30

Drevored XX. septembra 4, Ul. Bernini 4, Lungomare Venezia 3 (Milje).

OPCINE - Proseška ulica (tel. 422923) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

menjalnica

17. 5. 1989

ITUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1414,950	1405.—
Nemška marka	729,800	725,50
Francoški frank	215,530	213.—
Holandski florint ...	647.—	643.—
Belgijski frank	34,829	34,25
Funt šterling	2317,100	2300.—
Irski šterling	1948,500	1925.—
Danska krona	187,200	184.—
Grška drahma	8,577	8.—
Kanadski dolar	1189,300	1060.—

ITUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Japonski jen	10,289	10.—
Švicarski frank	814,010	808.—
Avstrijski šiling	103,391	102,80
Norveška krona	200,800	198.—
Švedska krona	216,160	212.—
Portugalski eskudo .	8,790	8,30
Španska peseta	11,626	11,20
Avstralski dolar	1085.—	1030.—
Jugoslov. dinar	—	0,10
ECU	1516.—	—

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽASKA KREDITNA BANKA

Tel.: Sedez 040/67001
Agencija Domjo 831-131
Agencija Rojan 411-611

1678-61061

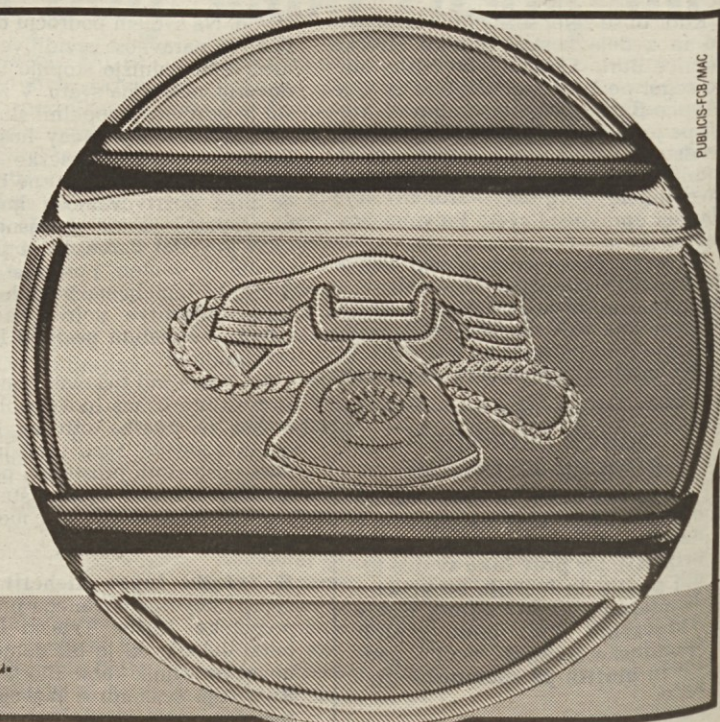
ŠTEVILKA IN ŽETON PROTI AIDSU.

Aids vzbuja tudi dvome, strah, vprašanja, dezinformacijo in neupravičeno razburjenje. Če vas nekaj skrbi ali iz kateregakoli razloga želite biti bolje seznanjeni, pokličite na zele-

no številko aids 1678-61061. Na razpolago smo vam od ponedeljka do petka od 13. do 17. ure. In iz kateregakoli kraja Italije kličete, vas bo poziv stal le en impulz.

COMMISSIONE NAZIONALE PER LA LOTTA CONTRO L'AIDS
Ministero della Sanità

AIDS, ČE GA POZNAŠ, SE MU BOŠ IZOGNIL; ČE GA POZNAŠ, TE NE BO UBIL.

Izredno uspešna koncerta dveh velikih rock skupin

V torek zvečer sta začeli svojo glasbeno turnejo dve znani rock skupini. V Firencah so Jim Kerr (na sliki) in tovariši privabili nad sedem tisoč ljudi. Simple Minds so predstavili pesmi z zadnjega LP *Street Fighting Years*. Občinstvo pa je z navdušenim ploskanjem sprejelo še vrsto pesmi, s katerimi se je škotska skupina v zadnji letih uspešno uveljavila, med temi gre omeniti *Don't You Forget in Mandela Day*. Po Firencah so na sporedu še koncerti v Modeni (20. 5.), Milanu (21., 22. in 23. 5.) in v Rimu (25. in 26. 5.), nato pa se bo turneja Simple Mindsov nadaljevala po ZRN, Veliki Britaniji in ZDA.

Po razkošnosti in številnosti udeležbe pa je ta koncert daleč presegel nastop angleške skupine Pink Floyd, ki že dve desetletji kraljuje na svetovnem glasbenem prizorišču. Prvemu veronskemu koncertu je prisostvovalo nad petnajst tisoč fanov, med temi je bilo baje prav toliko zrelejših navdušencev kot 20-letnikov. David Gilmour in tovariši so se predstavili z lanskim sporedom *Another Lapse*, v treh urah pa so se v mogočni scenografiji zvrstili najprej pesmi z zadnjega LP *A Momentary Lapse Of Reason*, nato še velike uspešnice Pink Floydov. Mimo vsega pa si organizatorji zaslužijo pohvalo tudi zato, ker so znotraj arene uredili prostor za handikapirane. Po sinočnjem koncertu bodo Pink Floydji nastopili v Veroni še nočjo, nato pa še 20. 5. v Monzi, 22. in 23. 5. v Livornu ter 25. in 26. 5. v Cavi dei Tirreni.

sklad mitje čuka

jelka cvelbar

O vzgojnih reformah v svetu

Vedno več strokovnjakov je mnenja, da mora biti meto-

dološki postopek pri učenju pet do osem let starih otrok drugačen kot postopek za učenje starejših otrok. Izkušnje v javnih in zasebnih šolah po svetu kažejo, da se mlajši otroci najbolje učijo s pomočjo aktivnih, neposrednih metod podajanja znanja, kakršne so igre in dramatični prizori. Strokovnjaki se namreč zavedajo, da se otroci te starostne skupine razvijajo v različnem razmerju in prepričani so, da morajo šole pomagati pri reševanju teh razlik. Strokovnjaki so tudi prepričani, da je socialna rast otrok prav toliko pomembna kot njihovo osvajanje znanja. Skratka naj bi bili po novem programu ustrezni slehernemu otroku, ne pa otroci ustrežni šoli. Zdi se, da ima ta način učenja, ki sloni na znanstvenih spoznanjih, kako se mlajši otroci učijo, tudi svoj naziv: »razvojno ustrezna tehnika dela«.

V tujini so nastala celo državna združenja za vzgojo mlajših otrok. Njihove ideje izhajajo iz razvoja vzgojnih tendenc v zadnjih tridesetih letih. To, kar so v dvajsetih letih imenovali progresivizem, so ob koncu sedemdesetih let nazivali odprta vzgoja. V zadnjih petih letih pa se je v anglosaških deželah začelo kazati kot zahteva po reformi že v zadnji stopnji otroškega vrtca, na osnovi prepričanja, da je grozljivo zapravljati zmožnosti mladih možganov. Prav tako grozljiva postaja tem združenjem tudi ideja, da bi majhne otroke postavljali nasproti debelim učbenikom in od njih zahtevali, da ves dan sedijo pred njimi. Zato posvečajo vzgoji mladih otrok na novi način veliko več energije. Včasih so pretežni del energije vzgojitelji posvečali mladostnikom, to je bilo po mnenju strokovnjakov neobhodno: ko ti proizvod ne uspeva tako, kakor bi želel, začenaš ukrepati zasilno, dokler se ne zaveš, da moraš vse začeti od kraja. Starši so bolj zavzeti za vzgojo in strokovnjaki zatrjujejo, da obstaja boljši način učenja, kajti podrobnejša spoznanja o razvoju otrok kažejo na pretekle napake v metodah učenja. Seveda je med teorijo in prakso še vedno zelo velik razkorak.

Zgodnje stopnje učenja pomenijo za psihologe in vzgojitelje poseben izziv, kajti to je doba, ko se izoblikuje otrokov odnos do šole in učenja. Ko se namreč otroci premaknejo od doma ali iz otroškega vrtca v bolj tekmovalno okolje, kakršno je osnovna šola, začenjajo presojeti svoje lastne sposobnosti. Če sami o sebi čutijo, da so neustrezni, lahko popolnoma popustijo. Tudi intelektualno pomenijo ta leta prehodno dobo. Otroci prehajajo iz intenzivno raziskovalnih navad zgodnjega otroštva v abstraktni način razmišljanja. Otroci se rodijo z željo, da bi se učili. Dojenček preživi ure svojega časa v ogledovanju in proučevanju svojih rok, malega racajočega otroka osvoji pogled na mivko, ki polzi skozi sito. Kar se torej odrasleu dozdeva igra, je v otroštvu delo, ki pomaga pri razvoju in razumevanju sveta. Iz tega izhaja sodobna pedagoška znanost, ki je prepričana, da se moramo okoristiti z naravnimi otroškimi nagnjenji učenja po igri.

(foto Križmančič)

Stopnja razvoja v otroštvu

Vsak otrok se razvija na svoj način, vendar se da krivuljo učenja jasno predvideti. Njihova želja po učenju je vredna vsega spoštovanja in skrbni odrasli bodo znali to željo krepi. Največja napaka je prezgodaj siliti otroka.

Dojenčki in racavi otroci

Rojeni so za učenje. Prva lekcija je zaupanje in tega se učijo od staršev in drugih odraslih. Kasneje bodo raziskovali svet in se soočili z neodvisnostjo. Z rastjo bodo osvajali grobo motoriko (sedenje, plazenje, hojo) in fino motoriko (pobiranje drobnih predmetov). Navadno ostajajo egocentrični in niso sposobni ničesar deliti ali čakati na svojo vrsto. Nove sposobnosti se ojačujejo s ponavljanjem, kakršno je nenehno žlobudranje, ki pripelje do govora.

Od poldruega leta do treh let

Navadno je prva učna aktivnost navajanje na čistočo. Otroci se koncentrirajo na razvoj govora in široko kontrolo mišic z dejavnostmi kakršne so plezanje in prcavata džungelska telovadba. Pozornost se toliko raztegne, da otrok lahko sledi nezahtevnim zgodbam in vzdržuje konverzacijo. Besednjak se poveča na 200 besed. Začenja se zabavati v igri z drugim otrokom ali z majhno skupino, za kratek čas. Uči se, da tudi drugi čutijo. Še vedno se naslanja na starše, ki ga morajo s pogledom hrabriti in ščititi, medtem ko začenja že sprejemati omejitve, ki mu jih postavlja okolje. (se nadaljuje)

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1
7.15 Aktualno: Uno mattina
9.40 Nadaljevanka: Santa Barbara
10.00 Variete: Ci vediamo alle dieci, vmes (ob 10.30) dnevnik
11.00 Nadaljevanka: Passioni
11.55 Vreme in dnevnik
12.05 Variete: Via Teulada 66
13.30 Dnevnik
14.00 Tenis: mednarodni turnir Italije (moški)
16.30 Mladinska oddaja Bigl, vmes Il sabato dello Zecchino
17.55 Danes v parlamentu
18.05 Zabavna oddaja: Zuppa e noccioline
19.05 Nadaljevanka: Santa Barbara
19.30 Rubrika: Knjiga, naša prijateljica
19.40 Almanah in dnevnik
20.30 Aktualno: Evropska volilna tribuna - intervju z ministrom Gavo
20.40 Kviz: Lascia o raddoppia
22.30 Aktualno: Linea diretta (vodi Enzo Biagi)
23.00 Dnevnik
23.10 Otvoritev filmskega muzeja v Torinu
24.00 Dnevnik - zadnje vesti

RAI 2
6.35 Aktualno: Prva izdaja
8.30 Rubrika o zdravju
9.00 Film: Mezzogiorno di fifa (kom., ZDA 1956, r. Norman Taurog, i. Yerry Lewis, Dean Martin)
10.30 Nanizanka: La signora e il fantasma
10.55 Rubrika: Trentatre
11.05 Dokumentarec: Zapiski iz naselja Masai
11.35 Varieteja: Aspettando mezzogiorno, nato Mezzogiorno è...
13.00 Dnevnik in Diogenes
14.00 Nad: Quando si ama
14.45 Dnevnik, Argento e oro
16.55 Danes v parlamentu
17.05 Nanizanka: Il brivido del imprevisto
17.30 Zdravniška rubrika
18.30 Dnevnik
18.45 Nanizanka: Moonlighting
19.30 Horoskop, vreme, dnevnik, šport
20.30 Film: Forza 10 da Navarone (vojni, VB 1978, r. Guy Hamilton, i. Robert Shaw, Franco Nero)
22.20 Dnevnik - nočjo
22.40 International DOC Club
23.25 Dnevnik in filmi
23.50 Tenis: turnir Italije

RAI 3
12.00 Dokumentarec o živilih: Sul fiume rosso
12.30 Tehnologija in didaktika
13.00 Zvok in slika: Glasbila - klarinet
Telestoria
14.00 Deželne vesti
14.30 Informativna oddaja: Telestoria - Sredozemlje
15.30 Zabavna oddaja: Che fai... ridi
16.30 Tenis: Mednarodni turnir Italije (moški)
18.45 Športna oddaja: Derby
19.00 Dnevnik in vreme
19.30 Deželne vesti
19.45 Dokumentarna oddaja: Pred 20 leti
20.00 Variete: Blob. Di tutto di più (vodita Enrico Ghezzi in Marco Giusti)
20.30 Aktualno: Samarcanda, nato večerni dnevnik
22.30 Film: Tirate sul pianista (krim., Fr. 1960, r. Francois Truffaut, i. Charles Aznavour, Marie Dubois, Albert Remy)
24.00 Filmske novosti
0.05 Dnevnik - zadnje vesti
0.20 Dokumentarna oddaja: pred 20 leti

RTV Ljubljana 1
10.00 Video strani
10.10 Mozaik. Šolska TV: Umetnostna galerija v Mariboru; 11.00 Arhitektura slovenskih pokrajin - Delavska in fužinarska hiša
11.20 Po slehah napredka
16.30 Dnevnik
16.45 Mozaik. Šolska TV: Umetnostna galerija v Mariboru; 17.25 Arhitektura slovenskih pokrajin; 17.55 Po slehah napredka (pon.)
18.30 Spored za otroke in mlade: Ljudski plesi - Tolminske Ravne
19.05 Risanka, TV Okno
19.20 Dobro je vedeti
19.30 Dnevnik in vreme
20.05 Nadaljevanka: Ob Njemnu (po romanu Elize Orzeszkowe, r. Zbigniew Kuzminski, 1. del)
21.05 Tednik, 21.55 Dnevnik
22.05 Retrospektiva jugoslovanskega filma: Predstava Hamleta v Spodnji Mrduši (dram., Jug. 1973, r. Krsto Papić, i. Milena Dravić, Rade Šerbedžija)
23.35 Video strani

TV Koper
13.30 TVD Novice
13.40 Juke box
14.10 Nogomet: za pokal UEFA Stuttgart-Napoli
16.00 TVD Novice
16.10 Dok: Campo Base
16.40 Nanizanka in film
18.50 TVD Novice
19.00 Odprta meja
Danes v Odprti meji:
TRST — O kraških parkih
TRST — Minister Mammi o rabi slovenščine na pošti
GORICA — Predstavitve nove revije Soča-Isonzo
MILJE — Z revije pihalnih orkestror Primorske
19.30 TVD Stiščice
20.00 Juke box
20.30 Mednarodni nogomet
21.45 Dnevnik
21.55 Rubrika: Mon-gol-fiera
22.25 Tenis: turnir Italije
RTV Ljubljana 2
16.15 Pravljica o vrtnici
16.50 Naš razvoj in Spoznanja
18.00 Film: Zimska romanca
18.25 Dokumentarica
19.30 Dnevnik, 20.05 Žarišče
20.35 Koncert in Alpe-Jadran
21.50 TV drama: Krivda

RADIO TRST A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše in koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Trst, mesto znanosti; 8.40 Za vsakogar nekaj: Glasbeni listi, Misel dneva, Beleška; 10.00 Pregled tiska; 10.10 Z opernega repertoarja; 11.30 Pisani listi; 12.00 Portret Urbana Kodra; 12.40 Primorska poje; 13.20 Glasba po željah, Nediški zvon; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 15.00 Drama: Beli macesen (5. del); 15.15 Domača delavnica; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Srečanja: In exilium, dekan Viktor Kos piše župnijsko kroniko; 18.25 Glasba; 19.20 Zaključek.

LJUBLJANA

5.00, 6.00, 6.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 19.00, 21.00, 22.00, 23.00 Poročila; 8.05 Radijska šola; 8.35 Mladina poje; 9.05 Matineja; 11.05 Naš gost; 11.30 Izbrali smo; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Domača glasba; 13.30 Čestitke; 14.02 Angleščina; 14.25 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov; 14.40 Radijski Merkurček; 15.15 Radio danes, radio jutri; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Melodije; 17.00 V studiju; 18.05 Big Band RTV-Lj; 18.30 Pesmi Jeana Sibeliusa; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Z ansamblom; 20.00 Večer domačih pesmi in napevov; 21.05 Literarni večer; 21.45 Lepe melodije; 22.00 Zrcalo dneva; 22.30 Podoknica; 23.05 Literarni nokturno in Nočni spored.

RADIO KOPER

(slovenski program)

13.30, 14.30, 17.30 Poročila; 6.00 Glasba po željah; 6.05 Na današnji dan; 6.10 Vreme in promet; 6.30 Jutrzanj in kronika; 7.30 Pregled tiska in kulturni servis; 8.00 Prenos: Val 202; 13.00 Od enih do treh in pesem tedna; 15.30 Aktualno: Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po željah; 16.30 Primorski dnevnik; 17.00 Dinar na dinar; 17.30 Aktualna tema; 18.00 Mladim poslušalcem; 19.00 Prenos Radia Lj.

RADIO KOPER

(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.05 Almanah; 6.30 Zgodovinski utrinki; 6.50 Simfonija zvezd; 7.40 Dobro jutro, otroci; 7.50 Razglednica; 8.00 Popijmo kavo; 8.25 Pesem tedna; 8.35 Mi in vi; 9.32 Dragi Luciano; 10.00 Pregled tiska; 10.05 Disco scoop; 10.35 Družina; 11.00 Pismo iz; 11.15 O italijanščini; 11.30 Turizem; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Čestitke; 14.45 Edig Galletti; 15.00 Glasbeno popoldne; 15.45 Koncert; 16.00 Dopust v YU; 17.33 Show business; 18.00 Prijatelj DJ; 18.33 Mi in vi; 19.00 Glasba; 20.00 Nočni spored.

RADIO OPČINE

7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 12.00 Glasba za vse okuse; 15.00 Cest la vie; 16.30 Metalmarija; 19.00 Te zani-ma tvoja prihodnost; 21.00 Radijski bazar, nato Nočna glasba.

CANALE 5
8.30 Nanizanka: Una famiglia americana, 9.30 Peyton Place
10.30 Kvizi: Cantando cantando, 11.15 Tuttinfamiglia, 12.00 Bis, 12.35 Il pranzo è servito, 13.30 Cari genitori, 14.15 Gioco delle coppie
15.00 Nanizanka: La casa nella prateria - Il giradino di Marvin, 16.00 Webster - Padroni di casa, 16.30 Il mio amico Ricky
17.00 Kviza: Doppio slalom, 17.30 C'est la vie, 18.00 O.K. Il prezzo è giusto!
19.00 Kviza: Il gioco dei nove (vodi R. Vianello), 19.45 Tra moglie e marito (vodi M. Columbro)
20.25 Rubrika: Radio Londra
20.30 Kviz: TeleMike
23.05 Variete: Maurizio Costanzo show
0.35 Rubrika: Première
0.45 Nanizanka: Baretta - Jennifer, 1.40 Mannix - Uccello da preda
2.35 Film: A suon di lupara (dram., It. 1968, r. Luigi Petrini, i. Lang Jeffries, Femi Benussi)

RETE 4
7.50 Nanizanka: Lou Grant, 8.40 Switch - Il passato ritorna
9.40 Film: Teseo contro il Minotauro (pust., It. 1960, r. Silvio Amadio, i. Alberto Lupo)
11.30 Nanizanka: Petrocelli, 12.30 Agente Pepper - Una giornata tutta mia
13.30 Nad: Sentieri, 14.30 La valle dei pini, 15.20 Così gira il mondo, 16.15 Aspettando il domani
16.45 Nanizanka: California - Fuga a New York
17.45 Nad: Febbre d'amore
18.30 Nan: General Hospital, 19.30 I Jefferson
20.00 Vesti: Dentro la notizia
20.30 La ragazza di Trieste (dram., It. 1982, r. P. Festa Campanile, i. Ornella Muti, Ben Gazzara)
22.30 Rubrika: Ciak
23.15 Film: Avventure a Parigi (kom., ZDA 1979, r. Willard Huyck, i. Miles Chapin)
1.05 Nanizanka: Vegas - La sparatoria, 2.05 Missione impossibile — Esplosione

ITALIA 1
7.00 Risanke
8.15 Nan: Strega per amore, 8.45 Supervicky, 9.15 Ralph Supermaxieroe, 10.00 Harcastle and McCormick, 11.00 L'uomo da sei milioni di dollari, 12.00 Tarzan
13.00 Otroška oddaja
14.00 Nanizanka: Casa Keaton, 14.30 Baby sitter
15.00 Variete: Smile
15.30 DeeJay Television
16.00 Otroška oddaja
18.00 Nanizanka: Tre nipoti e un maggiordomo, 18.30 Supercar, 19.30 Happy Days
20.00 Risanke: D'Artagnan
20.30 Glas. oddaja: Azzurro
23.00 Šport: o nogometnih pokalih, Stuttgart-Napoli
23.30 Nanizanka: I-taliani
24.00 Dok. oddaja: Jonathan
1.00 Rubrika: Première
1.10 Nanizanka: Kung-fu
ODEON
8.00 Nad: Signore e padrone, 9.00 Marcia nuziale
9.30 Nanizanka: The Collaborators
10.30 Filmske novosti
10.45 Nad: Signore e padrone, 11.45 Marcia nuziale

12.15 Nan: Good times
12.45 Filmske novosti
13.00 Otroški variete: Sugar, vmes risanke
14.00 Nanizanka: Rituals
14.30 Nadaljevanki: Maria, 15.30 Colorina
19.00 Filmske novosti
19.30 Rubrika: Beyond 2000
20.00 Nanizanka: Biancaneve a Beverly Hills
20.30 Film: I nuovi centurioni (krim., ZDA 1972, r. Richard Fleischer, i. Stacy Keach, George Scott)
22.45 Film: Il buio macchiato di rosso (srh., VB 1973, r. Freddie Francis, i. Jack Palance)
TMC
11.00 Nan: Daniel Boone
12.00 Nadaljevanka: Doppio imbroglio
12.45 Ogledalo življenja
13.30 Vesti: TMC News
14.00 Športne vesti
14.30 Glas. odd: Clip Clip
15.00 Nanizanka: I misteri di Nancy Drew
16.00 Film: L'uomo che mori due volte (dram., ZDA 1970, r. Joseph Sargent, i. Stuart Withman)

18.00 Aktualno: TV donna
19.15 Ogledalo življenja
20.00 Vesti: TMC News
20.30 Film: Chi te l'ha fatto fare? (kom., ZDA 1974, r. Peter Yates, i. Barbra Streisand, Michel Sarrasin)
22.10 Koncert: Dire Straits
23.05 Vesti in šport
TELEFRIULI
11.30 Nan: Matt e Jenny
12.00 Rubriki: Il salotto di Franca, 12.30 Trentatre
13.00 Dnevnik
13.30 Dokumentarec: Možje in narodi 20. stoletja
14.00 Glas. odd.: Music box
17.30 Nad: La valle dei pioppi, 18.00 Dama de Rosa
18.55 Dnevnik
19.30 Rubrike: Quick, 19.35 Dan za dnem, 20.00 Zdravstvo danes
20.30 Nadaljevanka: La figlia di Mistral
21.30 Dok: Indonezija
22.30 Nan: Riuscirà la nostra carovana di eroi a
23.00 Rubriki: Večerjajmo skupaj, 24.00 Sprint
1.00 Dnevnik, dražba, vesti
TELE 4
(Se povezuje s sporedi Italia 1)
Lastne oddaje:
19.30 Dogodki in odmevi

Ugotovitev ob okrogli mizi o podobi dvojezičnega mesta

Tudi zunanji simboli so pomembni

Kje so vzroki, da je v zunanji podobi naše mesto tako malo dvojezično? Zakaj se na primer Slovenci v gospodarskih dejavnostih odpovedujejo dvojezičnosti v javnih napisih? Morajo samo kulturne ustanove gojiti in širiti slovensko besedo ali k temu lahko prispeva tudi gospodarstvo? To so nekatera izhodišča vprašanja, ki sta jih mladinski skupini SMReKK in Goriški lok postavili v razpravo pri okrogli mizi na temo Gorica: zunanja podoba dvojezičnega mesta, ki je bila ob navzočnosti res velikega števila občinstva predsinoci v Kulturnem domu.

Livio Semolič in Ivan Sirk sta uvo- doma obrazložila, da so mladi čutili potrebo po odkriti razpravi o zunanji podobi mesta. V Gorici je dosti slovenskih trgovin, gostinskih lokalov in drugih gospodarskih obratov, pa vendar je slovenskih napisov na njih bore malo. Mesto, o katerem pravimo, da je tudi naše, zunanjemu obiskovalcu ne pove ničesar o nas, o naši prisotnosti v njem. To je dokaj čudno, če pomislimo, da je v goriškem gospodarstvu in še posebej trgovini dokaj močna slovenska komponenta in da živi to gospodarstvo tudi od dotoka kupcev iz Slovenije. Kje so vzroki za samoodpovedovanje rabi slovensčine v javnosti? Preden so predali gostom večera nalogo naj odgovorijo na ta vprašanja, so organizatorji z diapozitivi prikazali vrsto slovenskih trgovin, lokalov in pisarn, iz napisov na katerih ne bi razbrali, da so slovenski.

Torkova razprava je privabila številno občinstvo

(Foto Marinčič)

Psiholog dr. Danilo Sedmak je nato spregovoril o velikem pomenu simbolov, ki so del človekovega jaza, osvetljujejo njegovo bistvo in značilnosti in se v njih človek tudi emocionalno istoveti. V simbolih je potrditve naše biti in prisotnosti. Simbolika - vključno z jezikom - je torej zelo pomembna za človeka in narodnostno skupnost. Ugotavljati pa moramo, da ima naša skupnost še vse premalo simbolov.

V očeh gospodarstvenikov pa imajo simboli manjši pomen, kot je po-

kazal poseg predsednika SDGZ dr. Vita Svetine. Po njegovem mnenju zunanja formalna podoba ni tako pomembna. Bistvena je zavestna pripadnost naši skupnosti: gospodarstvenik se mora čutiti Slovenec in kot tak uspevati, osvajati nove gospodarske pozicije v tem prostoru. Poleg tega si SDGZ prizadeva, da bi uveljavljala slovensko poslovanje v naših podjetjih, da bi valorizirala "image" slovenskega gospodarstva, ki pa bolj kot na simboliki sloni na strokovni uspešnosti. Razlogov za pomanjkanje slovenskih napisov in dru-

gih oznak je najbrž več, od finančnih do bolj ali manj upravičenega strahu gospodarstvenika, da bi to škodovalo njegovi dejavnosti. Prevladovati mora zato načelo, naj se slovenska simbolika uveljavlja preko ne pa mimo gospodarskega interesa.

Predsednik goriške delegacije mešane zbornice Ital-Jug Hadrijan Corsi je iznesel nekaj misli o slovenski prisotnosti v javnih gospodarskih (in drugih) organizacijah. Dejal je, da je ta prisotnost nujna, ker omogoča vpliv na odločanje, pridobivanje informacij in uveljavljanje naših ljudi.

Dr. Aldo Rupel je sklenil krog posegov pri omizju s kritičnim razmišljanjem o kulturi poslovanja v narodnostno mešanem okolju. Zavrnil je razne sofizme in se vprašal, kje so ovire, da se narodnostna zavest naših ljudi vedno ne izraža navzven, ne samo v gospodarstvu, pač pa v vsem našem družbenem življenju. Vse preveč je taktiziranja in kompromisarstva, je ugotovil, od vsakodnevnega obnašanja posameznikov tja do vodstev naših organizacij. Nanizal je vrsto primerov, ko sami potiskamo v kot slovenščino, ko se je sramujemo v javnosti, ko nismo dosledni z našimi trditvami o zavednosti. Poleg tega pa je tudi navedel nekaj konkretnih potez, »da ne bi sveta samo razlagali, ampak da ga začnemo spreminjati«.

Ploskanje temu razmišljanju in večina posegov, ki so sledili, so pokazali, da tudi občinstvo (dosti je bilo v dvorani mladih) čuti potrebo po spremembah.

Lega nazionale poučila dijake o brigadi Osoppo

Lega nazionale je bila s pokrovi- telstvom Občine Gorica in Šolskega skrbništva včeraj pobudnik predavanja na temo Odpornost ob vzhodni meji v letih 1943-45: brigada Osoppo. Glavni poseg je na srečanju imel Giorgio Zardi, ki ga je na kratko predstavil prof. Sergio Sarti, docent zgodovine na Univerzi v Vidmu in avtor publikacije o brigadi Osoppo.

Kot je bilo pričakovati, je bilo srečanje ugašeno na nacionalistične strune. Zardi je tako predstavil vsaj del odporniškega gibanja predvsem kot boj za ohranitev italijanstva teh krajev in italijanske nacionalne enotnosti. Drugi deli, ki jih ni mogoče istovetiti s temi pogledi, so po njegovem mnenju seveda grešili, odporništvo pred 8. septembrom 1943 pa je celo bilo nelegitimno in obsodbe vredno dejanje.

Gre seveda za nek pogled na zgodovino, o katerem niti ne gre preveč razglabljati. Opozorili pa bi na občinstvo v deželnem avditoriju, kjer je ob nekaterih predstavnikih oblasti in priletnih privržencih Lege polnilo dvorano nekaj sto goriških dijakov v spremstvu profesorjev. Le pred nekaj dnevi smo pogrešali tolikšno pozornost za posvet o slovenski vlogi in prisotnosti na Goriškem. Tudi takrat so bile šole povabljeni, pa se menda niso mogle odzvati vabilu, ker je preblizu konec šolskega leta. Kaj pa včeraj, ni bil še bližji? Morda pa je v Gorici brigada Osoppo pomembnejša kot tisočletna prisotnost Slovencev.

Pripravljen osnutek letošnjega proračuna

Občinski odbor je pripravil osnutek finančnega načrta za letos in odobril tudi osnutek proračuna mestnega podjetja. S finančnim dokumentom se bo v prihodnjih dneh ukvarjala pristojna komisija občinskega sveta, svoje mnenje pa bodo izrekli tudi v rajonskih svetih.

Občinski odbor je na isti seji vzel v pretres tudi osnutek načrta za prenov dveh mestnih območij: območja med ulicami Trento, Duca d'Aosta, Ariosto in Donizetti ter območja cerkve Srca Jezusovega ter območja, kjer ima sedež občinsko podjetje.

Načrt pripravlja arhitekta Visintin in Catturan in je že v končni fazi.

Poleg drugih sklepov je občinski odbor sprejel odločitev o najemu dveh posojil: 900 milijonov lir za ureditev cest in 740 milijonov lir za gradnjo kanalizacije v Pevmi.

Jutri v Novi Gorici

Nastop mladih glasbenikov

Na koncertnem odru Kulturnega doma v Novi Gorici se bodo jutri, 19. t. m., ob 20. uri predstavili mladi pianisti, violinisti, kitaristi in violončelisti, prvonagrajenci na nedavnem tekmovanju mladih glasbenikov Slovenije. Tekmovanje je potekalo, kakor

znano, od 16. do 19. marca v Novi Gorici in je na njem sodelovalo 191 mladih glasbenih poustvarjalcev iz raznih krajev Slovenije in iz zamejstva.

Prireditvev pripravljata Kulturni dom Nova Gorica in Center za glasbeno vzgojo, v sodelovanju z Zvezo prijateljev mladine. Pa še tole velja omeniti. Celoten izkupiček večera nameravajo organizatorji nameniti financiranju pobude za ureditev novega igralnega kotečka za najmlajše Novogoričane.

Gledališka skupina KD Briški grič na Koroškem

V okviru stikov, ki so jih naša kulturna društva navezala s sorodnimi organizacijami na Koroškem, bi omenili dvodnevno gostovanje mladinske gledališke skupine KD Briški grič iz Steverjana.

Mlada briška skupina, ki se je pod vodstvom Stena Vilerja že predstavila na raznih goriških prireditvah, bo danes in jutri predstavila igrice »Ne bom« v Mladinskem domu v Celovcu ter v dveh otroških vrtcih.

Samo gostovanje pa so člani Briškega griča izkoristili tudi v izletniške namene, saj si bodo v teh dveh dneh ogledali tudi nekaj zanimivosti Koroške.

Razsodišče za pravice bolnikov začelo s konkretnim delovanjem

Pred nekaj dnevi smo poročali o ustanovni skupščini Razsodišča za pravice bolnikov in o smernicah ter načrtih delovanja tega združenja, ki sloni na prostovoljni osnovi. Vabilu pobudnikov za ustanovitev goriške sekcije razsodišča, ki naj bi delovala podobno kot številne že obstoječe v drugih krajih (pri nas deluje sekcija v Trzinu), se je odzvalo nekaj desetnih ljudi. Skupina se je že sestala v teh dneh in sestavila program delovanja v kratkoročnem obdobju.

Predvsem bo pristop novih članov omogočil, da bodo pristopili razsodišča odslej na razpolago bolnikom in nasploh uporabnikom zdravstvenih struktur dvakrat tedensko: sedež, ki je začasno nameščen v prvem nadstropju osrednjega poslopja splošne bolnišnice (bivši oddelek za samoplačnike, soba 33), bo odprt vsak ponedeljek in sredo od 15. do 17. ure. Uporabnikom bodo skušali nuditi vse potrebne informacije in nasvete glede uporabe zdravstvenih struktur, sprejemali pa bodo tudi njihove pripombe, informacije in pritožbe glede pomanjkljivosti ali krivic v delovanju zdravstvenih služb.

V prvem obdobju delovanja bo Razsodišče osredotočilo svoje prizadevanje v dvoje smeri. Predvsem bodo skušali kar se da učinkovito obveščati ljudi o storitvah, ki jih nudi KZE ter o pravicah, ki jih ima bolnik v odnosih s to ustanovo. Ob tem bodo vztrajali pri zahtevi, naj osebe nosi navidnem

mestu prepoznavno izkaznico, tako da lahko uporabnik vedno ve, s kom ima opravka in kakšna je pravzaprav funkcija njegovega sogovornika.

Poleg tega bodo na sedežih raznih zdravstvenih služb namestili oglasne deske in nabiralnike za morebitne pripombe občinstva. Vsekakor pa priporočajo, naj za popolnejši pretok informacij in učinkovitejšo nastopanje občani osebno seznanjajo člane sekcije razsodišča s svojimi pripombami.

Poleg tega je goriška sekcija že zaprosila za uradno srečanje s predsednikom KZE Robustellijem, da bi se domenili o možnem sodelovanju za izboljšanje kakovosti zdravstvenih služb na Goriškem.

Srečanje o izvajanju zakona 203/88

Na sedežu združenja industrijcev bo danes ob 15.30 strokovno srečanje o obveznostih industrijcev v zvezi z omejevanjem onesnaževanja ozračja, zlasti ob upoštevanju Dekreta Predsednika Republike št. 203/88. Srečanje prireja Združenje industrijcev v sodelovanju z združenju Cooperativa ambiente iz Massa Carrara.

Po določilih omenjenega dekreta morajo podjetja, do 30. junija letos, vložiti na Deželno prošnjo za pridobitev dovoljenja za izpuščanje plinov v ozračje.

Petindvajset let delovanja ŠZ DOM

Ob obletnici slovesnost v Kulturnem domu

Športno združenje Dom slavi srebrni jubilej. Čeprav ne sodi med najstarejša športna društva na Goriškem, je vloga Športnega združenja Dom izredno pomembna v razvoju telesnokulturne stvarnosti. Danes, po petindvajsetih letih, bi si težko zamislili športno dogajanje v mestu brez tega združenja, ki je v vsem tem času športno in vsestransko vzgojilo več kot tisoč mladih Goričanov. Naloga, ki jo je ta organizacija opravljala v mestu, je izredno pomembna, saj je prav Gorica, z narodnostnega vidika, bila najbolj izpostavljena asimilacijskim procesom, z druge strani pa je bilo in je v mestu združevanje veliko težavnejše kot na vaseh.

Sicer kakovostni skok je tudi Domova organizacija opravila v začetku osemdesetih let, ko so v Ulici Brass zgradili kulturno-športno središče. Odtlej se je tudi znotraj Doma razvila dejavnost in bogatila so se vrste športnikov. Možnosti za nemoteno delovanje so se kaj kmalu izkazale in tudi kakovost dosežkov ni izostala.

ŠZ Dom je nastalo na pobudo skupine goriških športnikov, ki so spomladi leta 1962 smatrali za potrebno, da se v mestu boljše organizira slovensko športno delovanje. Večina teh entuziastov so bili gojenci dijaškega doma Simon Gregorčič v Gorici, zato se je tudi porodila zamisel, da bi se društvo imenovalo Dom. Dom, torej, za goriške

športnike, dom tudi za beneške rojake, ki so se v Gorici šolali in ki tudi v športu niso izostajali. Uradni pečat skupini so dali z izvolitvijo odbora, kateremu je predsedoval Jože Cej, v njem pa so bili še Jelko Petejan, Vojko Devetak, Lucijan Pelizzo, Marij Gergolet, Vojko Cotič in Robert Ter-

Korak bliže k liberalizaciji avtoceste od Moščenic do Vileša

Tovornjaki bodo kot se zdi, še nekaj časa vozili skozi Trzin, Ronke, Foljan in Zagraj, čeprav je predlagana rešitev, to je liberalizacija odseka avtoceste med Moščenicami in Vilešem danes precej bližja, kakor še pred kakšnim mesecem. V občinskem svetu v Ronkah so komunisti sprožili pobudo, da naj bi v Ronkah in drugih sosednjih občinah z županovim ukazom prepovedali promet tovornjakov, tako kakor so to naredili v nekaterih drugih krajih države. Skozi Trzin, Ronke, Foljan in Zagraj vsak dan pelje na stotine težkih vozil, kar predstavlja, poleg nevarnosti za druge udeležence prometa, tudi izredno obremenitev okolja.

Zadevo bi rešili tako, da bi sprostili odsek avtoceste med Moščenicami in Vilešem, o čemer je sicer govor že nekaj let, le da je ostalo do zdaj, v glavnem na nivoju predloga. Pobuda v občinskem svetu v Ronkah, ki je imela dokajšen odmev, pa je spodbudila tudi predstavnike Dežele in stranke relativne večine, da zavzamejo stališče do tega problema.

Na včerajšnjem srečanju med deželnim odbornikom Di Benedettom, predsednikom družbe Autovie Venete ter uglednimi predstavniki KD ter upravitelji občin Trzin in Ronke so podrobno razpravljali o vprašanju. Iz daljšega poročila o poteku sestanka je razvidno, da je tudi KD za liberalizacijo avtoceste in da se je treba začeti pogajati s podjetjem Anas glede odškodnine. Če ne bi šlo drugače, meni-

jo pri KD, naj bi v začetni fazi oprostili plačevanja cestnine samo tovornjake.

koncerti

Komorni orkester Collegium musicum Fluminense bo drevi, ob 20.30, koncertiral v deželnem avditoriju v Gorici, na povabilo Goriške občine in društva Lipizer. Vstopnine ne bo.

Dva ranjena v trčenjih

Dve osebi sta se včeraj lažje ranili v dveh prometnih nesrečah, ki sta se pripetili pri Standrežu in v Podgori. V Ul. Gregorčič je nekaj minut pred pol- dnevom prišlo do trčenja med avtomobilom in motornim kolesom, na katerem se je peljal 61-letni Adalgiso Scabini iz Gorice, Ul. Garzaroli 34. Moža so prepeljali v splošno bolnišnico, kjer pa so mu nudili samo prvo pomoč zaradi lažjih udarcev in prask.

Na 20-dnevnem zdravljenju bo v ortopedskem oddelku moral ostati 20-letni Michelangelo Vittorelli iz Pevme št. 58/A. Ponesrečil se je okrog 14. ure v Ul. IV. novembra v Podgori in trčenju med dvema avtomobila. Zdravnik mu je ugotovil lažje poškodbe vratnih vretenc in ga špridržal na zdravljenju.

Na sliki (foto Pavšič) platnica Prinčičeve knjige.

kino

Gorica

CORSO 18.00-22.00 »Il libro della giungla«. Walt Disney.

VERDI 18.00-22.00 »Le relazioni pericolose«. Prepovedan mladini pod 14. letom.

VITTORIA 17.30-22.00 »Vacanze morbose di giovani bagnate«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Trzin

COMUNALE Zaprt.

EXCELSIOR 17.30-22.00 »Una scatenata moglie insaziabile«. Prepovedan mladini pod 18. letom.

Nova Gorica

SOČA 18.00-20.00 »Velika zmeda v Hongkongu«.

SVOBODA (Šempeter) 20.00 »Voajer«. DESKLE Danes zaprt.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Marzini - Korzo Italia 89 - tel. 531443.

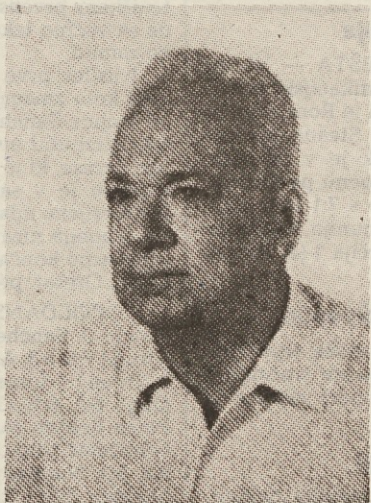
DEŽURNA LEKARNA V TRZINU

Alla Salute - Ul. Cosulich 117 - tel. 711315.

pogrebi

Danes v Gorici: ob 10.30 Antonio Volpis iz splošne bolnišnice v cerkev na Placuti in na glavno pokopališče, ob 11. ura Francesco Saverio Marostica iz bolnišnice v Krmini v kapucinsko cerkev in na glavno pokopališče.

V Pizi je umrl književnik Gino Brazzoduro Popotniška usoda človeka ob meji

Gino Brazzoduro

go svetovno vojno in po njej. Na dogodke ni gledal enostransko, kakor se dogaja pri mnogih ljudeh, ki mislijo, da so imeli vedno prav in ga hočejo imeti še danes. Sočustvoval je z vsemi od vojne prizadetimi, začel s primorskimi Slovenci, katerih trpljenje se je bilo začelo že med fašistično diktaturo. Ta dejstva je poznal, saj je kot otrok pred vojno hodil na počitnice v Grahovo in se v tridesetih letih tamkaj igral z vaškimi otroci, prav takrat, ko je bil pritisk na primorske Slovence najhujši. Vendar je na te dogodke gledal tudi z neko intelektualno oddaljenostjo. Pripovedoval je recimo, kako je ob neki priložnosti Mussolini obiskal naše kraje in bil pri tem z velikimi častmi in v narodnih nošah sprejet tudi na Rakeku onkraj meje.

V sedemdesetih letih se je v Tržaški knjigarni seznanil z revijo Most in z njenim načrtom premoš-

čanja razdalj med Italijani in Slovenci v Trstu. Navdušil se je za to delo in začel v reviji sodelovati. Pozneje se je njegovo sodelovanje razširilo na celotno področje literarne in kulturne Primorske in Slovenije. Njegovi eseji so izhajali v Primorskih srečanjih, Naših razgledih in drugih. Bil je tudi pobudnik predavanj, konferenc in okroglih miz. V spominu je ostala velika konferenca, ki jo je združenje Most organiziralo v tržaškem umetniškem in kulturnem krogu CCA na temo Kosovel in Slataper - dva kraška pesnika. V teh dveh piscih je namreč nekako najgloblje reprezentirana usoda primorskih ljudi na eni in na drugi strani narodnostne meje in njihova zgodovina. Brazzoduro je znal tudi inovatorsko pogledati značilnosti teh dveh pesnikov, ki vsak s svojo miselnostjo, delom in ideologijo izrazito predstavljata nedavno usodo obeh tu živčih narodov. Napisal je več esejev o Slataperju, tik pred izidom pa je tudi knjiga Kosovelovih prevodov v italijanščino z Brazzodurovim uvodom.

Da bi delo premoščanja bolj opravljal, se je naučil slovenščine, ki jo je sicer že prej deloma obvladoval, saj jo je v kmečkem okolju uporabljal kot mlad fant na Grahovem. Januarja letos je v Pizi izšla njegova zadnja pesniška zbirka "Tra Scilla e Caritti" (Med Scilo in Karibdo), v kateri se z izredno zrelostjo misli in izraza povrača k temam, ki so ga najbolj privlačile. Usoda človeka ob meji je nasploh usoda sodobnega človeka ter usoda popotnika, ki se mora vedno znova posvajati in ne more najti novega doma. Dom je za vedno izgubljen in ostajamo sredi prehoda, od koder za zdaj ni videti rešitve. To je Ginovo jedko sporočilo nam, ki sredi tega prehoda še stojimo.

ALEŠ LOKAR

Ivan Cankar bi danes zagotovo zboroval...

Znani citat iz dramskega dela Hlapci "Jaz ne bom več zboroval..." je bil izhodišče za okroglo mizo, s katero je Društvo slovenskih pisateljev v ponedeljek v ljubljanskem Cankarjevem domu zaokrožilo niz prireditve posvečenih obletnici rojstva tega slovenskega pisatelja. Kot je izšlo iz posegov na okrogli mizi, je srečanje bilo ne samo priložnost za pogovor o Cankarjevi kulturni dediščini, temveč tudi za razpravljanje o sodobnih problemih, ki tarejo slovenski narod. Zakaj ravno ta Cankarjev citat? Z njim so organizatorji okrogle mize želeli postaviti poudarek na intimno dramo, ki jo je pisatelj doživljal in nato razvil skozi opis tedanjih političnih dogajanj v slovenski srenji, hkrati pa ta njegov odnos primerjati z zdajšnjimi razmerami. Kot je dejal Dimitrij Rupel, je bila drama Hlapci (1909) nekakšno zadržanje do političnega življenja tistega časa, čeprav je splošno znano, da je pozneje (v prvi vrsti z javnimi nastopi) še posegel na političnem prizorišču. S svojimi predavanji se je Cankar angažiral za rešitev slovenskega narodnega vprašanja, in to zlasti ob izdaji majniške deklaracije. Cankarjev odnos do narodnega vprašanja je razvil tudi Tone Peršak, se zlasti ko je opozoril, da je Cankar ravno zaradi tega vprašanja prišel v nesoglasje z Jugoslovansko socialdemokratsko stranko. Spregovoril je nato o Cankarjevem poudarjanju diferenciacije slovenske kulture v razmerju do ostalih kultur jugoslovanskih narodov, t. j. o vprašanju, ki ga je kasneje (v znani razpravi Kulturni problem slovenstva iz leta 1932) razčlenil Josip Vidmar. Čeprav je skupni imenovalac med obema to, da je prodor slovenskega naroda v svet možen le s pomočjo kulture, je Peršak dejal, da je ta plemeniti cilj zaradi krčenja subvencij za kulturne dejavnosti zastal v slepi ulici.

Literarni in gledališki kritik Andrej Inkret je ugotovil, da je figura pogorelega, vendar samozvestnega učitelja Jermana (tj. glavnega junaka v drami Hlapci) značilna za slovenske razmere,

saj je Jermanov problem obenem problem Martina Kačurja in slovenske politike. Jermanov primer je vsekakor tudi zgovoren dokaz nesporazuma med literaturo in pasivnostjo ljudstva oz. dokaz nerazumevanja množic do namigov in naporov literatov.

Jani Virk je spregovoril o evropski razsežnosti Cankarjevih del in grenko ugotovil, da ga premalo berejo tisti, ki

Ivan Cankar

bi ga največ mogli; Veno Taufer pa je analiziral sorodnost med omenjenim delom in dramo Hlapec Jernej in njegova pravica. V ostalih posegih (imeli so jih Rudi Šeligo, Niko Grafenauer in Marjan Pungartnik) so prišli do izraza predvsem zdajšnji problemi, v prvi vrsti sojenje četverici, ranjanje partije, vmes tudi polemika s srbskimi književniki. In kakšna je bila zaključna misel prireditve? Predvsem ta, da bi v zdajšnjem političnem trenutku (slovenska pomlad, proces demokratizacije, politični zasuki itd.) Ivan Cankar zboroval. Pa čeprav bi stokrat napisal, da ne bo.

IVAN VOGRIČ

Založba slavi letos 125-letnico svojega obstoja in delovanja

Zgodovinske zasluge Slovenske matice za razvoj našega slovstva

Pred 125 leti, ko je Josip Jurčič kot sedmošolec zasnoval svojo znamenito zgodovinsko povest Jurij Kozjak, slovenski janičar, Simon Jenko pa se je sodobnikom predstavil z zbirko Pesmi, je bila v Ljubljani ustanovljena Slovenska matica, najstarejše slovensko književno, kulturno in znanstveno društvo. Njeno ustanovitev je literarni zgodovinar dr. Ivan Prijatelj označil kot "najvažnejši dogodek v slovenskem literarno-društvenem življenju šestdesetih let preteklega stoletja." Slovenska matica je bila ustanovljena sredi aprila leta 1864 z namenom - tako je zapisano v prvih društvenih pravilih - "skrbeti po svoji moči, da bi se širilo izobraževanje slovenskega naroda in da bi se torej podpiralo slovensko slovstvo".

Ti smotri so Matico v začetkih organizirane izdajateljske dejavnosti na Slovenskem postavile v vidno ospredje. Postala je prva založnica znanstvenih, predvsem izobraževalnih namenjenih knjig, z njenim delovanjem pa so se odprle tudi boljše možnosti za izdajanje izbranih leposlovnih in prevodnih del. Kako dragoceno ter v narodnostnem in kulturnem pogledu izjemno poslanstvo je opravila Slovenska matica v 125 letih svojega bogatega delovanja, je slovenski javnosti že dolgo dovolj znano. V zadnjih desetletjih se je skladno z družbenim in kulturnim razvojem število založb v maticini domovini precej povečalo, tako je književno izdajateljstvo doživljalo raznolika zanimanja in malodane komaj pregleden obseg. Danes je spričo težkega materialnega položaja založniških hiš v Sloveniji precej drugačna podoba kot pred dvema ali tremi desetletji. Tako tudi Slovenska matica, dosledna svojemu ustanovitvenemu načelu kritičnega izbora književnih del, v konkurenčnem boju z ostalimi slovenskimi založbami ob vedno večji zahtevnosti izobraženstva, nima lahkega stališča. Ne zadostuje sklicevanje na njene zgodovinske zasluge, tako rekoč vsak dan je potrebno dokazovati svojo tvorno moč in sodobnim potrebam prilagojeno književno izdajateljstvo. Matica je bila in ostala do današnjih dni "živo telo", ena od značilnih sestavin slovenskega žitja in bitja. Njeni zgodovinski tokovi ne razkrivajo zgolj podob njenih snovalcev - predsednikov, urednikov in pahljače znamenitih slovenskih pisateljskih imen - marveč tudi naroda, ki mu je zvesto služila okroglih 125 let. Torej ne more biti dvoma, da je Slovenska matica del narodove zgodovine, zlasti pa del zgodovine slovenske kulture in literature.

Ob kronološkem pregledu najpomembnejših dogodkov v 125-letni

zgodovini Slovenske matice se ob paleti dramatičnih stisk pozornemu bralcu razodevajo tudi trenutki njenih zvezdnih dejanj. V mislih imamo kapitalne tiske, ki so pri Matici izšli po prvi svetovni vojni. Omenimo naj le znamenito zbirko Štrekljevih Slovenskih narodnih pesmi, delo Izidorja Cankarja Zgodovina likovne umetnosti v Zahodni Evropi, Kidričovo Zgodovino slovenskega slovstva od začetkov do Zoisove smrti, Kosovo Zgodovino Slovencev do 15. stoletja, Melikovo Slovenijo v petih knjigah, Vilfanovo Pravno zgodovino Slovencev, Koblarjevo Slovensko dramatiko ter prevode velikih beletrističnih del, kot so Vojna in mir, Don Kihot in mnogi drugi. Če pa pogledamo v maticino zgodovino sto let nazaj, opazimo, da je bilo prvih petnajst let njenega delovanja pravzaprav uvod v resnično kulturno delo med Slovenci sedemdesetih in osemdesetih let preteklega stoletja. Tako leta 1880 zasledimo v maticinih spisih slovitega slovenskega zgodovinarja, našega primorskega rojaka Simona Rutarja, že prej pa pisatelja Frana Erjavca z značilnim spisom Iz potne torbe. Na drugi strani se s Cigaletovo Terminologijo iz leta 1879 pokažejo v knjižnem načrtu Slovenske matice prvi znanilci izdaje znanstvenega dela v slovenščini.

Leta 1900 se literarnemu krogu pri Matici pridruži naš največji pisatelj in dramatik Ivan Cankar, pozneje tudi Milan Pugelj, v letih 1910-1922 tudi tajnik Matice. Takrat so pri Matici izšla nekatera najlepša Cankarjeva dela: Tujci, Na klancu, Življenje in smrt Petra Novljana, Martin Kačur ter Novo življenje. K srečnim dejanjem v zgodovini Slovenske matice sodijo tudi izidi del znanih slovenskih realistov pred drugo svetovno vojno. Pri njej so tedaj izdajali svoje knjige Miško Kranjec, France Bevk, Anton Ingolič, Igo Gruden, Bratko Kreft, Tone Seliškar in drugi. Med obema vojnama in še pozneje, je Matici predsedoval Dragotin Lončar, zadnja leta jo je vodil ugledni slovenski zgodovinar in letošnji Kidričev nagradenec, univ. prof. dr. Bogo Grafenauer, zdaj pa je predsednik Matice in odgovorni urednik njenih knjižnih izdaj Primož Simoniti.

Silovit razmah na domala vseh področjih svojega delovanja, pravzaprav svojo "drugo pomlad", je Slovenska matica doživela po zadnji vojni, začel jo je leta, ko ji je predsedoval zgodovinar prof. dr. Anton Melik. Med njegovim šestnajstletnim predsednikovanjem so izšla nekatera temeljna knjižna dela, od že omenjene Zgodovine slovenskega slovstva prek zbor-

nika razprav Kmečki upori in slovenski umetnosti, Gamsove monografije o Slovenskem krasu, Vrišarjevega Baročnega kiparstva v osrednji Sloveniji, Literarnozgodovinskih spisov Ivana Grafenauerja, Cevčevega Kiparstva na Slovenskem med gotiko in barokom ter Simonitijevega Humanizma na Slovenskem in slovenskih humanistih do srede 16. stoletja do Gaspanovega in Slodnjakovega Cvetnika slovenske vezane besede v dveh delih.

Slovenska matica je bila več desetletij osrednja slovenska kulturna ustanova in ena najpomembnejših knjižnih založb na Slovenskem. V nacionalnem kulturnem vrhu ostaja tudi danes. Ob njeni 125-letnici pa se vendarle zastavlja vprašanje, kakšno je bilo njeno razmerje do izvirnega slovenskega leposlovja, ali bolje, kako je v okviru

svojih duhovnih in materialnih možnosti pospeševala njen razvoj in razcvet? Priznati moramo, da je bil njen delež pri ustvarjanju izvirnega slovenskega leposlovja precejšen, če ga merimo po številu del, a tudi vreden priznanja, če ga presojamo po njegovi vrednosti. S tem spoznanjem so povezane tudi sedanje izdajateljske težnje Slovenske matice, naravnane k delom, ki imajo pomemben družbeni in kolikor mogoče trajen kulturni pomen za slovenstvo.

Ko želi Slovenska matica ob letošnji 125. obletnici svojega delovanja spoštovati duha bogatih izročil, se s tem noče zapirati pred vsem, kar prinaša zadnje desetletje 20. stoletja. Kot osrednje slovensko književno, kulturno in znanstveno društvo, ki bo še na-

prej izdajalo leposlovna, znanstvena in poljudnoznanstvena dela splošnega kulturnega pomena, želi Matica povezovati vsa živa vprašanja slovenske preteklosti, sodobnosti in prihodnosti. Njeno številno članstvo, ki razveseljuje narašča iz leta v leto, je prepričano, da lahko samo trdo in vztrajno delo zagotovi slovenski kulturi in slovenstvu sploh ustrezno mesto med drugimi narodi in njihovimi kulturami. V tem pogledu je poslanstvo najstarejše književne, kulturne in znanstvene društva na slovenskih tleh vredno toliko večje pozornosti, ob častitljivem jubileju pa nedvomno zasluži najvišje javno priznanje in čestitke za opravljeno kulturno delo v korist svojega naroda.

IVAN VIRNIK

SSG z Lepo Vido v Novi Sad

Prihodnji teden se bo v Novem Sadu začelo tradicionalno Sterljevo pozorje, na katerem bo nastopilo tudi SSG s Cankarjevo Lepo Vido. To bo letos tudi edini slovenski nastop na tem najpomembnejšem jugoslovanskem gledališkem festivalu

(Foto Krizmančić)

Po sinočnjem izenačenju v povratni finalni tekmi v Stuttgartu Napoli zasluženno osvojil pokal UEFA

Stuttgart - Napoli 3:3 (1:2)
STRELCI: v 19. min. Alemao (N), v 27. min. Klinsmann (S), v 39. min. Ferrara (N), v 62. min. Careca (N), v 78. min. O. Schmaeler De Napoli (N), v 90. min. O. Schmaeler (S).

STUTTGART: Immel, Schaefer, Schroeder, Katanec, Hartmann, L. N. Schmaeler, Algoewere, Walter (v 78. min. O. Schmaeler), Klinsmann, Sigurvinnson, Gaudino.

NAPOLI: Giuliani, Ferrara, Francini, Corradini, Alemao (v 31. min. Carannante), Renica, Fusi, De Napoli, Careca (v 70. min. Bigliardi), Maradona, Carnevale.

SODNIK: Arminio Sanchez (Šp.). KOTI: 6:2 za Stuttgart. GLEDALCEV: 64 tisoč.

STUTTGART — Napoli je v svoji zgodovini prvič osvojil enega od prestižnih evropskih pokalov. Sinoči je namreč v povratni finalni tekmi za pokal UEFA izenačil z zahodnonemškim Stuttgartom, kar mu je seveda zadostovalo za končno slavlje, potem ko je v prvi tekmi v Neaplju premagal nasprotnike z 2:1.

Sinočnja tekma je bila zelo lepa, takoj pa je treba poudariti, da je bila tudi zelo korektna, čeprav trda in moška. "Besedna vigilija" je namreč napovedovala pravo "vojno", vendar pa je to bila le taktika obeh trenerjev in

igralcev. Tudi gledalci (skoraj polovica so bili izseljenci iz Neaplja), so bili zelo korektni, saj so na koncu celo zahodnonemški navijači ploskali Napoliju, ki je zasluženno osvojil pokal UEFA.

Že na začetku tekme so domačini silovito potegnili, vendar se Maradona in tovariši niso zaprli v obrambo in branili izid, ker tega pač ne znajo počenjati. Obratno, prav v enem od še kar običajnih protinapadov je Napoli tudi povedel. Maradona je lepo podal Alemau, ki je streljal proti vratom, vratar pa je slabo posegel in žoga se mu je izmuznila v gol. Lep zadetek je z glavo po akciji s kota dosegel novi Interjev nakup Klinsmann, ki je bil sploh pravi trn v peti za Napolijevo obrambo, za Napoli pa je spet povedel branilec Ferrara, ki je presenetil vso nasprotnikovo obrambo.

V drugem delu igre so domačini ostro pritislili, vendar brez pravih idej in ostrine, tako da je Napoli iz protinapada dosegel še tretji gol s Careco. Tekma je bila takrat končana. Stuttgart se mora za izenačenje zahvaliti izključno De Napoliju, ki je najprej dosegel avtogol, nato pa je natančno podal O. Shmaelerju, ki je z lahkoto premagal Giulianija. V vrstah Napolja so se najbolj izkazali Careca, Fusi in Carnevale, pri Stuttgartu pa Klin-smann, Gaudino in Shroeder.

Zmagi Danske in Romunije

KOPENHAGEN, BUKAREŠTA — Včeraj sta bili na sporedu dve kvalifikacijski tekmi za SP (skupina 1). V Bukarešti je Romunija, ki uvršča večino igralcev ekipe Steaue, premagala Bolgarijo z 1:0 (zadetek je v 35. min. dosegel Popescu), v Kopenhagenu pa je Danska gladko premagala Grčijo s 7:1 (2:1). Les-tvica skupine je sledeča: Romunija 7 točk (iz štirih tekem), Danska 6 (4), Grčija 2 (4), Bolga-rija 1 (4).

Mlada Italija premagala Španijo

NOVARA — Mlada italijanska reprezen-tanca under 21 je v prijateljskem srečanju z 1:0 premagala Španijo. Odločujoči zadetek je dosegel Simone v 47. minuti.

Mnogo izključenih v A ligi

MILAN — Disciplinska komisija italijan-ske nogometne zveze je za dve koli izključila Matteia (Fiorentina), Prytza (Atalanta) in To-desca (Como), za eno pa Mullerja (Torino), Gerolina (Roma), Piolija in Soldaja (Verona), Bertija (Inter), Dungo (Fiorentina), Cusina in Luppija (Bologna), De Agostinija (Juventus), Greca in Pisciedo (Lazio), Lucarellija (Pisa) in Marchegianija (Pescara).

Na teniškem prvenstvu Italije Oba Jugoslovana izločena

RIM — Zaradi dežja se je tretji dan na mednarodnem teniškem prvenstvu Italije pričel s štiriurno zamudo, tako da so večino tekem odigrali zvečer, predvidevajo pa, da ne bo zamud.

Nosilec prve skupine, Šved Mats Wilander, ki je v prvem kolu zmagal z veliko muko, je včeraj dal najslabšemu od trojice Sanchezov Javieru pravo lekcijo, čeprav je tudi tokrat izgubil uvodni niz. Za presenečenje je poskrbel Španec Arrese, ki je odpravil nosilca pete skupine, Kricksteina. Nargiso je v samih 75 minuath dobil italijanski derbi s Pistolesijem, mladi jugoslovanski up Goran Ivanišević pa je od drugega niza dalje okusil moč servisov Camporeseja in predčasno končal svojo pot. Izločen je bil tudi drugi Jugos-lovan, Orešar, premagal pa ga je American Courier.

POPOLDANSKI IZIDI DRUGEGA KOLA: Wilander (Šve.) - J. Sanchez (Šp.) 4:6, 6:4, 6:3; Berger (ZDA) - Filippini (Urug.) 7:5, 6:3; Arrese (Šp.) - Krickstein (ZDA) 6:4, 7:5; Laval-le (Meh.) - Luna (Šp.) 6:3, 3:6, 6:3; Courier (ZDA) - Orešar (Jug.) 6:4, 6:1; Cahill (ZDA) - Strelba (ČSSR) 6:3, 2:6, 6:2; Perez Roldan (Arg.) - Potier (Fr.) 7:6, 6:4; Camporese (It.) - Ivanišević (Jug.) 5:7, 6:4, 6:2; Connors (ZDA) - Cierro (It.) 6:7, 6:2, 6:3; Nargiso (It.) - Pistolesi (It.) 6:2, 6:1; Yzaga (Peru) - Nyissen (Niz.) 6:2, 6:2; Koevermans (Niz.) - Clerc (Arg.) 6:3, 6:1; Bruguera (Šp.) - Novaček (ČSSR) 2:6, 6:4, 6:3; Mancini (Arg.) - Duncan (ZDA) 6:2, 6:1.

Univerziada v Duisburgu

DUISBURG — Po odpovedi mesta Sao Paolo bo letošnja Univerziade (od 22. do 30. avgusta) v zahodnonemškem mestu Duisburg. Na sporedu bodo samo štiri panoge: atletika, sabljanje, košarka in veslanje.

Na 1. maju zadnji boji 5. nogometnega turnirja za osnovne šole

Zaključek letos v mestu

S finalnimi tekmami na stadionu 1. maj v Trstu se je včeraj popoldne končal 5. nogometni turnir za osnovnošolce, ki ga prireja nogometna komisija pri ZSSDI. Letošnje izvedbe se je med cici-bani udeležilo sedem ekip, med začetni-ki osem, novost turnirja pa je bila v tem, da so nastopile tudi tri ekipe deklet (Do-lina, Opčine in Sv. Ivan), te so bile sicer nižje srednješolske.

Ob več kot zadovoljivi udeležbi je tre-ba poudariti, da se tudi kakovost turnirja iz leta v leto izboljšuje (to sicer velja predvsem za finalne tekme), kar potrjuje, da nekatera naša nogometna društva (Bor, Breg, Primorje in Zarja) namenjajo najmlajšim zdaj veliko več pozornosti. Tudi izbira igrišča za finalna srečanja ni bila naključna, saj je to prvič, da se med-šolski nogometni turnir zaključuje v mestu samem, kjer doslej slovenski no-gomet ni imel možnosti, da se uveljavi.

Po tekmah je bilo na odprtem košar-karskem igrišču nagrajevanje, otrokom, spremljevalcem in staršem pa je sprego-ovoril načelnik komisije pri ZSSDI Boris Gombač ter se predvsem zahvalil vsem, ki so omogočili brezhiben potek tudi te izvedbe.

CICIBANI (1., 2. in 3. razred)
FINALE ZA 3. MESTO
Boljunec - Opčine, Padriče, Gropada 1:1, 4:2 po sedemetrovkah
STRELCA: Čurman in Jan Gregori.
STRELCI SEDEMETROVK: Čurman, D. Sancin in Ota (vsi Boljunec); Vattovani (Opčine, Gropada).

BOLJUNEC: Romano, Mauri, De Mar-chi, Zobec, Ota, Sancin, Čurman, D. San-cin, Glavina.

OPČINE, PADRIČE, GROPAD: Jaš, Jan in Damjan Gregori, Sorini, Stoper, Sossi, Žagar, Vattovani.

FINALE ZA 1. MESTO
Bazovica, Katinara, Pešek - Salež, Zgonik, Križ, Barkovlje 1:0 (1:0)
STRELEC: Kariš.
BAZOVICA, KATINARA, PESEK: Zot-tich, Ugričič, Križmančič, Primosi, Kariš, Longo, Verce, Babuder.

SALEŽ, ZGONIK, KRIŽ, BARKOVLJE: Budin, Paoletic, Kafol, Grilanc, Germani, Batti, Škerel, Simoneta, Ostrouška.

ZAČETNIKI (4. in 5. razred)
FINALE ZA 3. MESTO
Rojan, Sv. Ana - Dolina 6:2
STRELCI: Furlani (5) in Kozman (oba Rojan, Sv. Ana), Čuk in Stoch (oba Doli-na).

ROJAN, SV. ANA: Štokelj, Čok, Debe-lis, Domio, Smotlak, Kozman, Omari, Furlani.

DOLINA: Kuzmič, Lovriha, Čuk, Stoch, Kocjančič, Martini, Bandi, Jercog.

FINALE ZA 1. MESTO
Šempolaj, Slivno, Repentabor - Prosek, Repentabor 3:1 (2:0)
STRELCI: Carli, Paulina in Lovrečič (vsi Šempolaj, Slivno, Repentabor), Brai-ni (Prosek, Repentabor).

ŠEMPOLAJ, SLIVNO, REPENTABOR: Albert Rebula, Kosma, Šušteršič, Carli, Semec, Paulina, Aljoša Rebula, Kafol, Ja-godic, Turk.

PROSEK, REPENTABOR: Husu, Mu-lič, Škabar, Braini, Pertot, Starc, Krt, Ru-pel.

DEKLETA
FINALE ZA 1. MESTO
Dolina - Sv. Ivan 0:0
5:4 po sedemetrovkah
DOLINA: Hervat, Kosmač, Laurica, Mauri, Metlika, Bandi, Pettirosso.
SV. IVAN: Petra, Maria in Marina Kra-pež, Glavina, Marc, Mezgec, Mazziero, Metlika, Faimann.
To tekmo so odigrali v Bazovici.

(ak)

naši košarkarji v raznih ligah in turnirjih

DRŽAVNI KADETI

TOLAŽILNA SKUPINA

BREG - KONTOVEL 113:94 (64:46)
BREG: Schiulaz 4 (2:2), Pavlica 23 (9:9), Simonič 15 (6:9), Debeljuh 38 (6:7), Starec 7, Corva 6, Škabar 5 (1:4), Rudeš 2 (0:2), Gombač 4, Bandi 10 (2:2).

KONTOVEL: Ban 6 (0:2), Kralj 21 (4:8), Bizjak, Briščik 1 (1:8), Gulič 18 (0:6), Dani-eli 2, Rebula 34 (5:7), Vodopivec, Gregori 8, Budin 4.

3 TOČKE: Debeljuh 2, Starec, Simonič, Kralj, Rebula 1.

Tudi povratni slovenski derbi se je za-ključil v prid Brežanov. Domačini so za-čeli izredno motivirano in takoj prevzeli pobudo v svoje roke. Gostje so sicer ig-rali dobro, a proti domačinom, ki so go-tovo odigrali najboljšo letošnjo tekmo, nič niso mogli. Škabar in Bandi sta kon-čno pokazala kaj znata, "mitraljez" Debe-ljuh je igral kot običajno. Sicer je za us-peh treba pohvaliti vso ekipo. Kontovelci so takoj izgubili Gregorija zaradi pe-tih osebnih napak, v nadaljevanju pa sta le odlična Rebula in Kralj skušala spre-meniti izid v svojo korist. (Andrej Pavli-ca)

1. MOŠKA DIVIZIJA

SKUPINA C

BARCOLANA A - KONTOVEL 109:84 (45:40)

KONTOVEL: Nabergoj 5 (1:5), Pertot 6 (2:4), Kneipp 17 (1:2), Cingerla 4 (1:2), Cu-

nja, Bogatec (0:2), Starc 3 (1:3), Emili 23 (3:5), Versa 26 (6:9).

TRI TOČKE: Kneipp 2, Cingerla 1. PM: 16:32. ON: 30. PON: Nabergoj (36), Pertot (36), Versa (37).

Po dveh zaporednih zmagah so Kontovelci doživeli najhujši letošnji poraz pro-ti povprečni Barcolani. Po izenačenem prvem polčasu so naši še v 25. min. zaos-tajali le za 3 točke. V naslednjih akcijah pa so morali zaradi poškodb oziroma pe-tih osebnih napak predčasno na klop kar štirje igralci Kontovelove prve peterke. Nasprotnik je imel tako prosto pot do nepričakovane visoke zmage. Tokrat sta omembe vredna Versa ter Kneipp. (An-drej)

BOR INDULES - DLF 82:89 (40:52)
BOR: Filipčič 6 (2:4), Korošič 2, Posse-ga 22 (1:5), Bajc 17 (1:1), Baitz 9 (1:2), Brus 6, Tomšič 15 (5:7), Križmančič, Pregarc 5 (0:2), Corbatti.

TRI TOČKE: Pregarc in Possega po 1. Borovi naraščajniki so proti veteranom Ferrovitaria potegnili krajši konec, ven-dar so z igro zadovolili, zlasti v drugem polčasu, ko so bili boljši od nasprotnika. V prvem delu tekme so borovci plačali predvsem svojo neizkušенost, kar so »že-lezničarji« izkoristili, da so prešli v vod-stvo. Po odmoru so Tržačanom nekoliko pošle moči in naši so delno nadoknadili zaostanek, več pa niso zmogli tudi zaradi razlike v višini in "večje specifične teže" tekmecev. Vsi Borovi igralci so dobili

priložnost za daljši čas igranja in vsi so dobro opravili svojo nalogo. (Cancia)

Pionirski festival Slovenije ZSŠDI zadovoljilo

Na polfinalu Pionirskega festivala Slo-venije v Novem mestu je združena ekipa mlajših pionirjev ZSŠDI kljub dvema po-razoma s prikazano igro zadovoljila. V prvi tekmi so se naši pomerili s Kranjem in tesno izgubili, čeprav so bili večji del tekme boljši nasprotnik. S to zmago so si Kranjčani zagotovili vstop v finale, po-tem ko so v prvi tekmi proti pričakova-nju premagali domačine. V popoldan-skem srečanju s peterko Novega mesta je trener Kovatič dal možnost igranja vsem nastopajočim, ki so proti fizično močnejšemu in višjemu nasprotniku ig-rali povsem suvereno.

KRANJ - ZSŠDI 44:40
ZSŠDI: Spadoni, Koren, Vatta 7 (1:1), Jogan 11 (1:4), Križman 2, Gobbo, Emili 10 (0:2), Gregorič 2, Klabjan, Mingot, Žer-jal 5 (1:2).

NOVO MESTO - ZSŠDI 62:52
ZSŠDI: Spadoni 9 (7:9), Koren, Vatta 9 (1:2), Jogan 10 (1:2), Križman 1 (1:2), Gob-bo 2 (1:3), Emili 16 (2:6), Gregorič, Klab-jan, Mingot 4 (0:2), Žerjal.

KONČNI VRSTNI RED: 1. Kranj, 2. Novo Mesto, 3. ZSŠDI. (Vato)

TURINIR PRVI KOŠI

BOR - DON BOSCO 23:54
BOR: Štokelj 7, Štefančič 17, Zupin, Sulli, Pegan, Florian, Zibera 4, Segina, Strani.

Borovci so končno v popolni postavi odigrali svojo najboljšo letošnjo tekmo. Kljub porazu so pokazali dober napre-dek. Izkušenejši nasprotniki so po zelo izenačenem začetku prešli v vodstvo in polagoma prednost vse bolj višali. Treba je pohvaliti vso ekipo za napredek, ki ga je dokazala.

MINIBASKET

BOR: Stefančič 12, Pegan, Štokelj 4, Zi-berna 2, Florian, Sulli.

Mladi igralci minibasketa so imeli ve-liko težav proti zelo agresivnemu na-sprotniku, ki je uspešno zaustavljaj vsa-ko prvo akcijo. Po zelo neuspešni tretji četrtini (22:6) so se plavi zbrali in šele v zadnji četrtini igrali kot znajo. (Borut)

Na raznih teniških turnirjih

Gajevci s spremenljivo srečo

Gajevci so v preteklih dneh nastopi-li v okviru raznih tekmovalj. Člani so v okviru italijanskega pokala na do-mačih igriščih slavili zmago proti eki-pi San Marco iz Ribiškega naselja. Brez težav so se uveljavili v vseh sre-čanjih posameznikov, dež pa je ob že zagotovljenem rezultatu prekinil igre dvojic.

POSAMEZNI IZIDI: Gomizelj - Zon-chi 6:1, 6:0; Prelec - Persi B. 6:0, 6:2; Corbo - Persi G. 6:3, 6:2; Coretti - Peli-cetti 6:2, 6:3.

Drugače pa je bilo z ekipama v kon-kurenci "over 35" in "under 12". Prva je v postavi Dušan Mauri in Edi Da-neu gostovala v Pordenonu, kjer je klonila domačinom. V okviru tekmo-vanja "Baby Davis" pa je B ekipa Gaje v postavi Erika Race, Fabio Germani in Vasja Vavpetič kljub borbenosti predala zmago gostiteljem teniškega kljuba Terzo D'Aquileia.

Člani postave "under 12" so v sobo-to zaključili deželni turnir v Gradežu. Najdlje sta se prebila Aleš Plesničar, ki je zasedel dobro 3. mesto, potem ko je v polfinalu zgubil proti Goricanu Aleksandru Pausij, in še zlasti njegov brat Borut, ki je končno osvojil svoj prvi važnejši turnir po lepem srečanju s Pausijem, katerega je odparvil z re-zultatom 6:7, 6:2, 6:1. Po teh srečanjih se je Borut Plesničar v nedeljo podal v Forte Dei Marmi v Toskano, kjer je nastopil na državnem turnirju. Tam pa se ni najbolje odrezal in je izgubil že v prvem kolu. Ostali najmlajši gajevci pa so nastopili na turnirju v Ronkah. Po prvem kolu je ostal v konkurenci le še Aleš Plesničar. (alma)

Simonetova in Bersanova

Naši pingpongašici na zveznih pripravah

Mladi namiznoteniški igralki Biser-ka Simoneta (Kras Globtrade) in Ana Bersan (Bor Farco) sta bili povabljeni na desetdnevni poletni zbor desetih najbolj perspektivnih italijanskih ig-ralk v kategoriji naraščajnic. Zbor bo od 1. do 10. julija v Cesenatico. To je nedvomno pomembno priznanje za ig-ralki, obe društvu in trenerja Šerčerja in Filipasa, hkrati pa potrditev, da se pri nas pojavlja nov rod zelo obeta-vnih namiznoteniških igralk, saj lahko rečemo, da Simonetova in Bersanova sicer predstavljata vrh tega rodu, a ni-sta osamljeni.

Zamejsko balinarsko prvenstvo

Kras premočno vodi

Tretje kolo zimskega zamejskega balinarskega prvenstva nam je že po-streglo s prvimi velikimi presenečenji. V prvi vrsti izstopa gladek poraz za-mejskih prvakov, igralcev Sokola, ki v ponedeljek Zarji res niso mogli do ži-vega. Že ta rezultat jasno priča, da je vsaka ekipa v letošnjem prvenstvu zmožna postaviti na glavo vsakršno predvidevanje in utegne favorite vsa-ko podcenjevanje sicer na papirju boljšega nasprotnika drago stati. Kot nalašč pa sta ostala dva kandidata za letošnji naslov na najboljši način izko-ristila spodrsrljaj Sokola, saj je Danica v treh srečanjih prepustila Gaji le 12 točk, še veliko bolj pa preseneča ce-lotni izkupiček Krasa, ki je gostoval pri repenskih sosedih in se s tem iz-

datnim uspehom povzpел na sam vrh lestvice. Sicer Krasov položaj na raz-predelnici ne predstavlja nobene no-vosti, ker smo itak vajeni videti Zgo-ničane večji del prvenstva pred vsemi. V ključnih momentih pa jim ponavadi zmanjka sape. Miheliča in tovariše so očitno tokrat izdale vremenske okoliš-čine, saj je bilo med srečanjem z Zarjo na bazovskih stezah hladno, povrhu pa je pihala nevšečna burja. Kljub temu sta imeli ekipi enake pogoje, zato res ne gre jemati domačinom ni-kakršnih zaslug pri opravljenem pod-vigu. Igralci Kršakega doma si brez dvoma tako pekočega poraza proti Krasu res niso zaslužili. Po nezadr-znem pohodu gostujoče četverke, pro-ti kateri v dosedanjih treh zmagovitih nastopih niso nasprotniki zdržali več kot trideset ure, sta bili na vrsti dvoji-ci. Po bledi igri, predvsem obeh bli-žalcev, niso domačini v predzadnjem lučaju izkoristili na stežaj odprti vrat k zmagi in so hudo napako plačali s porazom.

IZIDI 3. KOLA: Polet - Nabrežina 2:1 (11:4, 11:4, 2:11); Kraški dom - Kras 0:3 (7:11, 9:11, 4:11); Danica - Gaja 3:0 (11:0, 11:7, 11:5); Zarja - Sokol 3:0 (11:8, 11:7, 11:7); prost je bil Mak.

LESTVICA: Kras 7, Danica 6, Sokol, Polet in Zarja 5, Gaja in Kraški dom 3, Nabrežina 2, Mak brez točk.

PRIHODNJE KOLO (danes): na Vrhju ob 19.30 Mak - Danica; v Zgoni-ku ob 19.00 Kras - Sokol; na Opčinah ob 19.00 Polet - Zarja; na Padričah ob 19.00 Gaja - Nabrežina; prost bo Kraš-ki dom. (Z.S.)

V zaostalih nogometnih tekmah

Pri borovcih peša skupna igra

CICIBANI

Poprvenstvo

CAMPANELLE - BOR 4:2
STRELCI za Bor: Lorenzi in Kariž
BOR: Gregori, Omari (Bergagna), Lorenzi, Furlanič, Kariž (Tence), Furla-ni, Brazzani.

BOR - S. LUIGI VIVAI BUSA 0:0
BOR: Gregori, Lorenzi, Bergagna (Omari), Ban, Kariž (Tence), Furlani, Brazzani in Carbonini.

V prvi tekmi zlasti po zaključku pr-vega polčasa, ni bilo sploh razumeti, kako se je kaj takega lahko zgodilo. Naši malčki so trikrat navno zgredi-li v obrambi in se nenadoma znašli s tre-mi goli zaostanka. Zgledalo je, da se bo nadaljevala bleda predstava z za-dnjega nastopa. Toda v drugem delu srečanja, ko je trener Ražem spre-me-nil vlogo nekaterim igralcem, se je igra vidno izboljšala in vse je dalo slu-titi, da končni rezultat še ni odločen. Četrti gol nasprotnika pa je vse nade-ljnje upe pokopal in tekma se je za-ključila pri rezultatu 4:2.

V drugi zaostali tekmi smo opazili boljšo organizacijo v obrambi, toda za-ključevanje napadov je bilo popolno-ma neučinkovito. Srečaje se je konča-lo z izidom 0:0, vendar smo še vedno prepričani, da naši lahko bolje igrajo. Njihova šibkost je v skupni igri, ki je le deloma prihajala do izraza. Naši morajo doseči večjo kontinuiteto in jasnejša izhodišča pri reševanju posa-meznih struktur, ki se izmenično po-javljajo na terenu. Upajmo, da bo tudi ta pomanjkljivost kmalu mimo. (V.D.)

Športno združenje

1963

dom

GORICA

Gorica

vabi na

PROSLAVO

OB 25-LETNICI

ŠPORTNEGA

ZDRUŽENJA DOM

Program: nastop članic ritmične skupine in orodnih telovadcev, priložnostni govori, predstavitev knjige Vilija Prinčiča o četrstoletnem delovanju društva, zgodovinski pregled v sliki in besedi, podeljevanje priznanj, družabno srečanje.

Jutri, 19. maja, ob 20. uri v Kulturnem domu v Gorici.

KULTURNI DOM

GORICA

Farsa se nadaljuje

Odločitev verjetno čez nekaj dni

Rimska farsa o usodi Jadrana v play offu se nadaljuje. Včeraj so nam na košarkarski federaciji v Rimu povedali, da je pristojna sodniška komisija že v torek zvečer odbila priziv Oderza, vendar še niso objavili utemeljitve. Oderzo je na to odločitev vložil priziv, o katerem pa bo odločalo zvezno sodišče, po trditvah »gospodov v Rimu« verjetno šele prihodnji teden, če pač lahko verjamemo tistim, katerih odgovori kot »telefonirajte čez kako uro«, »še vedno zasedajo« ali »oglasite se jutri« ipd. so že običaj. Vse kaže torej, da ta konec tedna ne bodo odigrali prveh tekem play offa za prestop v B-1 ligo, vprašanje pa je, kdaj jih sploh bodo. Rimski mlini, kot trdi senator Spetič, meljejo počasi...

V organizaciji KK Adria Resim V nedeljo Pokal Lonjerja

Kolesarji lonjerskega kluba Adria Resim se zavzeto pripravljajo za nedeljski nastop na domači dirki za 23. Pokal Lonjerja, ki bo startala ob 10.30 v Lonjerju, se odvijala na krožni stezi v dolinski občini in zaključila po 5-kilometrskem vzponu iz Boljunca do Lonjerja. V zadnjih tednih so tako dosegli vrsto uspehov, najprej na dirki na kronometer iz Trsta do Sesslana, kjer je bil Leniša v svoji kategoriji tretji, Kunaver sedmi, Hafner prepričljivo prvi v starejši kategoriji, Sneider pa v isti kategoriji osmi. Istega dne je Janez Zakotnik na Bledu prepričljivo zmagal na krožni dirki okrog Jezera. Ta konec tedna pa so lonjerski predstavniki nastopali tudi na dveh frontah in sicer na krožni dirki v Kopru, kjer so zadovoljili, in pa na dvodnevni etapni dirki v Pordenonu, kjer je Hafner zmagal na drugi etapi na kronometer, v skupni razvrstitvi pa je zasedel odlično tretje mesto. (R. Pečar)

Na tekmovalju v Ljubljani Domovci solidni

Na nedavnem republiškem tekmovalju v preskokih s prožnim platnom, ki so ga pripravili v Ljubljani, so sodelovali tudi predstavniki Domove sekcije za orodno telovadbo. Rezultati, ki so jih naši predstavniki dosegli, so vsekakor dobri, saj je bila konkurenca dokaj številna in kakovostna.

Med najmlajšimi je ekipa Doma zasedla 6. mesto v konkurenci 19 postav. Med posamezniki pa so naši telovadci dosegli naslednje uvrstitve: 4. Erik Blažič, 11. Matjaž Klemše, 25. Matija Pipan, 26. Boris Prinčič, 33. Andrej Rosano, 34. Luka Brešan. Med naraščalniki je v konkurenci 53 telovadcev Matije Makuc zasedel 18. mesto. V kategoriji mladincev je Maksim Šuligoj bil 7., Maurizio Gugliatti 14. in Ivan Pipan 15.

Na prestop v 1. amatersko nogometno ligo Juventusina čakala kar 27 let

Trinajst zmag, enajst remijev in šest porazov. To je v strnjeni obliki tekmovalni potek štandreške Juventine v komaj končani sezoni, v kateri si je po 37 letih ponovno zagotovila napredovanje v 1. amatersko ligo. Štandrežci so namreč podoben uspeh uresničili že v sezoni 1950-51, ko so osvojili prvenstvo 1. divizije in napredovali v deželno promocijsko ligo, ki naj bi odgovarjala današnji 1. AL. V tej ligi je Juventusina ostala štiri sezone, eno leto je igrala v nižji kategoriji, ponovno zmagala in spet za pet sezon igrala v deželni promocijski ligi. Odtlej so Štandrežci nastopali le v 2. oziroma 3. amaterski ligi, torej več kot 27 let.

Kaj lahko rečemo o letošnjem prvenstvu Štandrežcev? Najprej to, da so si napredovanje zaslužili, saj so kot novinci v ligi nadigrali vse nasprotnike in z odličnim drugim delom prvenstva prešli v vodstvo in ga obdržali do konca, kljub zadnjima porazoma. Rekli smo, da si je Juventusina zagotovila napredovanje v drugem delu, ko je bila daleč najboljša ekipa. V zadnjih 15 srečanjih so Štandrežci zbrali kar 21 točk (v prvem delu 16). Delno slabši so bili Pro Romans (12), Villesse (10) in Piedimonte (14), ki so osvojili 19 točk. Vodilni iz prvega dela, San Nazario (22 točk), je v drugem delu zbral le 14 točk in to je tudi razlog, da so Tržačani, ki so imeli celo 7 točk prednosti pred Juventusino, tako klavarno zaključili prvenstvo. Kljub slabemu povratnemu delu pa je San Nazario do zadnjega imel možnost, da dohiti Juventusino. Ni mu uspelo.

Marjan Cingerli

Sicer so navijači Juventine na zadnjih dveh srečanjih doživeli marsikateri grenak trenutek. Po porazu z Mosso na domačih tleh je bilo treba pokazati kaj več v kraju San Giovanni al Natisone. Toda tudi tu Juventusini ni šlo od rok in čakati je morala na odločilni rezultat s Padrič.

Pot Štandrežcev v letošnjem prvenstvu se je začela dokaj slabo, saj so po 5. kolu bili na 12. mestu s 3 točkami, medtem ko je San Nazario že vodil z 9 točkami, skupaj s Caprivo (slednja bo odigrala dodatno tekmo za obstanek). Po 10. kolu je San Nazario še vedno bil na 1. mestu (15 točk), Juventusina pa je bila 10. z 9 točkami. Ob koncu prvega dela so se Štandrežci že prebili 5. mesto (16 točk), vodilni San Nazario pa jih je imel 22. Po 20 odigranih kolu je Juventusina že bila na 2. mestu (24 točk, 4 manj od Tržačanov. Po medsebojnem srečanju je štandreško moštvo v 25. kolu prešlo v vodstvo (32), drugi pa je bil San Nazario (31). Zadnja kola pa imamo še živopred očmi.

S tehničnega vidika so Štandrežci, dokler niso prešli v vodstvo, igrali dokaj dobro in formo samo stopnjevali. Serija zaporednih zmag v začetku povratnega dela je potrdila kakovost Juventine, ki je posebno na gostovanih beležila najboljše izide. Verjetno smo si najboljšo nogometno tekmo si

Paolo Travagin

ogledali na Baiaumontiju, proti San Nazario, ko so domači zmagali s 4:1.

Odtlej pa je kakovost štandreške igre začela pešati in vse kaže, da je zaradi vodstva na lestvici ekipa zgubila tisto jasnost in učinkovitost, ki smo ju bili vajeni. Po našem mnenju so Grionovi varovanci odločilno tekmo odigrali v Vilešu, ko so z 2:1 premagali Pro Romans in s tem, ob San Nazario, odpravili z najnevarnejšim nasprotnikom.

Ob takem uspehu je jasno, da si pohvalo zaslužijo vsi igralci, trener in ostali člani vodstva, kajti samo v timskem delu je moč. Ob tem pa bi radi omenili nekatere igralce, ki so zagotovili barvitost štandreške igre. V obrambi si vsekakor posebno pohvalo zaslužita »čistilec« Trevisan in levi branilec Travagin. Dobro je igral tudi Kerpan. Sredina igrišča je bila vsekakor domena kapetana Tabaja, katerega se je poznala izkušnost, ki si jo je nabral po tolikih letih v promocijskem prvenstvu. Ob njem bi omenili tudi Marjana Cingerlija, »kralja« levega krila, ter Tesolina, ki so ga marsikateri že v začetku prvenstva odpisali, marsikdaj pa se je izkazalo, da je bil odločilen. Povsem dobro je prvenstvo začel Bastiani, kasneje je delno popustil in ponovno dobro zaigral ob koncu, še posebno na srečanju proti Natisoneju, ko je bil gotovo najboljši na igrišču. Sicer pri tem bežnem pregledu ne gre pozabiti na »jollyja« Pazienteja, kakor tudi ne na »sprinterja« Del Negra, ki je zaradi vojaške obveznosti zapustil ekipo v drugem delu. Glede ostalih bi dejali, da so igrali spremenljivo. To velja za vratarja Molinarija, ki je bil včasih negotov, ter za skoraj vse igralce desnega krila (Chizzolini, Furlan, Scermino), ki so odigrali podrejeno vlogo v primerjavi s kolegi z leve strani, kjer se je v bistvu odvijala in razvijala igra Štandrežcev.

Za Juventusino je sedaj čas praznovanja in veselja. Kaj kmalu pa se bo za vodstvo začelo resno delo, priprava na prihodnjo sezono, ko bo štandreška ekipa prevzela od Primorja vlogo zastavonoše slovenskega nogometa v deželi.

RUDI PAVŠIČ

Tabaj (levo) in Trevisan

šport na primorskem - šport na primorskem

Nogometaši so tokrat blesteli

Primorske nogometne ekipe že dolgo niso iztržile takšnega izkupička kot konec prejšnjega tedna. Koper je na domačem igrišču spet zmagal, tokrat je bil njegova »žrtev« reški Orižent, rezultat pa je bil 3:1. Koprčani so na 4. mestu lestvice in s tem najbolje uvrščena slovenska ekipa v medrepublikiški ligi. Uspešna sta bila tudi oba člana slovenske lige. Novogoričani so preseletljivo visoko, kar s 3:0, zmagali v Mozirju, Izola pa je doma z 1:0 odpravila velenjski Rudar. Jadran Lama iz Dekanov po zmagi nad Jesenicami vztraja na 1. mestu lestvice območne slovenske lige in je še bližje velikemu cilju - uvrstitvi v 1. republiško ligo. V primorski ligi se pojavlja vse več nešportnega obnašanja, tako je bila tekma v Šempasu celo prekinjena. Vodi Dragonja pred Branikom.

Iztekata se tekmovalni v obeh slovenskih rokometnih ligah. Igralke ajdovskega Mlinotesta so z zmago nad Črnomljem potrdile naslov prvakinja, zmagala sta tudi oba primorska pred-

stavnik v moški ligi, Jadran in Ajdovščina.

Zadnje dni je bilo zelo živahno na koprskih športnih igriščih, saj so ob občinskem prazniku pripravili vrsto tekmovalnih in rekreativnih prireditev. V Postojni je bilo odprto prvenstvo Jugoslavije v lokostrelstvu, na katerem so primorski tekmovalci osvojili tri naslove prvakov, dve drugi in tri tretja mesta. Sezono so začeli tudi umetniški kotakarji, ki so imeli v Novi Gorici prvo letošnje mednarodno tekmovalje. Na kegljišču v Ajdovščini so pripravili tradicionalni turnir in domačin Turk je dosegel izreden uspeh z drugim mestom za svetovnim prvakom Urbancem. (DK)

Od 20. in 21. maja v Bolčovsu

Srečanje šahistov sosednjih dežel

IDRIJA — Prizadevni člani šahovske sekcije Slovenske športne zveze v

Celovcu se skupaj z domačini v Bilčovsu pri Celovcu skrbno pripravljajo na organizacijo 10. jubilejnega srečanja šahistov iz Pirana, Nove Gorice, Tolmina, Zveze slovenskih športnih društev v Italiji, Monoštra iz Porabja (Madžarska) in Slovenske športne zveze iz Celovca. Srečanje bo 20. in 21. t. m., sodelovale pa bodo 8-članske ekipe mest iz štirih sosednjih dežel, ki bodo turnir odigrale po Bergerjevem sistemu.

Na dosedanjih devetih srečanjih so imeli največ uspeha šahisti Pirana, ki so zbrali 197 točk, slede: Nova Gorica 178,5; SSZ - Celovec I. 147; ZSSDI - Trst 108; Tolmin 89; Monošter 45,5; Bekštejn 26; Eltendorf 18 in SSZ Celovec II. 2 točki.

Za najboljše ekipe je organizator SSZ Celovec pripravila pokale in spominske diplome. Tekmovalje šahistov v Bilčovsu bo nov prispevek k utrjevanju prijateljskih vezi med šahisti štirih sosednjih dežel.

(Silvo Kovač)

Sprememba pri vodstvu Mebla Imsa

R. Petejan novi trener

Rajko Petejan je novi trener odbojarske ekipe Meblo Imsa, ki je prejšnjo soboto sklenila prvenstvo C-2 lige. Petejan, ki je letos igral pri Olympii v C-1 ligi, bo nasledil Zvonka Broziča, ki je v zadnjih dveh sezonah vodil združeno ekipo.

Petejan je meblovcem dobro poznan, saj je do predlanske sezone igral za Val in veliko prispeval, da si je ekipa priborila mesto med državnimi ligi. Svoj odbojarski talent je pokazal tudi v letošnji sezoni pri Olympii, kjer je bil gotovo med najpomembnejšimi igralci.

S trenerskim delom je Rajko Petejan začel že ta teden in ga bo do konca meseca vodil skupaj z Brozičem. Sicer bo ob trenerstvu Petejan tudi igral in bo tako lahko kar na polju in še zlasti v delikatnih trenutkih posredoval svoje večletne izkušnje posredoval mlajšim soigralcem.

obvestila

ŠPORTNA ŠOLA TRST

obvešča, da se bo sklepni del letošnje osnovnošolske olimpijade začel v soboto, 20. t. m. ob 10. uri, učenci pa naj se zbere v mali dvorani Borovega športnega centra petnajst minut prej.

TPK SIRENA organizira naslednje JADRALNE TEČAJE: za otroke od 8. do 14. leta - 1. tečaj OPTIMIST od 15. do 26. junija 1989 in 2. tečaj OPTIMIST od 24. julija do 4. avgusta 1989; za mladince in odrasle SNIPE-FINN-420-FJ od 3. do 8. julija in WINDSURF od 17. do 22. julija 1989. Tajništvo je odprto vsako soboto od 14.30 do 17.30.

JK ČUPA obvešča, da bo društveno športno tajništvo na razpolago članom vsako soboto od 18.30 do 19.30. Obenem vabi vse člane, da se udeležijo delovne akcije za ureditev društvenega seveda, ki bo v soboto, 20. t. m., po 14. uri.

SK BRDINA vabi vse člane, da se udeležijo akcije za čiščenje Opčin. Akcija bo v nedeljo, 21. t. m. Vse informacije dobite pri odbornikih.

naše gore in ljudje - naše gore in ljudje - naše gore in ljudje - naše gore in ljudje

To poletje v organizaciji SPDT enotedenski pohod v Dolomite Brente

Slovensko planinsko društvo prireja tudi letos, kot že vrsto let od tiste ga daljnega pohoda iz Trsta na Triglav leta 1978 ob priliki praznovanja 200. letnice osvojitve tega slovenskega očaka, tradicionalni enotedenski poletni pohod. Tokrat se bodo planinci podali v prikupno in mogočno gorsko skupino Dolomiti del Brenta, pohod pa bo trajal od 26. avgusta do 2. septembra. Planinci, ki so zainteresirani za ta pohod, naj čimprej pomislijo, kako si bodo organizirali dopust, saj so vpisovanja že odprta (na sedežu ZSSDI, Ul. sv. Franciška 20/2. nad, tel. 767304), mesta na tem pohodu pa so omejena, saj je slednji avtobusni, organizatorji pa so seveda naročili le en avtobus. Vse informacije pri Angelu Kermecu (tel. 44016).

Pohoda se lahko udeležijo tudi alpinisti, ki bodo plezali po svoje, saj sta dolomitski skupini Brenta in Presanelle pravi raj za plezalce, ki se lahko spustijo v lažji, težji ali tudi najtežji plezariji. Program pa, katerega se bodo držali planinci, je sledeč.

Prvega dne, v soboto, 26. avgusta, se bodo udeleženci z avtobusom podali iz Trsta preko Trenta do Madonne di Campiglio ter še do kraja

Campo Carlo Magno. Od tu se bodo z žičnico podali na prelaz Grostè ter peš do koč Tuchtett na višini 2272 m. Hoje bo za uro in pol, tu pa bodo prenočili.

Naslednjega dne se bodo pohodniki podali od koč Tuchtett po zavarovani poti Sentiero Sasat do koč Alimonta in še po zavarovani poti Bochette ter mimo Campanile Alto in Campanile Basso do koč Pedretti - Tosa (2502 m), kjer bo prenočitev. Ta dan bo hoje po zavarovani poti za skupno 6.30 h.

V ponedeljek, 28.8., se bo pot začela od koč Pedretti - Tosa ter bo peljala planince po poti Brentari preko »Vedette della Tosa« do razgledišča »D'Ampiez« in po poti Ideale do koč »12 apostoli« na višini 2498 m. Tu bo prenočitev, ta dan pa bo pet ur hoje po zavarovani poti.

Naslednjega dne se bodo planinci spustili po stezi v dolino Valle D'Agola (tri ure hoje) do koč Vallesinella (Madonna di Campiglio). V koči bo postanek za kosilo. Kasneje bo ogled slapov Vallesinella, prenočitev pa bo v istoimenski koči. V sredo, 30.8., bo izlet k jezerom »Cinque laghi« ter ogled Madonne di Campiglio, nato bo povratek v koč Vallesinella, kjer bo prenočitev.

Naslednjega dne se bodo planinci odpeljali od koč Vallesinella proti

dolini Stavel do kraja Vellon. Od tam bodo krenili peš do koč Denza (tri ure hoje) na višini 2298 m, kjer bodo prenočili. Prvega septembra navsezgodaj se bodo napotili proti vrhu Presanelle (3558 m, 5 ali 6 ur hoje delno po ledeniku), nato pa bo še približno triurni povratek v koč Denza, kjer bo prenočitev. Naslednjega, zadnjega dne pohoda, se bodo spustili v dolino (dve uri hoje) ter se nato z avtobusom vrnili v Trst.

Izlet je primeren za vse, ki so zavarovanih poti v hribih vajeni. Seveda je potrebna gorska oprema. Kdor se ne bo hotel podati na izpostavljeno zavarovano pot »Bochette«, lahko izbere lažjo varianto in sicer: 28.8. iz koč Tuchtett po položni poti »Sentiero Orsi« do koč Pedretti - Tosa, kjer bo prenočitev, a naslednjega dne mimo koč Brente v dolino D'Agola do koč Vallesinella, kamor bo naslednjega dne prišla glavina planincev.

Cena izleta, v katero je vključena samo vožnja z avtobusom, znaša za odrasle sto tisoč lir, za otroke do 16. leta starosti pa 80 tisoč. Ostalo (nočnina, hrana, žičnica) plačajo planinci na licu mesta. Ob vpisu je treba plačati 40 tisoč lir predprijave. Vabljeni vsi, vendar pohiite! ker so mesta v avtobusu omejena! (ANGELO KERMEC)

Drevi predavanje o Karnijskih Alpah

Drevi se bo ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani v Trstu (Ul. sv. Franciška 20/2. nadst.) nadaljevala predavateljska sezona SPDT. Furlanski alpinist Attilio De Rovere bo s pomočjo barvnih diapozitiv predstavil svojo zadnjo knjigo »Alpi Carniche«. Knjiga je zelo zanimiva, prikazuje pa vse gorske skupine karnijskih Alp, od Cogliansa do Poluniga in Osterniga.

Uspešen zaključek alpinističnega tečaja

Pred kratkim se je uspešno zaključil alpinistični tečaj, ki ga je priredil alpinistični odsek SPDT. Tečaj je zaključilo rekordno število planincev (osemnaest), ki so se že navdušili za plezanje v gorah. Po mnenju inštruktorjev je bil to eden najboljših tečajev v zadnjih letih, potekal pa je po že ustaljenem sistemu: teoretskim predavanjem od petkih so sledile praktične vaje ob nedeljah v Glinščici. Čeprav se je tečaj že zaključil, se bodo bodoči alpinisti še dvakrat s svojimi inštruktorji podali v hribe, kar niso mogli storiti do sedaj zaradi obilece novozapadlega snega.

V nedeljo izlet za osnovnošolce

Mladinski odsek SPDT prireja v nedeljo, 28. t. m., izlet za otroke vseh slovenskih osnovnih šol na Tržaškem. Tokrat se bodo otroci skupno s svojimi mladimi spremljevalci podali na najvišji hrib Tržaškega ozemlja, Kokoš. Zbirališče bo ob 9. uri pred cerkvijo v Bazovici, kjer se bo ob 18. uri izlet tudi zaključil. Otroci si bodo najprej ogledali sodobni kmetijski obrat Lenarta Vidalijskega, njegov hlev in sodobna kmetijska orodja. Sledil bo vzpon na Kokoš mimo spomenika bazoviškemu junaku. Na povratku se bodo vsi ustavili na travniku, kjer bo otroški poligon in preizkus znanja. Vpisovanje na zbornem mestu pred odhodom. V primeru slabega vremena izlet odpade. Izlet je namenjen otrokom brez spremstva staršev. Vse informacije pri Borisu Paoliju (tel. 910836) in Robiju Devetaku (tel. 55180) ob urah kosila oz. večerje.

V nedeljo tudi izlet v neznano

SPDT prireja v nedeljo, 28. t. m., tradicionalni vsakoletni izlet v neznano, ki je povezan s srečanjem s pobratnim društvom PD Integral iz Ljubljane. Zbirališče ob 6.45 pred tržaško sodno palačo, odhod pa je četrte urke naslednje. Udeleženci morajo vzeti s seboj potni list. Vpisovanje na sedežu ZSSDI (Ul. sv. Franciška 20/2. nad, tel. 767304).

Naročnina: mesečna 16.000 lir - celoletna 192.000 lir; v SFRJ številka 2.700.- din, naročnina za zasebnike mesečno 30.000.- din, trimesečno 85.000.- din, letno 320.000.- din, upokojenec mesečno 25.000.- din, trimesečno 65.000.- din, polletno 120.000.- din, letno 240.000.- din. Naročnina plačana vnaprej se med letom ne poviša.

Poslani tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ - žiro račun 51420-603-31593
ADIT 61000 Ljubljana
Kardeljeva 8/II. nad. - telefon 223023

Oglasi - Ob delavnih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 72.000 lir. Finančni in legalni oglasi 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 108.000 lir. Mali oglasi 760 lir beseda. Ob praznikih povišek 20%. IVA 19%. Osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Oglasi iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglašnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tix 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

primorski dnevnik

18. maja 1989

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tlx 460894
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 83382 - 85723
ČEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Odgovorni urednik Marko Waltritsch

Izdaja
in tiska

ZTT
Trst

FIEG

Član italijanske
zveze časopisnih
založnikov FIEG

Prvič od izbruha državljanske vojne leta 1975 Muslimani in kristjani stavkajo zaradi umora muftija Hasana Haleda

BEJRUT — Prvič od leta 1975, ko je v Libanonu izbruhnila bratomorna državljanska vojna, so tako muslimani kot kristjani včeraj prekržali roke v protestni splošni stavki zaradi atentata na bejrutskega muftija šejka Hasana Haleda, v katerem je poleg sunitskega verskega voditelja izgubilo življenje še 20 oseb.

Medtem pa se stopnjujejo medsebojne obtožbe muslimanov in kristjanov. Druzi Džumblatove progresivne socialistične stranke, šiiti Berijevega gibanja Amal in njihovi zavezniki Sirici obtožujejo za atentat voditelja krščanske vlade generala Michela Aouna, ta pa krivi »tuje roke«. Krščanski radio Glas Libanona je že predsinočnjim pomenljivo poudaril, ne da bi teze razvil, da sta tako Beri kot Džumblat večkrat kritizirala šejka Haleda zaradi njegove »oprotunistične in kapitulantske politike«. Resnici na ljubo je bil bejrutski mufti predstavnik sunitske elite, ki so jo šiiti in druzi potisnili v ozadje. Kot vodja libanonskih sunitov se je Haled med drugim v preteklosti zavzel za svoje »brate v veri«, Arafatove Palestine, ko so jih skušale fizično likvidirati sirske »mirovne« enote ob podpori šiitov. Verskemu voditelju pa so očitali predvsem njegove napore, da bi poiskal skupni jezik z verskimi voditelji drugih veroizpovedi, od maronitov do proiranskih funadamentalistov.

Vsekakor pa se vsi politični opazovalci strinjajo, da je bil ubit zmerni verski voditelj, ki se je aktivno zavzemal za nacionalno spravo in ki je odločno nasprotoval vsakemu tujemu vmešavanju v libanonske notranje zadeve. Morilce

je treba torej iskati med tistimi silami, ki nasprotujejo spravi in vztrajajo na logiki sile in nadvlade. Ob tem je zanimivo, da suniti niso obtožili nikogar. Verska skupnost, ki je nekoč z maroniti v bistvu delila gospodarsko in politično oblast v Libanonu, modro molči, saj ne more pozabiti, kako so jo z nasiljem odrinili od oblasti. Že res, da je uradno libanonski premier sunit Selim el Hos, a za sunitske veljake je Hos postal le nebogljena lutka v sirske rokah.

Položaj v Libanonu je torej skrajno napet. Prejšnji teden s posredovanjem Arabske lige doseženo premirje še drži. Siro-sko-muslimansko topništvo je tudi včeraj obstreljevalo krščansko obalo severno od Bejruta. S topniškim bombardiranjem pa so pričeli že dan prej, le nekaj minut po atentatu, v katerem je bil ubit šejk Haled. Resnici na ljubo, sirske in muslimanske topništvo že dalj časa obstreljuje severnolibanonska krščanska pristanišča. Po vsem sodeč pa to ni preprečilo, da bi Irak poslal libanonski krščanski vojski generala Aouna nove pošiljke orožja in municije. Britanska specializirana revija Jane's pa je včeraj zapisala, da je Bagdad poslal maronitom tudi rakete kratkega dometa frog-7, s katerimi bi lahko bombardirali celo Damask. Politični opazovalci izključujejo možnost, da bi kristjani uporabili te rakete sovjetske izdelave. Tako orožje pa predstavlja nedvomno grožnjo in do neke mere tudi jamstvo, da sirska vojska ne bo prešla v končni spopad proti krščanskemu ozemlju, ker bi Aoun pred morebitnim zlomom segel tudi po tem orožju.

Pet Noriegovih načrtov

PANAMA — General Antonio Noriega je izkoristil dan vsedržavne stavke, da je objavil svojih pet alternativnih načrtov. Cilj njegove »politične« pobude naj bi bil v zapolnitvi vladne vrzeli, ki bo nastala 1. septembra letos, ko bo zapadel mandat sedanjemu predsedniku Solisu Palmu.

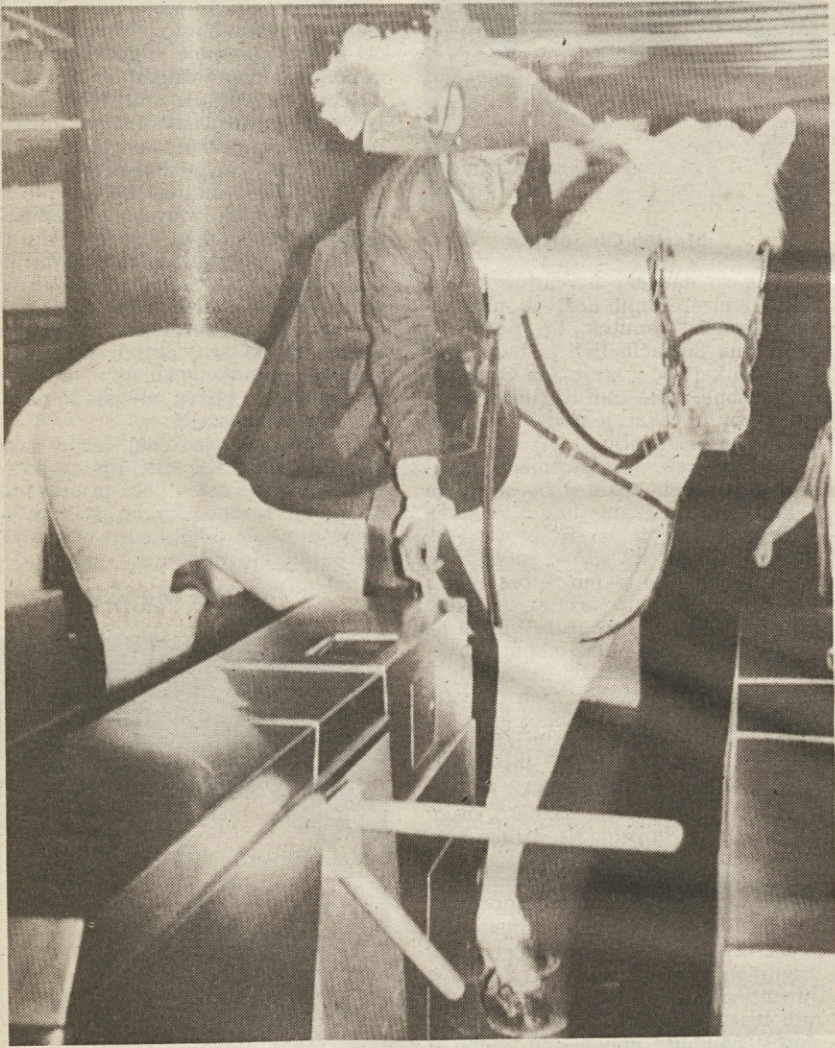
Predstavitev petih točk svojega načrta je general Noriega prepustil Baltazaru Renanu Aizpurru, tajniku sodišča časti demokratične revolucionarne stranke PRD, ki je nastala leta 1970 pod okriljem generala Omarja Torrijosa. Aizpurra je tako obrazložil, da bi hotel Noriega podaljšati predsedniški mandat do leta 1991, kar bi razpustil parlament in sklical nove volitve. Temu načrtu ponuja alternativo zamenjave na vrhu države. Predsednika naj bi zamenjal predsednik ustavnega sodišča Marisol Reyes De Vasquez. Po Noriegovih načrtih bi lahko predsedniku Solisu Palmu podaljšali mandatno dobo za eno samo leto in obenem zamrznili delovanje parlamenta.

General Noriega pa si je zamislil tudi varianto vojaškega državnega udara, ki naj bi omogočil ustanovitev neke vojaško-civilne hunte po vzrocu salvadorske začasne vlade iz leta 1981. To pa še ni vse, saj je Aizpurrr omenil tudi možnost puča, ki naj bi odprl vrata vojaški vladi, ki naj bi skrbela za vodstvo države vse do leta 1991.

Noriegov glasnik je omenil tudi nekaj predpogojev, brez katerih naj ne bi bilo mogoče uresničiti omenjenih načrtov. Prednost ima seveda pravica »panamskega naroda«, da sam odloča o notranjih državnih zadevah, kar v bistvu pomeni, da bi rad Noriega zavladal Panami, ki bi bila popolnoma odtujena od sveta. Diktatorske težnje človeka »z ananasovim obrazom« so torej le prišle na dan, kako bo sedaj reagirala država, ki se bori za pravo demokracijo, pa bo najbrž razvidno prav iz podatkov o vsedržavni stavki.

Na sliki (AP): Noriegov pristaš Colamarco je navdušeno pristal na generalove načrte

Na konju v metrò

Dvestoletnico francoske revolucije se lahko praznuje tudi na konju, pomembno je le to, da tudi zanj plačamo vozovnico pariškega metroja (AP)

Papež Janez Pavel II. praznuje rojstni dan

VATIKAN — Papež Janez Pavel II. praznuje danes svoj 69. rojstni dan. Rodil se je namreč 18. maja 1920 v Wadowicach pri Krakowu. 16. oktobra 1978 je nasledil papežu Janezu Pavlu I., ki je komaj 33 dni po imenovanju umrl.

Karol Wojtila je v enajstih letih papeževanja prepotoval domala ves svet. Po Italiji je opravil 79 potovanj, 41-krat pa je potoval v tujino, kar pome-

ni, da je »prevozil« kar 621.701 kilometrov. Poleg številnih apostolskih pism je papež Wojtila napisal tudi sedem enciklik, imenoval številne škofo po vsem svetu in 84 kardinalov.

Ob rojstnem dnevu je papež dobil voščila mnogih italijanskih in tujih političnih in verskih osebnosti. Med prvimi sta mu voščila predsednik Cossiga in Nilde Iotti.

Sodniki preprečili mladoletnici splav

NEW YORK — Ameriški višji sodni svet se te dni ubada s kočljivim vprašanjem, in sicer, ali naj neki najstniki izda dovoljenje za splav, kljub temu da o njeni odločitvi starši ne vedo ničesar. V Floridi namreč velja zakon, da mladoletnicam ne naredijo splava, če se s tem ne strinjajo tudi starši oziroma če za ta poseg ne zaprosijo tudi starši dekleta.

15-letna T. W. je pri sodniku za mladoletne kljub strogim zakonom dobila dovoljenje, ko je prišla v bolnišnico, kjer naj bi opravila splav, pa jo je namesto zdravnikov čakalo sporočilo najvišje ameriške sodne oblasti. Dekletino početje in posredno tudi odločitev floridskega sodnika, sta protizakonita. Največji problem pa predstavlja čas. Dekletina nezaželena nosečnost je tik pred iztekom roka, v katerem zdravniki lahko opravijo tako imenovani netravmatični terapevtski splav. Kaže, da se bo višji sodni svet izrekel že danes, strinjati pa se mora vseh devet članov posebne komisije.

Prvi sovjetski bankrot

MOSKVA — V Sovjetski zvezi je bankrotiralo prvo podjetje. Tiskovna agencija Tanjug poroča, da je državna tovarna št. 6, kjer izdelujejo kroglične ležaje, morala zapreti zaradi dolgov, v katerih se je znašla.

V zahodnem svetu gredo take vesti neopazno mimo, za SZ pa je to še izje-

men dogodek. Tovarna št. 6 je od leta 1981 v izgubi, samo lansko leto pa je 18-krat prosila banko za posojila. Kljub temu ima 1,5 milijona rubljev neplačanih obveznosti, zaradi zastojev v proizvodnji pa ni izročila 110 tisoč ležajev, ki so jih komponenti večinoma že vnaprej plačali. Skupni dolg znaša skoraj 4 milijone rubljev.

V Harareju se je začela konferenca neuvrščenih

institucionalizirati (institucionalizacija je sinovno birokracije in zaprtosti), marveč osvoboditi kalupov, sprostiti.

Sprostitev pa naj bi pomenila še večje medsebojno sodelovanje med neuvrščenimi, toda hkrati tudi postavljanje stikov s tistimi, ki niso v gibanju, z blokovskimi deželami. Svet je zmeraj manjši, problemi so čedalje bolj skupni, nova politika velesil pa je kakor nalašč za poglabljanje vezi po dolgem in počez. In ni naključje, da se tudi nekatere nove dežele, članice blokov, zanimajo za sodelovanje v gibanju kot redne udeležence ali kot opazovalke.

Tako se sliši, da bi bilo treba zastaviti nove stvarne akcije za razoroževanje; to namreč ni samo problem velesil ali pa blokov, pač pa tudi tistih, ki so zunaj. Eno izmed akcij bi lahko šlo bolj prepričljivo usmerili v to, da bi vsaj del sredstev, ki gredo zdaj za oboroževanje, pričeli resneje namenjati gospodarskemu in družbenemu razvoju nerazvitih. Podatkov in dokazov ni treba iskati z lučjo. Organizacija za skrb otrok, UNICEF, ima vse leto, za primer, sredstev, katerih vrednost ne presega vrednosti petih sodobnih vojaških letal.

Neuvrščeni bi se morali še bolj spoprijeti z gospodarskimi problemi, vendar spet ne več

togo in starokopitno; sodelovanje med razvitimi in nerazvitimi je tako skromno, da z novimi prijemi ne bi smeli odlašati. Po zadnjih statistikah OECD so lani Združene države namenile državam v razvoju okrog 9 milijard dolarjev, kar ne predstavlja niti 0,2 domačega družbenega proizvoda. Japonci so dali nekaj več kot 7 milijard (0,3 družbenega proizvoda), Francija je namenila skoraj 5 milijard (0,51 družbenega proizvoda), Zahodna Nemčija 4,4 milijarde dolarjev, kar pomeni 0,39 domačega družbenega proizvoda. Italija je lani odstopila 2,70 milijarde, kar v odstotkih predstavlja 0,36 družbenega proizvoda. Glede na »svetovni« problem, ki ga predstavljajo nerazviti, taka pomoč je dejansko miloščina.

Zato pa tudi krožijo mnenja, da bi bilo treba drugače pristopiti k Mednarodnemu denarnemu skladu in Svetovni banki, pa tudi ti dve ustanovi naj bi pričeli bolj korenito in hitreje spreminjati svoje poglede in sicer iz gole »poslovnosti« v prepotrebno nujno po sodelovanju. Sliši se tudi, da bi neuvrščeni lahko sprožili akcijo, da bi problem tehnološkega sodelovanja med razvitimi in nerazvitimi ne reševali več s staro, marveč sodobnejšo tehnološko opremo.

Nosilci novih tokov v gibanju bržčas prav tako priporočajo odločnejše tako rekoč regional-

no povezovanje, ki naj seveda zaobjema predvsem tisto in tiste, ki so si bližji in imajo podobne, če ne celo skupne probleme. Domala vzoren primer regionalnega sodelovanja je skupina NN na evropski celine. V utrjevanje regionalnih vezi pa naj bi sodila tudi večja povezanost med deželami na primer na azijski celine ali v Latinski Ameriki, ki sta zadnja leta nekoliko »popustili« v gibanju.

Ob sestanku v Harareju so zaznavna tudi druga priporočila. Tako marsikje spet naglašajo, da bi bilo treba med neuvrščenimi okrepiti kulturne vezi, ki so dobesedno mizerne in nikakor ne takšne, da bi spodbujale stike v gibanju. Gibanje pa naj bi se neposredneje lotilo resničnih »kulturnih« vprašanj človeštva, kakor so, denimo, človekove pravice, ekološki problemi in podobno. Eno glavnih priporočil pa zadeva Organizacijo Združenih narodov in sicer v smislu, da je med. njo in gibanjem neuvrščenih toliko stičnih političnih in programskih točk, da bi lahko razvili še otipljivejše sodelovanje. OZN pa kajpak ostane osrednji sedež in možnost za bodoče akcije neuvrščenih.

Težko je verjeti, da se bodo v Harareju uspeli celoviteje dogovoriti o novih smereh in akcijah za posodobitev gibanja. Razčiščevanja že tečejo in se bodo seveda nadaljevala po Harareju. Konferenco v tem mestu pa bi morali le skleniti z zavestnim kritičnim poudarkom, da bo gibanje po sedanji poti res kmalu preživelo, če ne bodo storili smelega zasuka. Tudi za 180 ali še več stopinj.

MIRO KOCJAN

V Harareju, glavnem mestu Zimbabveje, se je včeraj začela ministrska konferenca neuvrščenih držav. To bo zadnje pomembno srečanje pred vrhunsko konferenco neuvrščenih, ki pa bo prve dni septembra v Beogradu. Zdajšnja konferenca v Harareju vodijo kajpak domačini, ki so še zmeraj glavni koordinatori gibanja, vendar pozornost gre že zlasti jugoslovanskim dejavnikom, kot bližnjim gostiteljem vrhunske konference.

Domala vsi se namreč zavedajo, da je gibanje neuvrščenih zašlo v krizo in da se mora nujno opredeliti za nove smeri. Načela bodo lahko ostala, toda tako rekoč politiko bo treba predrugačiti. Gibanje je obtičalo v živem pesku deklaracij in papirjev. Gibanju bo treba vdihniti novo vsebino ter ga spodbuditi s sodobnejšimi akcijskimi potezami.

Začetek zdajšnjega hararskega sestanka ni najbolj rožnat. Domačini so pripravili osnutke poročil in listin, ki naj bi jih obravnavali na beograjski konferenci, toda premika očitno še ni. Obsežnost dokumentov je nekako v duhu kvantitete, ne pa kakovosti gibanja. Povsod se spoznanje, da je gibanje v krizi, marsikje je kajpak volja, da se temu stanju napravi konec, smeri razvoja pa še niso ne razčiščene in ne določene.

Na srečanju v Harareju bodo seveda morali spregovoriti predvsem tisti, ki se najbolj zavedajo, da so neuvrščeni v slepi ulici. To so Jugoslovani - jugoslovansko delegacijo vodi Budimir Lončar - skupaj z njimi pa zanesljivo bodo Indijci, pa tudi predstavniki drugih držav Bližnjega in Srednjega vzhoda, ki jih je Lončar obiskal pred dnevi. Njihovo stališče bo prejkoslej v tem, da gibanja zlasti zdaj ne bi smeli tako rekoč

IZ SVETA MOTORJEV

MESEČNA PRILOGA PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Ureja: IVAN FISCHER

Št. 19

Maj 1989

● **BLAUPUNKT**

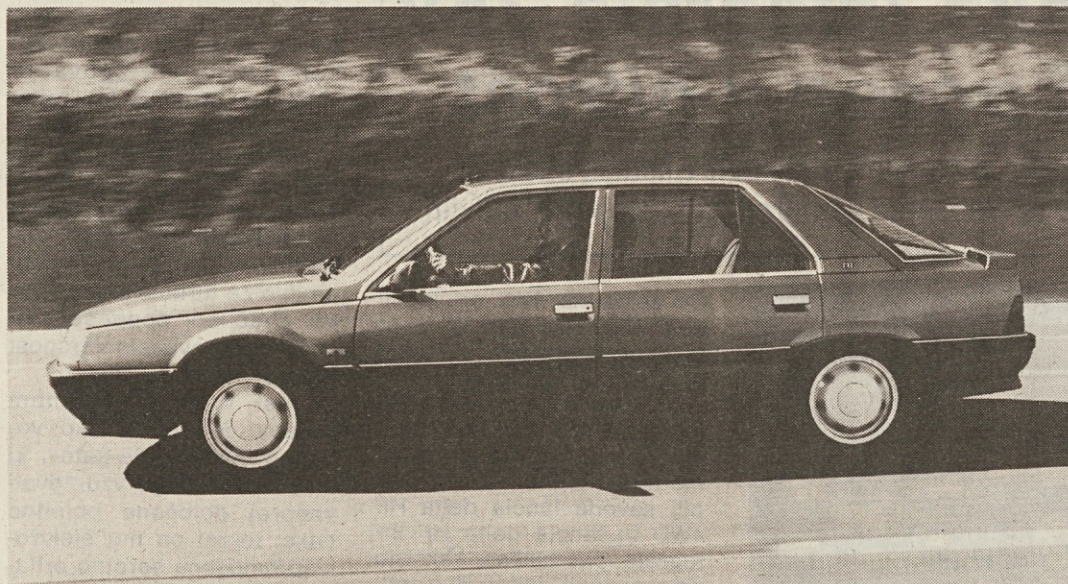
Autohifi

NAJNOVEJŠI MODELI pri

TRIESTE CAR AUDIO

TRST — Ul. della Geppa 10/B,
tel. 61026 - 69358

Renault 25 TXI opremljen kot nalašč za zahtevne italijanske odjemalce

Italijanska zakonodaja je postavila zelo točno demarkacijsko črto pri 2000 kubičnih. Avti z manjšo kubaturo plačujejo 19 odstotni davek IVA, motorji z večjo prostornino pa kar dvakrat toliko, se pravi 38 od sto. To je glavni razlog, da je poprečna kubatura italijanskih avtomobilov mnogo nižja kot v drugih enako razvitih evropskih državah. Za Italijane je avto z dvelitrskim motorjem tako rekoč zgornja meja, za katero se odločajo, medtem ko v Zahodni Nemčiji in v Franciji n.pr. sodi dvelitrski avto v srednji razred. Dvelitrski avto mora torej obenem biti tudi status simbol in reprezentančna limuzina.

Bencinska različica renaulta 25 je bila tako vedno bolj ali manj pod udarom davkarje. Na italijansko tržišče so uvažali le nekaj primerkov bolj prestižnih petindvajsetic z 2200, 2600 in 2500 kubičnim motorjem turbo. Prav tako predraga je bila različica V6 turbo, ki pa je v Franciji in

tam, kjer je davčna politika drugačna kot v Italiji, vedno žela dokajšen uspeh.

Dvelitrski model tako z upliniteljem kot z vbrizgavanjem goriva je sicer doslej šel še kar zadovoljivo v denar, saj so ga prodali približno 4 tisoč enot na leto, objektivno pa ga je bilo težko prodajati zaradi dokaj nizke stopnje dodelavnosti in opreme, medtem ko so si kupci pričakovali opremo, ki bi ustrezala dvelitrski kubaturi, ki je v Italiji značilna za prestižne limuzine.

Preseneča edino, da italijanska filijala Renaulta ni uvidela tega problema prej in da bo komaj septembra začela prodajati renault 25 TXI, ki ima vse značilnosti in vso opremo velikih prestižnih francoskih limuzin. Z estetskega vidika gre zabeležiti nekatere posege na karoseriji, predvsem spoljer v zadku. To daje novi petindvajsetici športni videz, ki neke sodi k značilnostim francoske limuzine. Značilna za renault 25 TXI je oprema, h kateri sodi

vse, kar pri drugih, tudi prestižnih avtih dobite le za doplačilo. Naj navedemo samo nekaj najpomembnejših primerov: renault 25 TXI je serijsko opremljen s sistemom zoper blokiranje koles ABS, z električnimi šipami na prednjih in zadnjih vratih, z vzglavniki na zadnjem sedežu, s sredinsko oporo za komolce na zadnjih sedežih, s klimatsko napravo, platišči iz lahke litine, sredinsko ključavnico, kovinsko barvo, s trip computerjem, s prednjimi in zadnjimi meglenkami, z radijem in štiri-mi zvočniki, dvema zunanijma vzvratnima ogledaloma z napravo proti orositvi, z zložljivim zadnjim sedežem, z električno nastavitvijo sedežev, s servovolanom, z nastavljivim volanom, z brisalcem zadnje šipe ter z barvanimi šipami. Za doplačilo dobite samo električno pomično streho in z usnjem prevlečene sedeže. Nekaj besed zaslužijo prednji sedeži ergomatic, s katerimi je opremljena nova petindvaj-

setica: sedež lahko programiramo (razdaljo od volana, višino, naklon naslonjala ter trdnost ledvičnega opornika) in vse funkcije memoriziramo. Če je avto po naključju vozil drugi šofer, je dovolj, da pritisnemo na gumb in sedež se avtomatsko postavi v tisto lego, ki smo jo programirali. Lahko hkrati memoriziramo sedež za tri različne voznike. Kar zadeva motor, ki je vodnohlajeni vrstni štirivaljnik z elektronskim vbrizgavanjem goriva, je nabolj zanimivo dejstvo, da ima tri ventile v vsakem valju: dva sesalna in enega izpušnega. Sicer pa vse funkcije motorja urejuje elektronika. Motor, ki poganja prednja kolesa, ima 1995 kubicov (vrtina x gib 88x82) in zmore 140 KM pri 6000 vrtljajih v minuti ter največji navor 17,9 kpm pri 4300 vrtljajih.

Naj omenimo še mere, težo, porabo itd. Avto je dolg 4,7 m, širok 1,8 m, visok pa 1,4 m. Medosna razdalja znaša 2710 mm, prazno vozilo pa tehta 1270 kg. Prtljažnik je kar zajeten, saj meri 442 kub. dm, z zloženim zadnjim sedežem pa 1238 kub. dm. Posoda za gorivo obsega 72 litrov. Po tovarniških podatkih je poraba kar zmerna: po normah ECE znaša 6,4/7,9/11,9 litra. Najvišja hitrost najnovije Renaultove limuzine dosega 207 km/h, od 0 do 100 km/h pa pospeši v 8,7 sekunde.

Avto bodo v Italiji začeli prodajati septembra, veljal pa bo z davkom IVA 36.399.000 lir. Za električno pomično streho boste morali odšteti dodatnih 1.272.360 lir, za usnjene sedeže pa 2.572.780 lir. Vse skupaj ni majhen denar, vendar je oprema renaulta 25 TXI taka, da bi vas vsak drugi avto iste kategorije z isto opremo veljal 5 do 6 milijončkov več.

Lancia delta integrale 16V že četrti poseg v hitrost

200 KM, 15 več kot doslej, 16 ventilov, 220 km/h v konici, bliskoviti pospeški - Integrale 16 V je avto, ki je že nared za nastope na rallyjih

Če začnemo šteti pri lancii delti S4 iz leta 1985, ki so jo zelo hitro porinila v muzej postrožena tekmovalna pravila, je nova lancia delta HF integrale 16V že četrti Lanci in cestno-dirkaški adut moderne dobe. Vmes sta bili seveda lancia delta HF 4WD in lancia delta HF integrale, pač takšna, kakršno smo poznali zadnji dve leti. Nova delta integrale 16V je - po obliki - še vedno takšna kot je bila doslej: kombi-li-

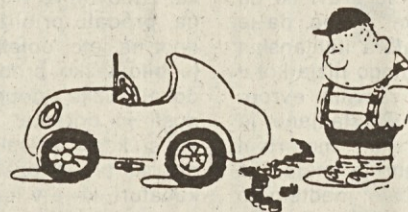
muzina s petimi vrati, z izbuljenimi blatniki in razmeroma oglato obliko. Njene zunanje novosti pa so: širše gume na sedemcolskih platiščih (205/50 R 15 V), tricentimetrska izboklina na prednjem pokrovu in številnejše reže na nosu. Vse druge novosti so pod pločevinasto in plastično kožo.

Predvsem motor! Ta je že znani dvolitrski štirivaljnik z dvema odmičnima gredema ter z dvema dodatnima gredema, ki sta v njem za blaženje odvečnih tresljajev, toda v lahki glavi je sedaj namesto osem - šestnajst ventilov. Od tod tudi dodatna oznaka vozila - 16V, kar pomeni po štiri ventile za vsak motorni valj. V isti sapi so vgradili nekaj sodobnejših materialov (za ročni gred in ojnice), najnovejšo elektronsko napravo za vbrizgavanje goriva in vžig (IAW), znamke Marelli-Weber, večje vbrizgovalne šobe ter sesalno loputo, v celem prenovljen sesalni in izpušni sistem ter manjši turbinski polnilnik (garret T3), ki je prilagojen večjim zmogljivostim ob nižjih motornih vrtljajih, kar naj bi omililo za turbinske polnilnike značilen pospeševalni predah in povečalo varčnost vožnje.

Novost v turbo-polnilnem sistemu je elektronsko vodeni ventil »waste-gate«, ki ima sicer nalogo vzdrževati vnaprej določene polnilne tlake, tokrat pa mu elektronika omogoča sprotno prilagajanje tlakov trenutnim okoliščinam, vstevši vozni-

na 3. strani ➡

Originalni nadomestni deli so vedno zanesljivi

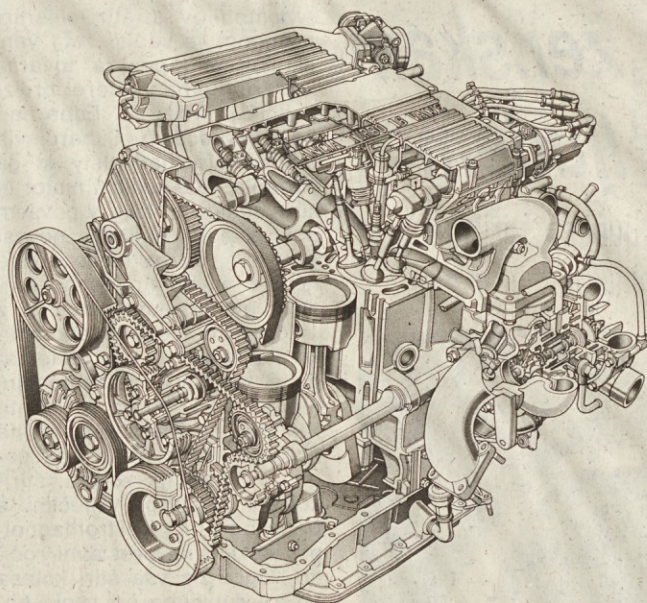
DINCONTI

ULICA DELLA ROSANDRA 2 (VOGAL UL. FLAVIA)

Pripeljite vaš avtomobil na pregled!
24 ur vam damo na razpolago
katerikoli model Volkswagen

minjali: zasnova je ostala enaka kot prej. To pomeni prosti prednji diferencial, sredinski diferencial s fergusonovo viskozno zaporo in zadnji diferencial torsen. Ves čas so gnana vsa štiri kolesa, nova pa je razdelitev motorne moči k posamičnemu kolesnemu paru. Ta streže zdaj z razmerjem 47 odstotkov k prednjima in 53 odstotkov k zadnjima kolesoma (prej: spredaj 57%, zadaj 43 %), kar omogoča lahkotnejše nadziranje vozila pri mejnih hitrostih s pomočjo pedala za plin in obenem povečuje hitrost v ovinkih, ne da bi bilo vozilo treba izraziteje dodajati volan.

Petstopenjski menjalnik je takšen kot v lancii temi 8.32, vendar ojačan in prilagojen velikim zahtevam,

obenem pa so mu na nosu vozila namestili posebno hladilno režo. Močnejša je še - po novem - hidravlična in samodejno nastavljiva sklopka, pri integrale 16V pa si je mogoče zaželeli tudi zavorni dodatek ABS. Zavore so kolutne ob vseh štirih kolesih, spredaj notranje hlajene. ABS - za doplačilo - pa temelji na Boschovi zasnovi, a so ga pri Lancii temeljito obdelali. Po okusu štirikolesnega pogona z viskozno sklopko, pač. Zasnovi kolesnih obes sta nespremenjeni: spredaj in zadaj posamični, z vzmetnimi nogami in prečnimi vodili. Le posamične dele so zmogljivostim vozila primer- no ojačali, vzmeti pa otrdili in za 20 milimetrov znižali. Rezultat vseh posegov skupaj je dobro uglasen: lancija delta integrale 16V je visoko zmogljivo vozilo, za zdaj še v običajni prodajni različici (napovedana cena približno 38 milijonov lir), pa - razumljivo - z napovedanimi ambicijami v rallyjevskem športu. Homologacijo bodo opravili v drugi polovici leta.

Kratka vožnja z delto integrale 16V izpolni vse obljube in pričakovanja. Avtomobil je na ovinkih znatno bolj nevtralen kot prej, kombinacija šestnajstih motornih ventilov in turbinskega polnilnika je prepričljiva ne glede na voznikove zahteve in počutje v avtu je kljub vsemu še dovolj »civilno«, da je kos tudi čisto vsakdanjemu izletu.

Sicer pa: notranjost je skorajda takšna kot pri integrale z osemventilskim motorjem. Nova je le grafika armaturne plošče in nova je delno zložljiva zadnja klop. Stopenjska prilagodljivost prtljažnika pa pomeni, da bi ta lancija znala biti tudi čisto vsakdanji družinski avtomobil. Seveda z upanjem, da je v tistem, ki ga vozi, vsaj malce dirkaško vznemirljive krvi. To si integrale 16 V zagotovo zasluži!

➔ s 2. strani

kove zahteve, motorne vrtljaje, zunanjo temperaturo in podobno.

Tako je v to delovanje zajeta tudi lastnost že znanega »over-boosta«, naprave, sposojene pri letalskih motorjih, ki omogoča, da se ob potrebah po največji motor- ni moči (ostra pospeševanja) polnilni tlak kratkotrajno poveča nad siceršnjo mero.

Turbinski polnilnik v integrale 16V hladi voda, večjim zmogljivostim pa so prilagodili tudi hladilnik polnilnega zraka (ta je dobil večje hladilne površine, ob nespremenjenih zunanjih merah).

Seštevek vseh novosti v motorju in tik ob njem je ugoden: motor v delti integrale 16V zmore navečjo moč 144 kW (200 KM) pri 5500 vrtljajih v minuti, kar je za 15 KM več kot pri zdajšnji delti integrale, in največji navor 298 Nm pri 3000 vrtljajih v minuti, ki je enak kot prej, a ob nižjih vrtljajih in ob ugodnejše speljani krivulji. Pa so spoštovanja vredne tudi tovarniško objubljenе zmogljivosti vozila: največja hitrost 220 kilometrov na uro in pospešek z mesta do 100 km/h v 5,7 sekunde.

Prenosa moči v kombinaciji z motorjem 16V niso spre-

**ELEKTROMEHANIČNA
DELAVNICA**
akumulatorji:

Steco

 VARTA

 MARELLI

AVTORADIO - VARNOSTNE NAPRAVE "AUTOSONIK"

BOLDRIN Roberto
Ul. Massimo D'Azeglio 20

AVTOKAROSERIJA

Švara S. & Masten S.

Nabrežina Kamnolomi 69 Tel. 200654, 299768

Justy subaru namenjen ženskam in dinamičnim mladim ljudem

Pogon na prednja kolesa, ob vsaki hitrosti pa lahko vključimo štirikolesni pogon - Na voljo tudi s samodejnim menjalnikom

Oplova vectra tudi 4X4

Zunanost se ni spremenila in vectra, ki je tudi najmlajša v Oplovi družini, ostaja slej ko prej vectra, če izvezemo napis 4X4, ki krasi njen zadek. Novosti se skrivajo tam, kjer jih ni lahko videti, jih pa pozorni voznik takoj zazna. Dve-litrski štirivaljnik, ki se skriva pod pokrovom motorja zmora 129 KM pri 5600 vrtljajih v minuti, kar, skupaj z odličnim količnikom zračnega upora (0,29), zagotavlja vectri 4X4 najvišjo hitrost 197 km/h. Pri tem pa je poraba goriva za avto, pri katerem je štirikolesni pogon stalno vključen, zelo nizka. Tovarna trdi, da porabi vectra po normah ECE 6,9/8,2/11,7 litra za 100 km. Prav kmalu bo dobila vectra 4X4 tudi dvelitrski motor s 16 ventili, ki bo zmogel 150 KM. Vectra je serijsko opremljena s petstopenjskim menjalnikom, servovolanom, servo zavornimi, elektronskim vžigom, napravo ABS pa dobite za doplačilo.

Zanimiva je tehnična rešitev za prenos moči z ene preme na drugo. Problem so rešili z viskozno sklopko, ki samodejno razdeli navor med prednja in zadnja kolesa. V normalnih pogojih je navor med prednji-

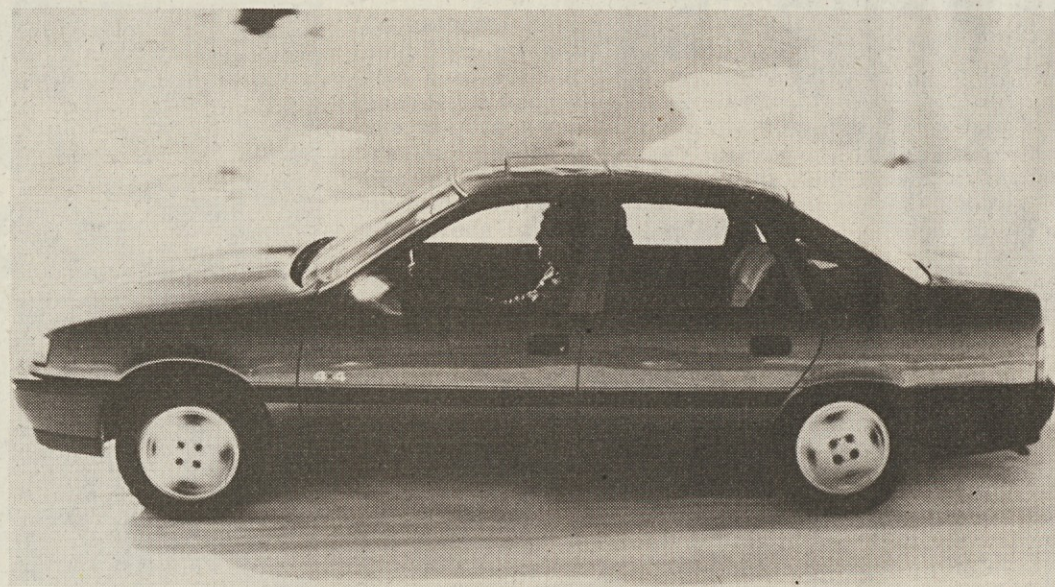
mi in zadnjimi kolesi razdeljen v razmerju 73:27, če so razmere na cesti neugodne pa se lahko razmerje obrne, ali pa dobijo zadnja kolesa kar 100% celotnega navora. Sistem reagira v delcih sekunde in zagotavlja vedno optimalno razdelitev navora. To je seveda porok za varno vožnjo v vseh okoliščinah.

Viskozni zglob obenem pri hitrosti, ki presega 25 km/h, izključi pogon na zadnja kolesa v trenutku, ko pritisnemo na zavore. To je pomembno predvsem v ovinku, kjer se vectra obnaša kot avto s pogonom na prednja kolesa in jo je v vsakem trenutku lažje obvladati, če začnejo kolesa spodrsavati.

Avtomobilov s štirikolesnim pogonom je vedno več, vendar pa je japonska tovarna Subaru edina, katere proizvodnja je vsa 4x4. Eden najbolj posrečenih Subarujevih modelov je mali justy, ki ga poganja 1200-kubični motor in ki je sedaj na voljo v povsem novi izvedbi. Največja novost je v tem, da ga lahko dobite tako z navadnim petstopenjskim menjalnikom kot tudi z avtomatiko, izpopolnjeno obliko starega dafovega variomata. Gre v bistvu za samodejni menjalnik, ki so ga že montirali tako na Fiatov uno kot na Fordovo fiesto. Avto ima pogon na prednja kolesa, štirikolesni pogon pa vključimo s pritiskom na elektromagnetško stikalo na prestavni ročici. Pogon na vsa štiri kolesa lahko vključimo pri vsaki hitrosti.

Za justy je na voljo tudi različica s katalizatorjem, ki pa v Italiji, dokler ne bodo znižali cene neosvinčenega bencina, ne bo imela najbrž mnogo uspeha.

Po predvidevanjih naj bi po justyju segali mlajši, dinamični ljudje, ljubitelji življenja v naravi in ženske, predvsem tiste z višjo izobrazbo, ki naj bi se navduševale nad varno vožnjo in zanesljivostjo avta.

OPEL SERVIS - Serri Tullio & C. S.n.c.

Vsa dela opravimo v teku dneva, jamčimo brezplačen servis s kuponom 1000 km ali 5000 km.

ORIGINALNI NADOMESTNI DELI

Takojšnja dobava novih avtomobilov po izvoznih cenah. Prodaja rabljenih avtomobilov z garancijo.

BATERIJE OPEL — RADIO — PRITIKLINE OPEL

IZLOŽBA: Ul. Brunner 14 — Tel.: 727069

SERVIS: Ul. Ginnastica 56 — Tel.: 726241, 724211

Ob sobotah odprto 8.30 - 12.30

Ni športnik, s štirikolesnim pogonom pa je pripraven za sleherno vožnjo

Pripravljajo tudi poskočnejšo verzijo 405 X4 s šestnajstimi ventili, ki bo na voljo jeseni

Začelo se je kot moda, ali pa v najboljšem primeru kot zadostitev nekaterih zelo posebnih potreb. Štirikolesni pogon pa se je v kratkem močno uveljavil: leta 1981 so v Evropi prodali 92.600 avtov s štirimi pogonskimi kolesi, leta 1987 pa je to število že doseglo 380.000 enot: predvidevanja so še bolj optimistična - za leto 1991 predvidevajo 703.000 avtov s pogonom na vsa 4 kolesa. Tu seveda ne gre za terenska vozila, temveč za automobile »all time«, ki imajo približno enake zmogljivosti kot avtomobili z dvema pogonskima kolesoma, le da so v hekatarih pogojih bolj zanesljivi, in za posebne avtomobile z visokimi zmogljivostmi, ki jih označujejo visoka tehnologija in vrhunska oprema.

Svoje ime v ta klub 4x4 je vpisal prav pred kratkim tudi Peugeot s svojim modelom 405 x4: za sedaj je na voljo 405 x4 GR, v začetku novembra pa bo na voljo tudi močnejši in prestižnejši model 405 MI 16 x4. Model, ki je na razpolago danes poganja 1905-kubični motor, ki zmore 110 KM, medtem ko je štirikolesni pogon stalno vključen. Avto ima srednji in zadnji diferencial, oba z močnostjo zaprtja. Če je hitrost višja od 15 km/h se

zapora diferenciala ne sproži, ukaz pa memorizira računalnik in ga izvede čim hitrost pade pod 15 km/h. Tako je mogoče preprečiti spodrsavanje koles in premostiti zasnežene in neasfaltirane odseke poti. Ko se razmere na cestišču normalizirajo je odprava zapore tako preprosta, kot je pač njena vključitev: dovolj je pritisniti na stikalo, vendar se zapora diferenčialov izključi tudi kot hitrost preseže 25 km/h. Ko stikalo sproži zaporo diferenčialov, se na armaturni plošči prižge lučka, ki nas na to opozori. Na modelu 405 MI 16, ki bo nared za november je sistem prenosa moči še bolj izpopolnjen in obsega tudi sredinski viskozni diferenčial, ki razporeja tudi navor med obe premi.

Karoserija se ni bistveno spremenila, le da so zvišali sredinski tunel, po katerem pač gre nova transmisija. Stalni štirikolesni pogon je omogočil novost, ki zadeva zadnjo premo: zadaj ima 405 x4 GR elektrohidravlične obese, ki zagotavljajo stalno višino od tal, ne glede na obremenitev, kar je nedvomno velik prispevek k varnosti.

K štiripogonski različici 405 sodijo štiri kolutne zavore s

servoojačevalcem, medtem ko ima 405 MI16 x4, ki bo na voljo, kot smo rekli od novembra, tudi večja kolesa. Pri njem so platišča 15-col-ska, medtem ko so pri navadni x4 14-col-ska.

Vožnja z novim 405 s pogonom na vsa štiri kolesa je zelo zanimiva. Vozilo je dokaj nevtrarno v vseh legah in pri vseh hitrostih, tako da obstaja kot pri večini tovrstnih vozil edinole ena nevarnost: da voznik preveč zaupa v odlične vozne značilnosti avta in se požene v ovinek s preveliko hitrostjo, ki ji gume potem niso več kos. Tudi poraba je kar se da sprejemljiva za avto z integralnim pogonom: po tovarniških podatkih znaša poraba pri 90 km/h pičlih 6,5 l za 100 km, pri 120 km/h 8,2 litra, po mestnem prometu pa peugeot 405 x4 GR porabi 10,5 litra.

TEHNIČNI PODATKI

Motor: štirivaljni - štiriktaktni - nameščen spredaj, prečno - vodno hlajeni - vrtina in gib 83X88, gibna prostornina 1905 kub. cm - kompresija 9,3:1 - največja moč 110 KM pri 6000 vrtljajev/min - največji navor 16,5 kpm pri 3000 vrtljajih v minuti - dvojni uplinjač, avtomatski čok, elektronski vžig.

Prenos moči: motor spredaj poganja vsa štiri kolesa - enokolutna sklopka, suha - sredinski diferencial, zadnji diferencial torsen oba z možnostjo elektromehanske zapore, petstopenjski sinhronizirani menjalnik, prestavna ročica na tleh - delež motornega navora spredaj 53%, zadaj 47% - gume 186/65 R 14T.

Voz in obese: limuzina za 5 oseb, 4 vrata, vsa štiri kolesa na posamičnih obesah, spredaj Mac Pherson, vijalne vzmeti, teleskopski blažilniki z dvojnimi učinkom, zadaj hidropnevmatske obese, dvokrožne zavore, spredaj in zadaj koluti s servoojačevalcem (ABS za doplačilo), mehanska ročna zavora na zadnja kolesa, volan z zobato letvijo, servo, 3,13 vrtljaja od ene do druge skrajne točke, rajdni krog 11 m.

Mere in teže: dolžina 4,4 m, širina 1,7 m, medosna razdalja 2,67 m, kolutek spredaj 1,45 m, zadaj 1,44 m, teža praznega vozila 1160 kg, dovoljena skupna teža 1600 kg, dovoljena teža prikolice 1200 kg, prtljažnik (min/max) 432/525 dm, posoda za gorivo 70 litrov.

Zmogljivosti (tovarna): največja hitrost 187 km/h, pospešek od 0 do 100 km/h 10,6 sek, poraba goriva (ECE) 6,5/8,2/10,5 litra bencina super na 100 km.

AUTOROMBO SAS

TRST - Drevored Ippodromo 12 - Tel. 040/393888

prodaja na debelo in drobno nadomestnih in dodatnih delov za avtomobile

AP Lockheed

MINTEX
brake pads

Nordor

AP BORG & BECK

V zadnjih časih tovarne motociklov vedno bolj posvečajo svojo pozornost 125-kubičnim cestnim motociklom, katerih tržišče je, kot kažejo statistike, v nenehnem razmahu. Povpraševanje po zmeraj bolj popolnih, hitrejših in estetsko dodelanih modelih je zmeraj večje in nič ne kaže, da bo v kratkem padlo. Torej, če hočejo tovarne zadostiti željam svojih mladih kupcev, se morajo skoraj vsak dan spomniti nekaj novega. Ta ali ona novost, pa čeprav še tako malenkostna in včasih nepomembna, lahko osvoji mladega kupca. Gre za neizprosno boj za obstanek, ki je privedel do tega, da se tudi moč in hitrost teh cestnih motociklov vrtoglavo večja. Z novimi italijanskimi ali japonskimi modeli lahko vsak 16-letni najstnik doseže hitrost preko 160 km na uro.

Dogaja pa se tudi, da morajo proizvajalci pred časom upokojiti ta ali oni cestni model, pa čeprav se je "rodil" samo pred šestimi meseci in razne tehnološke izboljšave sploh še niso zastarele.

Inženirji in tehniki vsake tovarne so se na vse kriplje trudili, da bi za novo sezono izdelali čimprej svoje izboljšane cestne motocikle. Toda, če je kdo mislil, da je za letos že konec z novostmi iz motociklističnega sveta, se je krepko motil. Gileri je namreč pred kratkim predstavila svojega novega 125-kubičnega črnega 118 kg težkega malčka MXR (na razpolago je samo v črni barvi). Pri tem pa so bili seveda prisiljeni upokojiti svoj prejšnji model MX1, ki je zaradi nekaterih tehnoloških izboljšav in predvsem zaradi svojih zmogljivosti, bil zelo priljubljen med najstniki.

Veliko svojega časa so pri Gileri posvetili predvsem

Z gilerio 125 MXR z osminko litra do 160 km na uro

*Odlične zmogljivosti novega
Gilerinega malčka, vendar pa
je cena odločno previsoka*

motorju. Nova generacija tega 124,38 kubičnega enovaljnega tekočinsko hlajenega motorja, ki ima kar 10 valjnih dovodov za bencin, premore pri 10.000 obratih kar 30 konjev, kar je res spoštljivo. Poleg tega pa so ga opremili tudi tokrat z gredjo zoper tresljaje. Priznati je treba, da tudi oklepa niso zanemarili, sedaj je povsem zaprt in so nepredvidljivi pocestni posegi na motorju nekoliko težavni. Posvetili so se tudi žarometom in prednjim dovodom za svež zrak, ki se pri no-

vem modelu še bolje ujemajo z oklepom kot pri prejšnjih. Agresiven videz pa daje cestnemu motociklu MXR, poleg dveh okroglih žarometov, predvsem črna barva. Pri Gileri niso zamenjali armaturne plošče, ki je ostala ista kot pri modelu MX1.

Zato, da se pri tej že četrti generaciji Gilerinega motorja moč sprošča enakomerno že pri nizkih obratih skrbi poseben ventil APTS-2, ki je nameščen na izpušni cevi. Kot zagotavljajo pri Gileri ni prav nič težko krotiti teh 30 konjev in zato, da bi bilo

vse skupaj še lažje, so svojega črnega žrebca opremili z brezhibnim zavornim kompletom. Spredaj je MXR opremljen s kolutom premera 260 mm. Zadaj pa je gileri opremljena s kolutom premera 240 mm. Če pa k temu dodamo še, da imajo prednje čeljusti tudi dva bata, moramo res priznati, da so se pri Gileri potrudili in opremili svoj motocikel z zavorami, ki v vseh okoliščinah omogočata brezhibno delovanje zavor.

Tudi vzmetenje je na višini! Dobra je predvsem prednja vilica, ki bo srečnemu kupcu omogočila, da bo z lahkoto izpeljal še tako zahteven ovinek. Prednja vilica ima namreč krake s premerom 35 mm in hodom 130 mm. Zadnja nihajna vilica s sistemom Power Drive pa je opremljena z monoblažilnikom s hodom 125 mm. Levji delež pri izredni stabilnosti in nadziranju te "osminke" opravi seveda jekleni okvir Twin-Box.

17-litrska posoda za gorivo se nahaja pod motorjem. To pa iz preprostega razloga, ker so hoteli s to rešitvijo tehniki tovarne v Arcaru znižati baricenter in s tem prispevati k še večji stabilnosti motocikla. Na mesto nekdanje posode pa so namestili praktičen predal za čelado ali nepremočljivi kombinezon. Navidezna posoda za gorivo ima tudi posebno špranjo skozi katero lahko s lahkoto pridemo do svečke.

Navkljub ceni, ki je nekoliko pretirana, 5.500.000 lir, Gilerin MXR porabi malo goriva. Z enim litrom prevozimo namreč kar 25,2 km.

ZVONKO PETJE

AUTOPETELIN

TRST, Ul. Carpison 1 (vogal Ul. Coroneo 33) tel. 040/762383

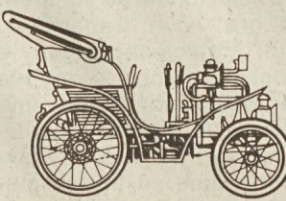

Pooblaščen mehanična delavnica za VOLKSWAGEN in AUDI. Prodaja originalnih nadomestnih delov Volkswagen, AUDI in CITROËN.

**VSI AVTOMOBILI
SO OPREMLJENI
Z VARNOSTNIMI PASOVI**

NADOMESTNI DELI

Auto Jolly

TRST - Ul. Valdirivo 24
Tel. (040) 61835

TRST - Trg Foraggi 8
Tel. 391203

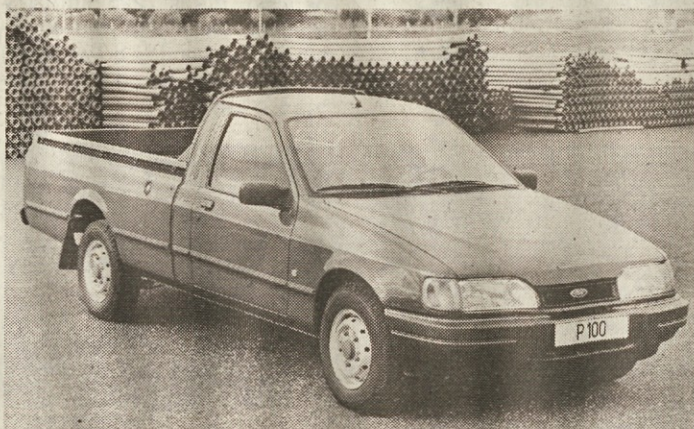
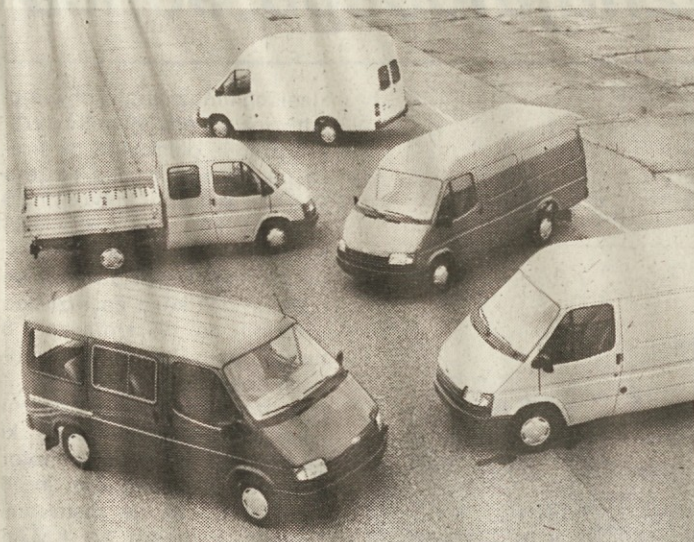
Pooblaščen avtomehanična delavnica

"ENZO"

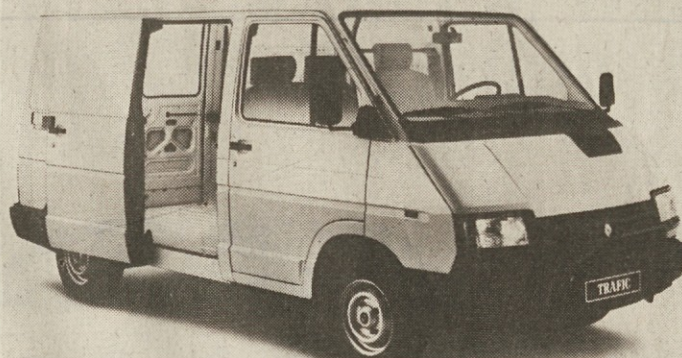
OPČINE
Bazoviška ul. 60
Tel. 214618

Tradicionalno zanesljivi

Ford ima od nekdaj posebno mesto na področju lahkih tovornih vozil. Njegov transit je veljal in velja za varčno, skromno in zanesljivo vozilo, pa naj gre za odprt tovornjak, za kombi, mini-bus ali pa za prevozno enoto najrazličnejših tovornih vozil. Na zgornji sliki je vrsta taunusovih različic, spodaj pa je nov pick-up, lahek tovornjak, sedaj zelo v modi, ki je pripraven tudi za prosti čas. Imenuje se P-100, poganja ga 1800-kubični turbodizel, notranjost pa je dodelana kot v luksuzni limuzini.

Res popolna ponudba

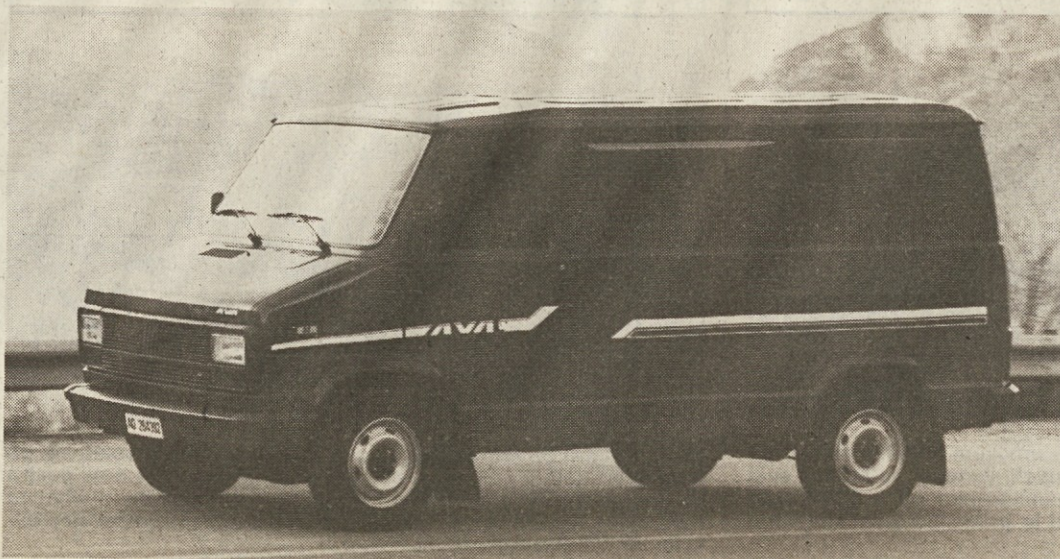
Renaultov trafic ima trenutno kar 19 različic in tri vrste pogona: spredaj, zadaj ali pa 4x4. Francoska tovarna ima tako eno najbolj popolnih ponudb na evropskem tržišču lahkih tovornih vozil.

Citroenov »podjetnik«

Eno najbolj zanimivih majhnih tovornih vozil je nedvomno Citroenov AX enterprise, ki ga poganja 1360-kubični dizel in je namenjen predvsem trgovcem, obrtnikom in malim podjetnikom. V Italiji manj kot 13 milijonov lir.

Fiatovi lahki tovornjaki za Evropo

Tržišče lahkih tovornjakov je zadnja leta v stalni ekspanziji in po vsej logiki je, da ga največja (in ta čas pravzaprav edina) italijanska tovarna avtov ni mogla in ni smela zanemariti. Na zadnjem salonu industrijskih vozil v Turinu so tako predstavili novo serijo lahkih tovornjakov, ki je namenjena evropskemu tržišču, v smislu, da spoštuje najstrožje norme za zaščito okolja, ki so v veljavi v Švici in v ZRN.

Sem sodijo predvsem »fiorino furgone« ter vrsta različic ducato. Skupna značilnost vseh je elektronsko vbrizgavanje goriva in katalizator s sondo lambda.

Novost je seveda srednji ducato z nosilnostjo 14 kvintalov in z 2500 kubičnim dizlom s turbinskim polnilnikom ali brez njega. Na salonu je bil razstavljen tudi ducato 4x4 (na sliki), ki je novost za italijanske kupce.

Vrhunski športni kupeji in prikupne limuzine iz dežele vzhajajočega sonca

klasična limuzina ali kot kombi limuzina s tremi ali petimi vrati. Vozilo je dolgo 4,46 m, široko pa 1,7 m, na voljo pa je s štirimi različnimi motorji: 1,6 litra (84 KM), 1,8 turbo (135 KM), 2.0i (115 KM) ter 2.0 diesel (67 KM). Najvišja hitrost se suče od 150 km/h za različico z dizlom do 195 km/h za 1.8 turbo. Poraba je pri vseh modelih dokaj zmerna.

Izredno zanimiv je športni kupe 200 SX (slika zgoraj), ki ga poganja 1800-kubični motor s turbinskim polnilnikom in 16 ventili. 200 SX je čistokrvni dirkalec, ki zmore 171 KM in najvišjo hitrost 225 km/h. V Italiji bo veljal približno 40 milijonov lir, vendar bo za sedaj na razpolago samo v 100 primerkih letno.

Japonski Nissan je v Italiji dobro znan že vrsto let, doslej pa smo ga gledali le kot proizvajalca dobrih terenskih vozil. Vendar se prelomno leto 1993 bliža z naglimi koraki in Japonci nimajo najmanjšega namena zamuditi priložnosti, da bi se kolikor je mogoče trdno vsidrali v evropskem tržišču, vključno v Italiji. Zato so svojo ponudbo kar se da, diverzificirali in se sedaj predstavljajo italijanskim kupcem s pestro paleto svojih modelov. Mimo terenskih vozil patrol, terrano in safari gre zabeležiti predvsem dva modela: limuzino bluebird in vrhunski kupe 200 SX. Limuzino bluebird (slika spodaj) proizvajajo v Veliki Britaniji, v Italiji pa so jo začeli prodajati novembra lani. Na voljo je v dveh različicah, kot

Terrano tudi v Italiji

Ko smo pred enim letom pisali o Nissanovem terranu, smo zapisali, da ga v Italiji najbrž ne bomo videli. Japonci pa so nas spet presenetili: terrano z 2,4-litrskim bencinarjem ali z 2,7-litrskim turbodizlom je že tu in je terenec, ki je prikladen za vsako vrsto vožnje.

Zimzeleni patrol

Nissan patrol je gotovo eno najbolj znanih terenskih vozil, saj ga v Italiji prodajajo že celo vrsto let. Paleta modelov je zelo pestra in gre od kombija s sedmimi prostori (na sliki) do majhnega tovornjaka, vedno s pogonom na vsa štiri kolesa in petstopenjskim menjalnikom z reduktorjem.